

Skonsolidowany Raport
Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A.
za 3 kwartał 2021 r.

Wybrane skonsolidowane dane finansowe

	w tys. PLN		w tys. EUR	
	1.01.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.01.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	2 036 306	2 461 336	446 705	554 105
Przychody z tytułu opłat i prowizji	751 746	706 868	164 911	159 133
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	(593 882)	313 296	(130 280)	70 530
Wynik finansowy po opodatkowaniu	(822 956)	131 870	(180 532)	29 687
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	(1 108 838)	283 683	(243 246)	63 864
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	3 611 556	2 481 872	792 269	558 728
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(821 685)	(4 042 554)	(180 253)	(910 075)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(127 043)	(779 958)	(27 869)	(175 587)
Przepływy pieniężne netto, razem	2 662 828	(2 340 640)	584 146	(526 934)
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)	(0,68)	0,11	(0,15)	0,02
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą	(0,68)	0,11	(0,15)	0,02
	30.09.2021	31.12.2020	30.09.2021	31.12.2020
Aktywa razem	103 791 480	97 322 785	22 403 134	21 089 275
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	529 445	1 057 652	114 279	229 187
Zobowiązania wobec klientów	90 250 053	81 510 540	19 480 251	17 662 854
Kapitał własny	7 978 764	9 090 976	1 722 196	1 969 961
Kapitał zakładowy	1 213 117	1 213 117	261 848	262 875
Liczba akcji (w szt.)	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	6,58	7,49	1,42	1,62
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	6,58	7,49	1,42	1,62
Współczynnik wypłacalności	18,17%	19,49%	18,17%	19,49%
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł / EUR)	-	-	-	-

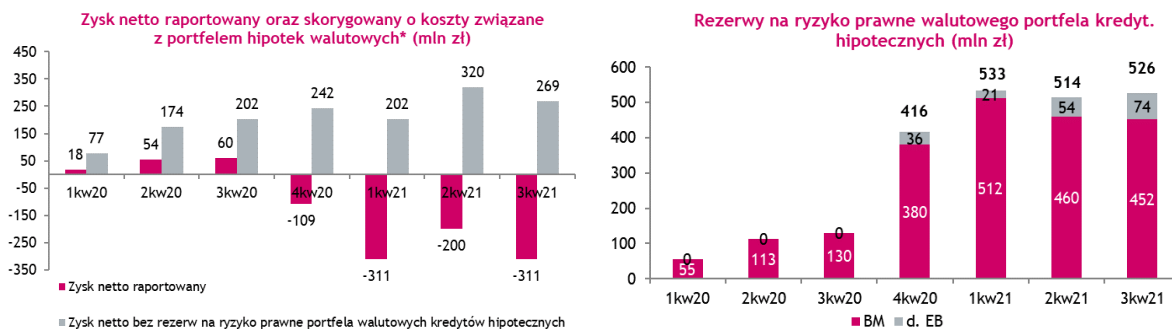
Kursy przyjęte do przeliczenia danych finansowych na EUR

dla pozycji na dzień bilansowy	-	-	4,6329	4,6148
dla pozycji za okres objęty sprawozdaniem (kurs wyliczony jako średnia z kursów na koniec poszczególnych miesięcy okresu)	-	-	4,5585	4,4420

INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI BANKU MILLENNIUM I GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU MILLENNIUM S.A. w 3 kwartale 2021 r./9-ciu miesiącach 2021 r.

WYNIKI FINANSOWE W SKRÓCIE

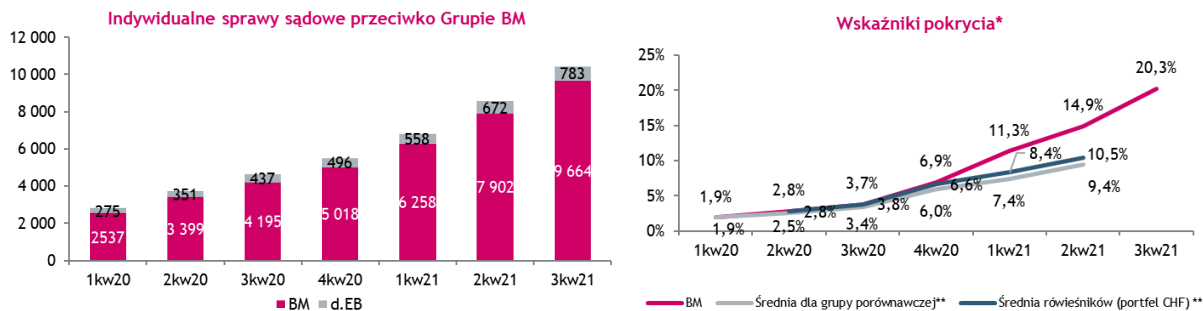
Grupa Kapitałowa Banku Millennium S.A. („Bank”, „Grupa BM”, „Grupa”) zanotowała skonsolidowaną stratę netto w okresie pierwszych trzech kwartałów 2021 r. („1-3kw21”) w wysokości 823 mln zł (3kw21: strata netto w wysokości 311 mln zł) w por. z zyskiem netto w wys. 132 mln zł w 1-3kw20. Tak jak w ostatnich okresach sprawozdawczych, głównym obciążeniem były znaczące rezerwy na ryzyko prawne związane z walutowymi kredytami hipotecznymi („rezerwy na walutowe kredyty hipoteczne”) wynoszące w 1-3kw21 1 573 mln zł a w 3kw21 526 mln zł (odpowiednio 1 424 mln zł oraz 452 mln zł przypisanym walutowym kredytom hipotecznym udzielonym przez Bank). Dodatkowo, Bank poniósł koszty związane z dobrowolnymi rozwiązaniami (m.in. zamiana na kredyty hipoteczne w zł, przedpłaty, wcześniejsza całkowita spłata) uzgodnionych na negocjowanych warunkach z kredytobiorcami z walutowymi kredytami hipotecznymi („dobrowolne konwersje”). W 1-3kw21 ich koszt wyniósł 218 mln zł (przed podatkiem) a w samym 3kw21 była to kwota 146 mln zł. Gdyby nie powyższe obciążenia (oraz koszty prawne związane z kredytami hipotecznymi w walutach obcych - „koszty prawne”), Grupa zanotowałaby zysk netto za 1-3kw21 w wysokości 791 mln zł (3kw21: 269 mln zł) w porównaniu ze skorygowanym zyskiem netto za 1-3kw20 w wysokości 453 mln zł (3kw20: 202 mln zł), pokazując iż Grupa BM z powodzeniem przezwyciężyła większość bezpośrednich i pośrednich skutków pandemii.

* skorygowane o rezerwy na ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych, koszty prawne z nimi związane oraz koszty dobrowolnych konwersji.

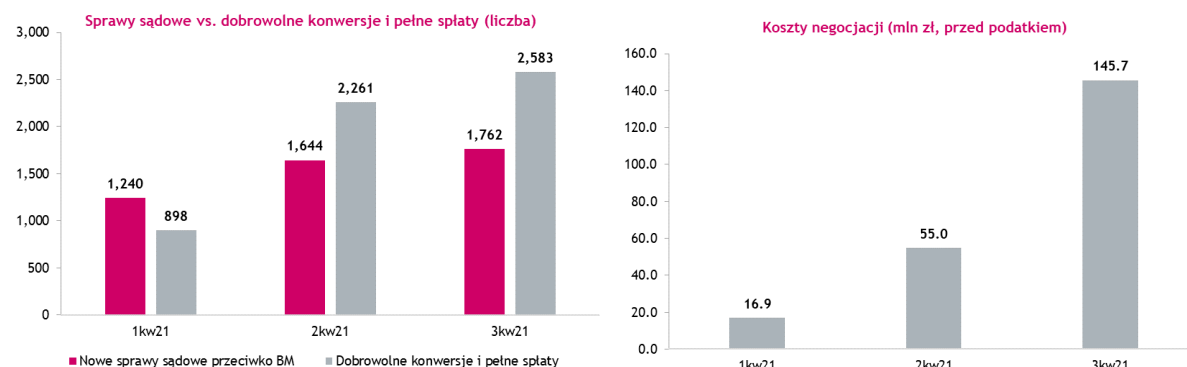
Rezerwy na ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych

Wzrost wyżej wspomnianych rezerw na ryzyko walutowych kredytów hipotecznych wynikał z bardziej konserwatywnych parametrów w metodologii tworzenia rezerw przez Bank, odzwierciedlając, *inter alia*, trudniejsze środowisko - wyższy napływ roszczeń sądowych (indywidualne procesy sądowe dotyczące kredytów udzielonych przez Bank w liczbie 9 664 na koniec września 2021 r. w por. z 7 902 na koniec czerwca br.) i niższy odsetek spraw wygranych przez banki (szczegóły dotyczące spraw sądowych przeciw Grupie BM można znaleźć w dalszej części raportu). Na koniec września 2021 r. saldo rezerw na portfel kredytów udzielonych przez Bank wyniosło 2 375 mln zł (na koniec czerwca 2021 r.: 1 869 mln zł), co odpowiada 20,3% portfela kredytów walutowych brutto (na koniec czerwca 2021 r.: 14,9%).

* Rezerwy na ryzyko prawne/portfel walutowych kredytów hipotecznych brutto (bez portfela EB w przypadku BM), ** średnia 9 największych banków notowanych na GPW bez rezerw PKO BP na umowy w 4kw20.

Jednocześnie, Bank pozostaje otwarty wobec swoich klientów w kwestii walutowych kredytów hipotecznych mając na celu osiągnięcie polubownych rozwiązań na negocjowanych warunkach. W efekcie tych negocjacji oraz pozostałych naturalnych czynników, liczba aktywnych walutowych kredytów hipotecznych zmniejszyła się od początku bieżącego roku do końca września 2021 r. o prawie 6 600 porównaniu do ponad 57 800 aktywnych umów kredytowych na koniec 2020 r. W ciągu ostatnich miesięcy, miesięczny (i kwartalny) spadek liczby aktywnych umów walutowych kredytów hipotecznych był większy niż napływ nowych indywidualnych pozwów sądowych przeciwko Bankowi.

Zmiany prezentacyjne w RZiS i bilansie

W 2021 r. w wyniku zmiany zapisów umownych (eliminacja cechy mnożnika) część z ekspozycji kredytowych poprzednio ujmowane w sprawozdaniu finansowym jako „Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - Kredyty i zaliczki” zaczęła być ponownie wyceniana według zamortyzowanego kosztu. W efekcie, w trzecim kwartale 2021 r., odnotowano następujące zmiany w sprawozdaniach finansowych: w rachunku zysków i strat około 51 mln zł przychodów zostało ujęte w pozycji „Wynik portfela kredytów o wartości godziwej” i prawie taka sama kwota była rozpoznana w linii odpisów aktualizujących (jako koszt), podczas gdy w bilansie ok. 1 100 mln zł zostało przeniesionych z kategorii wyceny według wartości godziwej do kategorii wyceny według zamortyzowanego kosztu. Szczegółowa informacja dotycząca zmian znajduje się w dalszej części raportu.

Główne osiągnięcia finansowe i biznesowe

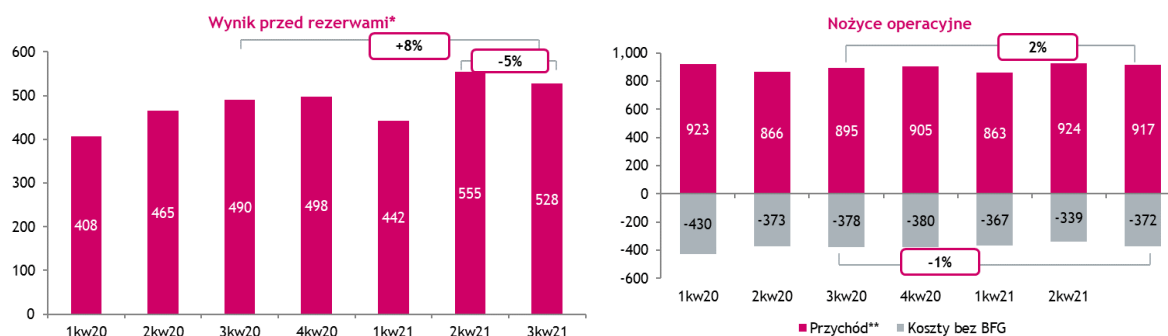
Wyniki za 3kw21 były kolejnym wskazaniem, że Grupa BM z powodzeniem przezwyciężyła większość bezpośrednich i pośrednich skutków pandemii. W 3kw21 skorygowany zysk przed rezerwami (bez kosztów rezerw na ryzyko prawne portfela mieszkaniowych kredytów walutowych, kosztów prawnych związanych z tym portfelem oraz bez kosztów dobrowolnych konwersji) wyniósł 528 mln zł i był 8% powyżej wyniku w 3kw20 (1-3kw21: 1 525 mln zł, +12% r/r).

Grupa BM: skorygowane wyniki (mln zł)

	1kw20	2kw20	3kw20	4kw20	1kw21	2kw21	3kw21	r/r	kw/kw	9M21	r/r
Wynik odsetkowy netto*	690	640	629	625	622	655	669	6%	2%	1 946	-1%
Opłaty netto	195	179	180	193	205	209	202	12%	-4%	616	11%
Inne przychody**	39	47	87	87	36	60	47	-46%	-22%	142	-17%
Całkowite przychody**	923	866	895	905	863	924	917	2%	-1%	2 704	1%
Koszty bez BFG i kosztów prawnych kredytów walutowych	-430	-373	-378	-380	-367	-339	-372	-1%	10%	-1 078	-9%
BFG	-85	-28	-27	-27	-53	-30	-17	-36%	-42%	-101	-28%
Zysk przed odpisami	408	465	490	498	442	555	528	8%	-5%	1 525	12%
Koszt ryzyka***	-197	-166	-150	-108	-76	-57	-83	-44%	46%	-217	-58%
Rezerwy na walutowe kredyty hipoteczne bez EB	-55	-113	-130	-380	-512	-460	-452	n/a	n/a	-1 424	378%
Zysk netto raportowany	18	54	60	-109	-311	-200	-311	n/a	n/a	-823	n/a
Zysk netto bez kosztów związanych z walutowymi kredytami hipotecznymi	77	174	202	242	202	320	269	33%	-16%	791	74%

* wynik odsetkowy netto z dochodem ze swapów, ** bez wyniku na portfelu FV, kosztów dobrowolnych konwersji oraz pozycji neutralizujących rezerwy na ryzyko prawne portfela kredytów walutowych d.EB, *** w tym wynik na portfelu FV, odpisy z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych, modyfikacje

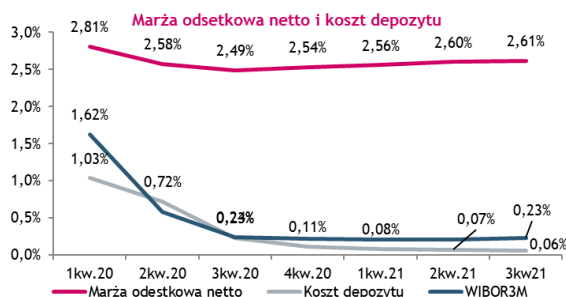
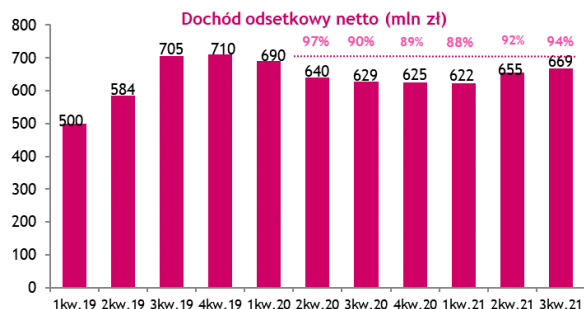
Poprawa wynikała z „pozytywnych nożyc operacyjnych” (ang. *operating jaws*) - przychody w 1-3kw21 wzrosły o 1% r/r (1-2kw21: 0% r/r) z dynamiką r/r wyniku z odsetek zbliżającą się do 0%, tempie wzrostu wyniku z prowizji pozostającym na mocnym poziomie 11% r/r, podczas gdy koszty operacyjne (bez BFG oraz kosztów prawnych) obniżyły się o 9% r/r (1-2kw21: -12%). Przyspieszający wzrost przychodów podstawowych (ang. *core income*) (3kw21: +8% r/r vs. 5% w 2kw21 oraz -6% w 1kw21) był głównym elementem stabilizującym przychody podczas gdy przychody pozostałe spadły w 1-3kw21 (oraz w 3kw21) z powodu, między innymi, niższych zysków z obligacji oraz przeszacowań. Redukcja kosztów operacyjnych wynikała z oszczędności w kosztach osobowych (1-3kw21: -7% r/r, 1-2kw21: -9% r/r), a przede wszystkim kosztów nieosobowych bez amortyzacji (1-3kw21: -14%, 1-2kw21: -19%). Dodatkowe wsparcie zapewniły składki na BFG, które w 1-3kw21 były o 28% niższe niż w tym samym okresie w zeszłym roku.

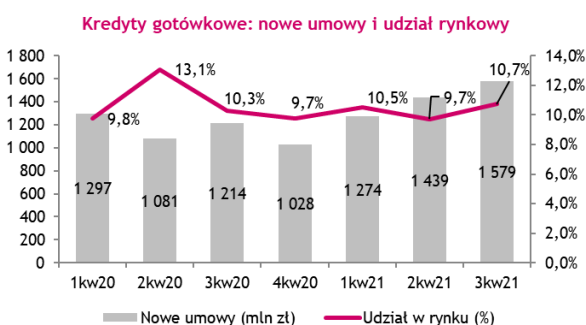
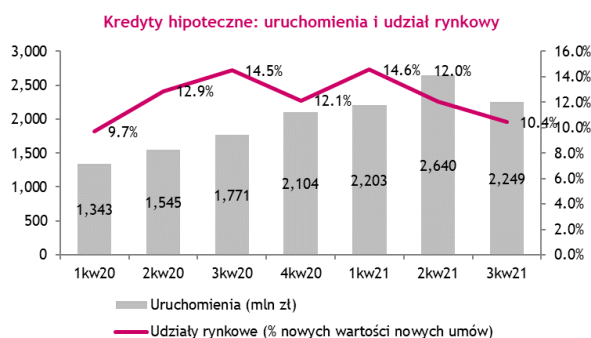
**Raportowany zysk przed rezerwami na ryzyko kredytowe, Covid-19, wynik na portfelu FV, utratą wartości aktywów finansowych, modyfikacjami i kosztami związanymi z walutowymi kredytami hipotecznymi; ** Przychody skorygowane o wynik na portfelu FV, koszty dobrowolnych uгод oraz ryzyko prawne na walutowe kredyty hipoteczne d. EB

Następujące wydarzenia w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy determinujące poprawę wyników r/r są naszym zdaniem szczególnie warte podkreślenia a następujące:

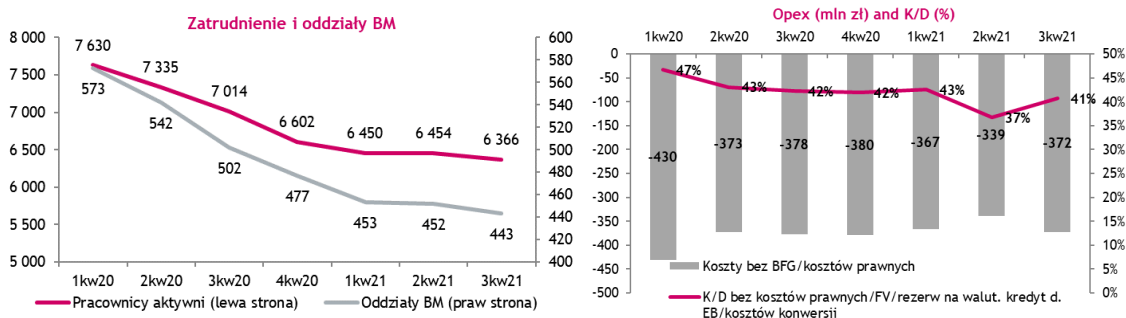
- M kontynuacja odbudowy wyniku z odsetek ze wzrostem r/r w 3kw21 o 6% to poziomu 94% rekordowego poziomu z 4kw19;**
- M kontynuacja (aczkolwiek wolniejsza) poprawy kwartalnej NIM (261 pb w 3kw21, jedynie 38 pb poniżej szczytu w 3kw19 na poziomie 299 pb oraz 12 pb powyżej najniższego poziomu 249 pb w 3kw20);**

M **ponad-rynkowy poziom wzrostu kredytów (+6% r/r) pomimo przyspieszenia redukcji portfela walutowych kredytów hipotecznych;** stabilny wzrostowy trend produkcji kredytów detalicznych odegrał tu kluczową rolę - wypłaty kredytów hipotecznych w 3kw21 osiągnęły poziom 2,2 mld zł, co oznacza wzrost o 29% r/r. (1-3k21: 6,9 mld zł, wzrost o 50% r/r) przekładający się na udział rynkowy 10,4% w por. z 14,5% w 2kw20, natomiast produkcja pożyczek gotówkowych w 3kw21 osiągnęła nowy rekordowy poziom niemal 1,6 mld zł, wzrost o 30% r/r (1-3kw21: 4,2 mld zł, wzrost 20% r/r); niezależnie od tego nasz portfel walutowych kredytów hipotecznych zmniejszył się o 26% r/r, co jest wynikiem spłat, tworzenia rezerw (zgodnie z MSSF9 rezerwy na ryzyko prawne księguje się jako pomniejszenie wartości brutto zasądzonych kredytów) i konwersji na kredyty złotowe negocjowanych przez Bank oraz kredytobiorców; w wyniku tych czynników udział walutowych kredytów hipotecznych w kredytach Banku brutto ogółem zmniejszył się do 13,6% (kredyty udzielone przez BM: 12,6%) z 19,6% (18,3%) w tym samym okresie w zeszłym roku.

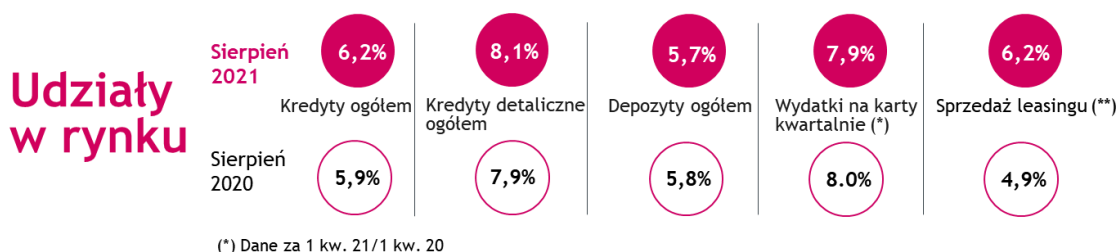

M **poprawa efektywności kosztowej** w wyniku stałego wzrostu ucyfrowienia naszego biznesu, jak również relacji z klientami i silnej odpowiedzi kosztowej na presję przychodową; spadająca liczba pracowników (liczba aktywnych pracowników spadła o 648, tj. 9% od 3kw20), trwająca optymalizacja naszej sieci dystrybucji fizycznej (liczba oddziałów własnych spadła o 59 jednostek, tj. 12% w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy) komplementarna w stosunku do rosnącego udziału usług cyfrowych (klienci cyfrowi: 2,2 mln, wzrost o 9% r/r, aktywni użytkownicy bankowości mobilnej: 1,9 mln, wzrost o 15% r/r); kosztowe działania optymalizacyjne nie tylko prowadziły do nominalnej redukcji kosztów operacyjnych, lecz również przetożyły się na znaczną poprawę efektywności kosztowej; raportowany wskaźnik koszty/dochody („K/D”) spadł do 45,9% w 3kw21 z 46,4% w tym samym okresie poprzedniego roku ale wskaźnik K/D z wyłączeniem BFG, portfela FV, kosztów prawnych, kosztów dobrowolnych konwersji oraz wpływu pozycji kompensujących rezerwy utworzone na walutowe kredyty hipoteczne dot. portfela d. EB zmniejszył się w ciągu roku do poziomu 41%);

- M** stabilna jakość portfela kredytowego i w rezultacie niski koszt ryzyka (42 pb w 3kw21 w por. z 80 bp w 3kw20) które odzwierciedlają pozytywne trendy w jakości zarówno portfela detalicznego jak i korporacyjnego oraz dalszą sprzedaż kredytów zagrożonych (NPL) (w samym 3kw21 taka transakcja nie miała jednak miejsca); wskaźnik NPL zmniejszył się do 4,7% na koniec czerwca 2021 r. z prawie 4,9% rok wcześniej;
- M** depozyty klientów były stabilne w kwartale (i wzrosły 5% r/r) z depozytami korporacyjnymi rosnącymi 1% kw/kw i depozytami detalicznymi na niezmiennym poziomie; płynność Banku pozostawała na bardzo komfortowym poziomie ze wskaźnikiem K/D w wys. 85,6%;
- M** wskaźniki kapitałowe nieco się obniżyły w kwartale (skonsolidowany TCR: 18.2%/T1: 15.1% w porównaniu z odpowiednio 18.7%/15.6% na koniec czerwca'21) gdyż zmniejszenie kapitałów własnych było większe niż spadek aktywów ważonych ryzykiem (RWA);
- M** Aktywa zarządzane zarówno przez Millennium TFI, jak i fundusze zewnętrzne wzrosły o 1% kw/kw do ponad 9,5 mld zł ze wzrostem r/r o 21%.

Udział w kluczowych segmentach rynku

Wdrożenie strategii

Z uwagi na bezprecedensową skalę zmian środowiska biznesowego spowodowanych wybuchem pandemii COVID-19 na początku 2020 r. Grupa BM podjęła decyzję o przedłużeniu strategii na lata 2018-20 o jeszcze jeden rok i o przygotowaniu nowej strategii na lata 2022-2024 której publikacja jest planowana pod koniec 4kw21.

Bank stara się odbudować na zasadzie *like-for-like* swoje wyniki operacyjne, na które niekorzystnie oddziałył kryzys COVID-19 oraz jego pośrednie i bezpośrednie konsekwencje w terminie od 1,5 do 2 lat. Zamierza się to osiągnąć poprzez dokończenie obecnego programu redukcji kosztów, wprowadzenie nowego programu efektywności operacyjnej, jak również poprawę wyników biznesowych poprzez ulepszoną wycenę i wzrost sprzedaży produktów podstawowych. Poprawa będzie dodatkowo wspierana przez ostatnią podwyżkę stóp procentowych.

Grupa jest zaawansowana w realizacji swoich celów na rok 2021:

Cele na 2021	Realizacja po 1-3kw.21
Udział klientów cyfrowych >80%	79%
Wzrost portfela przedsiębiorstw >1 mld zł	430 mln zł
Produkcja w leasingu bliska poziomowi 2019 r. (3,5 mld zł)	2,8 mld zł
Produkcja kredytów hipotecznych >7 mld zł	7,0 mld zł
Wskaźnik koszty/dochody na poziomie 47%	<46%
Koszt ryzyka <=80pbs	36bp
Wskaźnik kredytów zagrożonych (NPL) <5%	4,7%

TRENDY I NAJWAŻNIEJSZE DANE BIZNESOWE

BANKOWOŚĆ DETALICZNA

W ciągu pierwszych dziewięciu miesięcy 2021 r. Bank zwiększył bazę aktywnych klientów o ponad 57 tys. Na dzień 30 września 2021 r. Bank obsługiwał ponad 2,66 mln aktywnych klientów detalicznych. Łącznie 2,2 mln klientów aktywnie korzystało z bankowości elektronicznej, a z aplikacji mobilnej korzystało 1,9 mln, co oznacza 15% wzrost w skali roku.

Sprzedaż rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych w dziewięciu miesiącach 2021 r. przekroczyła 271 tys. co oznacza niewielki spadek w stosunku do analogicznego okresu w roku poprzednim. Kluczowym produktem przy akwizycji nowych klientów było nadal Konto 360. Na koniec września 2021 roku liczba Kont 360° w portfelu Banku przekroczyła 1,8 mln. Akwizycję Kont 360° w 2021 roku wspierały liczne promocje i działania reklamowe

Dziewięć miesięcy 2021 roku był okresem stabilizacji w zakresie oferty depozytowej. Ograniczone wydatki klientów detalicznych w pierwszym kwartale 2021, wynikające z ograniczeń pandemicznych, sprzyjały akumulacji środków na produktach depozytowych, w szczególności na rachunkach bieżących. W rezultacie, Bank powiększył wolumen depozytów klientów detalicznych w 1 kwartale br. o 2,4 mld zł. Częściowe luzowanie obostrzeń w 2 kwartale br. spowodowało wzrost rynku depozytowego do 0,8 mld zł kw/kw. Trend ten utrzymał się w 3 kwartale br., stąd wzrost spowolnił do zaledwie 0,2 mld zł, co przełożyło się na saldo depozytów detalicznych na koniec września 2021 r. w wysokości 69,1 mld zł, czyli o 4,1 mld zł więcej niż na koniec 2020 r. (+6,0%) z udziałem Banku w rynku zwiększającym się do ok. 6,9% z 6,7% w 2020.

W dziewięciu miesiącach 2021 roku Bank kontynuował akwizycję nowych wolumenów w oparciu o Konto Oszczędnościowe Profit (KO Profit) z atrakcyjnym oprocentowaniem dla nowych środków, aczkolwiek największy wzrost sald odnotowany został na rachunkach ROR.

W dziewięciu miesiącach 2021 r. Bank Millennium odnotował wysoką sprzedaż kredytów hipotecznych. Na przestrzeni dziewięciu miesięcy Bank zawarł ponad 25 tys. nowych umów o łącznej wartości blisko 7,5 mld zł (wzrost r/r ponad 43%). Pozwoliło to na zajęcie 4-tego miejsca na rynku pod względem poziomu sprzedaży z udziałem blisko 12,2%. Wpłaty wyniosły w tym okresie prawie 7 mld zł, co oznacza wzrost o 50% r/r. W ciągu pierwszych dziewięciu miesięcy Bank wdrożył szereg nowych elementów w procesie udzielania kredytu, z których najważniejsze były: możliwość zatwierdzania przez klienta wniosku o udzielenie informacji przez sms, wprowadzenie kredytu hipotecznego z okresowo stałą stopą procentową, liczne usprawnienia dla kredytobiorców w obsłudze posprzedazowej. Bank dokonał również dostosowania do wymagań Rekomendacji S, która weszła w życie dnia 1 lipca 2021 r.. Poza wyżej wymienionymi zmianami w ofercie akcja kredytowa banku podobnie jak w roku ubiegłym oparta była na ofercie bezwarunkowego 0% prowizji za udzielenie

kredytu oraz 0% prowizji za wcześniejszą spłatę kredytu. Taka konstrukcja oferty nadal cieszyła się dużym powodzeniem, w szczególności wśród tych klientów, którzy posiadają ograniczony wkład własny i którym zależy na ograniczeniu kosztów kredytowania ponoszonych z góry do minimum. Różne działania pozwoliły na zajęcie przez Bank czołowych pozycji w wielu porównaniach i rankingach kredytów hipotecznych.

Pierwsze dziewięć miesięcy 2021 r. cechowały się dobrymi wynikami sprzedażowymi osiąganymi przez Bank w segmencie kredytów gotówkowych. W porównaniu do dziewięciu miesięcy 2020 r. nastąpił wzrost sprzedaży o 20%, co dało wynik sprzedaży kredytów gotówkowych 4,3 mld zł do końca września 2021 r.. Bank kontynuował wsparcie sprzedaży w kanałach elektronicznych, w szczególności w bankowości mobilnej, dzięki czemu 72% sprzedaży (sztuki) w 3kw21 zrealizowana była w kanałach elektronicznych (wzrost z 48% w 2020 r.). Wzrost ten został zrealizowany przede wszystkim w kanale mobilnym, w którym sprzedaż w 3kw21 wzrosła o 117% w porównaniu do 3kw20.

Intensywne działania marketingowe wspierały stały wzrost portfela kart płatniczych w dziewięciu miesiącach 2021 r. Pomimo wpływu obostrzeń związanych z pandemią COVID-19 na sprzedaż kart debetowych (wraz z kontami osobistymi) oraz kart kredytowych, Bank utrzymał wzrostowy trend portfela kart płatniczych kończąc dziewięć miesięcy 2021 r. z wynikiem 3,5 mln kart (+1,8% względem końca 2020 r.). Flagowymi produktami pozostała karta debetowa wydawana do Konta 360° oraz karta kredytowa Impresja, która oferuje swoim posiadaczom do 5% zwrotu wydatków dokonanych u partnerów tych kart oraz regularne oferty promocyjne. Przyrosty r/r to odpowiednio +3,3% dla kart debetowych oraz +1,7% dla kart kredytowych.

Dziewięć miesięcy 2021 r. był również okresem stabilizacji i kontynuacji wzrostów na światowych rynkach kapitałowych. Bank prowadził strategię oferowania zdywersyfikowanego portfela produktów inwestycyjnych składającego się zarówno z własnych rozwiązań, jak i produktów zewnętrznych partnerów. W zależności od segmentu klientów na ofertę składały się produkty strukturyzowane, fundusze inwestycyjne, produkty ubezpieczeniowe o charakterze inwestycyjnym oraz obligacje. W celu uatrakcyjnienia oferty Bank kontynuował cykliczne promocje funduszy inwestycyjnych w zakresie wysokości opłaty manipulacyjnej za ich nabycie w szczególności w kanałach zdalnych, które stopniowo zyskują na znaczeniu. Przez dziewięć miesięcy 2021 r. obowiązywała promocja obniżająca stawki opłat manipulacyjnych funduszy Millennium TFI. W przypadku zleceń składanych w Millenet zostały one zniesione i wynoszą 0%. Dodatkowo w celu promowania regularnego inwestowania w kwietniu 2021 roku Bank zorganizował pilotażową promocję dla klientów którzy zainwestowali środki w Program Inwestycyjny Millennium i zdecydowali się na regularne wpłaty do tego programu. W ramach promocji, klienci otrzymują dodatkowe korzyści.

BANKOWOŚĆ KORPORACYJNA

Główne nowości oraz osiągnięcia w segmencie bankowości korporacyjnej w okresie pierwszych dziewięciu miesięcy 2021 r. były następujące

- W bankowości internetowej „Millenet dla Przedsiębiorstw” udostępniliśmy wyjątkowe na rynku narzędzie wsparcia użytkowników systemu - czat z wyspecjalizowanymi doradcami z możliwością współdzielenia ekranu (co-browsing).
- „Millenet dla Przedsiębiorstw” jest zintegrowaną platformą i wygodnym rozwiązaniem pozwalającym zarówno klientom Banku Millennium, jak i Millennium Leasing na pełną umów leasingowych zawartych z Millennium Leasing. Już prawie 70% klientów leasingowych korzysta z faktur elektronicznych udostępnianych w tym serwisie.
- Oprócz instrumentów gwarancyjnych dostępnych dla produktów kredytowych wdrożyliśmy nową ofertę leasingu zabezpieczonego gwarancją. Millennium Leasing w ramach umowy portfelowej z BGK dysponuje linią gwarancyjną w wysokości 200 mln zł. Instrument przygotowany we współpracy z Europejskim Funduszem Inwestycyjnym z Paneuropejskiego Funduszu Gwarancyjnego ma na celu wsparcie i ochronę przedsiębiorców przed skutkami wywołanymi pandemią COVID.
- Dostępność oferty leasingowej rozszerzyliśmy o sieć placówek franczyzowych banku oraz kanały zdalne.

BANKOWOŚĆ CYFROWA

3 kw. 2021 r. zakończyliśmy z wynikiem ponad 2,2 mln aktywnych użytkowników kanałów cyfrowych, w tym prawie 1,9 mln użytkowników bankowości mobilnej, co daje wzrost r/r o odpowiednio 9% i 15%.

Rośnie udział kanałów online w sprzedaży. Już 71% pożyczek gotówkowych w 3 kw. 2021 r. klienci wzięli online, nawet jeśli proces wnioskowania zaczynali w innym kanale. W 3 kw. 2021 r. zanotowaliśmy wzrost aż o 96% w ilości pożyczek sprzedanych w kanałach cyfrowych w stosunku do analogicznego okresu roku 2020. W procesach pożyczkowych od kilku miesięcy wprowadzamy wiele zmian, w 3 kw. 2021 r. były to w szczególności:

- łatwiejszy proces wcześniejszej spłaty,
- wygodniejsza konsolidacja pożyczek z innych banków,
- krótka ankieta satysfakcji bezpośrednio po wyjściu z wniosku o pożyczkę.

W 3 kw. 2021 r. w kanałach cyfrowych klienci otworzyli:

- 92% lokat terminowych - o 1% więcej niż w ubiegłym kwartale;
- 26% nowych kont osobistych - o 4% mniej niż w ubiegłym kwartale, ale o 16% więcej niż w 3 kwartale 2020 r/;
- 53% nowych kont dla dzieci.

Transakcje internetowe i BLIK

Od kilkunastu miesięcy widzimy rosnącą popularność transakcji internetowych i płatności e-commerce. W 3 kw. 2021 r. klienci wykonali prawie 22 mln transakcji BLIK, co daje wzrost na poziomie 82% r/r i ponad 4 mln przelewów P2P - aż 127% więcej niż w roku całym roku 2020. W 3 kw. 2021 r. z BLIKA korzystało już ponad milion klientów, co przekłada się na 33% wzrost w stosunku do analogicznego okresu roku 2020). Zanotowaliśmy też ponad 13 mln płatności BLIK e-commerce i ponad 14 mln płatności kartą w Internecie (+28% r/r).

Digitalizacja

W ramach projektu digitalizacji promujemy rozwiązania bankowości online, ze szczególnym naciskiem na aplikację mobilną. Ważnym elementem tych działań jest zachęcanie klientów do autoryzowania transakcji za pomocą Autoryzacji Mobilnej. Z tej metody korzysta już 1,8 mln klientów. Dzięki temu, że klienci potwierdzają w ten sposób również dyspozycje zlecane w oddziałach miesięcznie oszczędzamy około 110 tys. kartek papieru.

Cyber-bezpieczeństwo

Tylko w 3 kw. zrealizowaliśmy kilka kampanii edukujących klientów, jak bezpiecznie bankować online:

- kampanie ad hoc z ostrzeżeniami przed konkretnymi scenariuszami przestępczymi (każda dociera do ok. 2 mln klientów),
- profilowane kampanie z dobrymi praktykami i zasadami bezpiecznego bankowania.

E-administracja

W 3 kwartale 2021 r. ruszyła kolejna edycja rządowego programu „Dobry Start 300+”. Od początku lipca za pośrednictwem Millenetu klienci złożyli prawie 223 tys. wniosków o dofinansowanie szkolnej wyprawki, co daje nam 10,11% udział w rynku i czwarte miejsce wśród polskich banków.

Przedsiębiorcy

Od początku roku wprowadzamy kolejne rozwiązania dla biznesu, by docelowo zbudować kompleksową ofertę online dla tego segmentu klientów. W 3 kw. br. wdrożyliśmy:

- nowy proces online otwierania konta walutowego,
- ułatwienia w przelewach między własnymi kontami,
- leadowe procesy kredytowe (pożyczka gotówkowa, leasing),
- innowacyjny pakiet Smart Terminal Plus dla klientów prowadzących działalność handlową,
- rozliczenia subwencji w ramach Tarczy PFR w systemie banku.

25% kredytów dla mikro-przedsiębiorstw wypłaconych w 3 kw. br. klienci rozpoczęli w kanałach cyfrowych.

Produkty inwestycyjne

Od kilkunastu miesięcy konsekwentnie wprowadzamy produkty inwestycyjne do oferty dostępnej online. Notujemy rosnący udział kanałów cyfrowych w sprzedaży tych produktów - aktualnie na poziomie 50%. Odsetek ankiet MiFID wypełnionych online w 3 kw. utrzymywał się powyżej 50% (55% w sierpniu i wrześniu).

W 3 kw. udostępniliśmy zakup funduszy inwestycyjnych w aplikacji mobilnej. Obecnie średnia kwota pierwszej wpłaty w Millenecie wynosi 68 tys. zł, w aplikacji 15 tys. zł - przy zakupie funduszy inwestycyjnych. Dodatkowo dyspozycje na funduszach zlecane w oddziale klient może potwierdzić w aplikacji mobilnej.

Klienci, którzy wybierają PIM (Program Inwestycyjny Millennium), średnio zaczynają inwestować od 6,9 tys. zł w Millenecie i 5,6 tys. zł w aplikacji mobilnej. W promocji PIM zanotowaliśmy wysoki udział kanałów cyfrowych w sprzedaży, szczególnie wysoki był odsetek inwestycji ze zleceniem stałym - 73% planów ze zleceniem stałym klienci złożyli online.

Inne osiągnięcia

- Jako pierwszy bank na rynku udostępniliśmy płatności zbliżeniowe BLIK (lipiec br.).
- Zdobyliśmy tytuł najlepszego banku cyfrowego w Polsce w plebiscycie magazynu Global Finance.
- Dwa nasze projekty zostały nominowane do nagród w rankingu Informy - Banking Tech Awards (mobilna autoryzacja w oddziałach i śledzenie statusu wniosku o kredyt hipoteczny).
- Udostępniliśmy klientom nową stronę główną w aplikacji mobilnej i Millenecie, wraz ze skrótami do najbardziej popularnych funkcji.

JAKOŚĆ I INNOWACJE

- Millennium znalazło się w gronie banków wyróżnionych w rankingu Gwiazdy Bankowości organizowanym przez „Dziennik Gazetę Prawną” i PwC, w roli partnera merytorycznego. W kategorii konkursowej „Gwiazda relacji z klientami”, w której oceny dokonują klienci banków (12 tys. osób odpowiadało na zestaw pytań dotyczących tego, jak widzą swoją współpracę z bankiem i jak są traktowani przez instytucję pierwszego wyboru) Bank Millennium zajął trzecie miejsce.
- Bank otrzymał nagrodę The Best Consumer Digital Bank in Poland for 2021 w konkursie World's Best Digital Banks organizowanym przez magazyn Global Finance. To już kolejna w tym roku międzynarodowa nagroda dla dokonań Millennium. Zwycięzcy zostali wyłonieni spośród zgłoszeń ocenionych przez światowej klasy panel jurorów Infosys.
- W rankingu TOP 200 Najlepszych Polskich Marek magazynu "Forbes" Bank Millennium znalazł się na wysokim, trzecim miejscu (najwyżej pozycjonowany bank w zestawieniu). Ranking TOP 200 Najlepszych Polskich Marek pokazuje pozycję i wartość marek z perspektywy ich siły w umysłach klientów oraz roli w generowaniu przychodów. Jest to finansowa wycena polskich marek. Jako polskie „Forbes” klasyfikował te marki, które zostały stworzone z myślą o polskim rynku. Ich właścicielami mogą być podmioty krajowe lub zagraniczne. W tym sensie polską marką jest również Bank Millennium.

DZIAŁANIA Z OBSZARU ESG

Zagadnienia ESG (Environmental, Social, Governance) są częścią obowiązującej strategii biznesowej Grupy Banku Millennium i zostaną ujęte w nowej strategii na lata 2022-2024.

Środowisko

- Grupa Banku Millennium konsekwentnie angażuje się w finansowanie energooszczędnych inwestycji. Postępujemy zgodnie z [polityką środowiskową](#). Nie udzielamy finansowania dla nowych kopalni węgla oraz inwestycji w energetykę opartą na źródłach węglowych, z wyłączeniem nowych inwestycji związanych z redukcją zanieczyszczeń. Kilka lat temu Bank podjął decyzję o znacznej redukcji ekspozycji finansujących branżę węglową. W wyniku tego w portfelu ekspozycje zaangażowane w wydobywanie węgla oraz branż bezpośrednio powiązanych z wydobywaniem są dziś nieznaczące. W ubiegłym roku ekspozycja Grupy Banku Millennium stanowiła 2,2% portfela przedsiębiorstw oraz 0,6% całego portfela Grupy.
- Redukcja poziomu emisji CO₂ stanowi dla Banku Millennium ważny element działań z obszaru ESG. Od 2011 roku Bank monitoruje i publikuje dane dotyczące poziomu emisji własnych dwutlenku węgla. Rokrocznie poziom tej emisji ulega obniżeniu.
- Inwestujemy w przyjazne środowisku rozwiązania w siedzibach Banku: w 2022 r. całość energii zakupionej przez Bank będzie pochodziła z odnawialnych źródeł energii. Otworzyliśmy modelowy ekologiczny oddział Banku w Gdańsku. Świadomy wybór rozwiązań proekologicznych w połączeniu z redukcją zużycia energii i innych mediów oraz zakupem zielonej energii pozwalają na redukcję śladu węglowego wytwarzanego przez placówkę, w porównaniu do poprzedniej placówki, o ponad 70%. Pracownicy wrocławskiej centrali wkrótce przeniosą się do nowej siedziby, na którą wybrano budynek z ekologicznym certyfikatem LEED GOLD.
- Działania prośrodowiskowe obejmują całe portfolio produktów Grupy Banku Millennium. Prowadzone są intensywne działania na rzecz redukcji zużycia papieru w korespondencji z klientami. Klienci mogą potwierdzać **część transakcji zlecanych w oddziałach za pomocą Autoryzacji Mobilnej**, co znacznie ogranicza ilość papieru zużywanego do wydrukowania dokumentów.
- Karta kredytowa [WWF Millennium Mastercard](#) (RRSO 9,64%) oferowana jest w ramach kilkunastoletniej współpracy Banku z Fundacją WWF Polska. Karta jest wykonana z plastiku otrzymanego w procesie recyklingu.
- Wspieramy szerzenie wiedzy o świecie i środowisku: od 16 lat jesteśmy mecenasem festiwalu [Millennium Docs Against Gravity](#). Częścią tegorocznego festiwalu była akcja na rzecz podnoszenia świadomości klimatycznej #pięćkrokówgreta, a flagowym filmem festiwalu „I am Greta” o Grecie Thunberg, aktywistce klimatycznej.

Społeczeństwo

- Nasz priorytet to bankowość bez barier. Wprowadziliśmy wiele [udogodnień](#) dla naszych klientów, osób z niepełnosprawnością wzroku, słuchu i ruchu. Cyfrujemy kolejne usługi, pomagamy postawić [pierwszy krok online](#).
- Prowadzimy kolejną edycję programu edukacji przedszkolaków „[Finansowy Elementarz](#)”, ponieważ wierzymy, że dobre nawyki finansowe warto kształtować już w dzieciństwie. To podejście potwierdza wynik badania przeprowadzonego na zlecenie Fundacji, w którym 65% rodziców dzieci w wieku przedszkolnym było zdania, że dzięki wczesnej edukacji finansowej lepiej radzimy sobie w sytuacji kryzysowej w dorosłym życiu.
- Tworzymy atrakcyjne środowisko pracy. Otrzymaliśmy [tytuł](#) Poland's Best Employer 2021 w rankingu magazynu Forbes i firmy badawczej Statista, stworzonym na podstawie badania przeprowadzonego wśród ponad 10 tysięcy pracowników.
- Już w kwietniu 2020 roku Bank utworzył fundusz w kwocie miliona złotych na finansowanie leczenia i rehabilitacji pracowników w związku z COVID-19, środki z niego są na bieżąco udostępniane na wniosek pracowników.
- Prowadzimy program [wolontariatu pracowniczego](#) - wiemy, że nasi pracownicy najlepiej znają potrzeby lokalnych społeczności.

Ład korporacyjny

Bank Millennium jest sygnatariuszem Partnerstwa biznesu i administracji rządowej na rzecz realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ (SDG) oraz Karty Różnorodności. Kierunek i wskaźniki dotyczące działań z obszaru ESG są regularnie weryfikowane, mierzone i raportowane w corocznych sprawozdaniach dotyczących informacji niefinansowych Grupy Banku Millennium. Bank Millennium przygotowuje się do wypełniania nowych wymogów dotyczących raportowania wynikających z dynamicznego rozwoju regulacji związanych z dążeniem do realizacji celów klimatycznych ustanowionych w Porozumieniu Paryskim. Obecnie pracujemy także nad aktualizacją matrycy istotności aspektów zrównoważonego rozwoju w opinii interesariuszy Grupy Banku Millennium.

SYTUACJA MAKROEKONOMICZNA

Przez większość 3 kw. br. utrzymywała się w Polsce stabilna i niska zachorowalność na COVID-19. Wrzesień, a zwłaszcza październik br. przyniosły znaczny wzrost potwierdzonych przypadków infekcji, co jednak było spodziewane. Skala epidemii nie budziła poważnego ryzyka przeciążenia służby zdrowia, umożliwiając utrzymywanie w 3 kw. i na początku 4 kw. 2021 r. dużo łagodniejszych niż na początku 2021 r. ograniczeń przeciwepidemicznych. Sprzyjało to kontynuacji ożywienia gospodarczego w kraju w 3 kw. br.

Według szacunków Banku, produkt krajowy brutto wzrósł w 3 kw. br. o ok. 2,0% kw/kw (po korekcie sezonowej) po wzroście o 2,1% kw/kw w 2 kw. 2021. W kierunku osłabienia tempa wzrostu oddziaływał przemysł, którego ekspansja w ocenie Banku hamowana była przez niewystarczające względem zgłaszanego popytu zaopatrzenie w surowce i półprodukty na skutek globalnych „wąskich gardel” w tym sektorze. Niedopasowanie popytu do podaży przyczyniło się do wzrostu inflacji, co wraz z ograniczonym dostępem do niektórych towarów przekładało się na wolniejsze przyrosty sprzedaży detalicznej. Wpływ tych czynników kompensowany był jednak przez zakładane przez Bank przyspieszenie odbudowy sektora usługowego czemu sprzyjała również stabilna sytuacja na rynku pracy. Ze względu na wygaśnięcie efektu ekstremalnie niskiej bazy odniesienia roczna dynamika PKB obniżyła się w 3 kw. br. do ok. 5,0% r/r z 11,1% r/r w 2 kw. 2021.

W 3 kw. br. inflacja CPI wzrosła średnio do 5,5% r/r z 4,5% r/r kwartał wcześniej, a w samym wrześniu br. osiągnęła poziom 5,9% r/r, najwyższy od ponad 20 lat. Jest ona pod silnym wpływem inflacji cen energii, w tym paliw, która wzrosła do 13,9% r/r z 12,7% r/r przed kwartałem, co jest konsekwencją kształtowania się cen surowców energetycznych na rynkach międzynarodowych. W 3 kw. br. wzrosła także inflacja cen żywności. Po wyłączeniu tych kategorii, tzw. wskaźnik inflacji bazowej pozostawał wysoki i wyniósł we wrześniu 4,2% r/r. Potwierdza to w ocenie Banku nie tylko podażowy charakter inflacji, ale także silną presję popytową.

Nasilająca się inflacja konsumpcyjna coraz bardziej przewyższająca górne ograniczenie (3,5% r/r) dopuszczalnych odchyłeń od celu inflacyjnego oraz obawy o nasilenie żądań płacowych i odkotwiczenie oczekiwań inflacyjnych skłoniły członków Rady Polityki Pieniężnej do podwyższenia w październiku br. głównej stopy procentowej Narodowego Banku Polskiego do 0,50% z 0,10%.

W 3 kw. br. wartość depozytów w sektorze bankowym wzrosła o 6 mld PLN, a więc nieco silniej niż kwartał wcześniej, co jest w dużym stopniu zgodne z dobrą i stabilną sytuacją na rynku pracy. Dużo silniejszy wzrost odnotowano natomiast w przypadku depozytów firm niefinansowych, które w okresie lipiec-wrzesień przyrosły o ponad 26 mld PLN. W ocenie Banku sprzyjają temu wysokie dochody przedsiębiorstw. W 3 kw. br. odbudowywał się popyt na kredyty ze strony gospodarstw domowych. W szczególności rekordowo silne przyrosty odnotowywano w przypadku kredytów mieszkaniowych, choć także rosła wartość kredytów konsumpcyjnych. W 3 kw. br. wzrosła także wartość kredytów dla przedsiębiorstw niefinansowych, aczkolwiek dotyczyło to kredytów o charakterze bieżącym. Wartość kredytów inwestycyjnych nadal zmniejsza się. W ocenie Banku, ze względu na dobrą sytuację dochodową gospodarstw domowych i firm wartość depozytów w sektorze będzie stopniowo rosła. Jednocześnie oczekiwane nadal silnie ujemne stopy procentowe powinny sprzyjać popytowi na kredyt także w najbliższych miesiącach.

Informacje, które napłynęły w 3 kw. i w październiku br. wskazują, że perspektywy dla gospodarki światowej pozostają optymistyczne, aczkolwiek znacząco nasiliły się ograniczenia podaży w przemyśle. Dodatkowo, przyspieszył wzrost cen surowców energetycznych. Czynniki te wpłynęły na rewizję w dół oczekiwań dotyczących wzrostu gospodarczego w 2021 r. dla niektórych gospodarek rozwiniętych. W przypadku Polski sformułowana przez Bank przed kwartałem prognoza wzrostu PKB wynosząca 5,3% r/r w latach 2021-2022 r. nie uległa zasadniczym zmianom, gdyż spowolnienie ekspansji przemysłu było zakładane w podstawowym scenariuszu makroekonomicznym. Niemniej wyższa od wcześniejszych oczekiwań inflacja ograniczająca dochody rozporządzone gospodarstw domowych oraz wydłużający się horyzont utrzymywania się zatorów w sektorze wytwórczym powodują przesunięcie bilansu czynników niepewności dla tych prognoz w dół. W nadchodzących kwartałach niezmiennie wsparciem krajowego ożywienia gospodarczego powinny być wydatki gospodarstw domowych wspierane prokonsumpcyjnymi zmianami postulowanymi w programie reform „Polski Ład” i spodziewanym spadkiem bezrobocia, a także ożywienie inwestycji. Wymiana handlowa z zagranicą, pomimo prognozowanego solidnego wzrostu eksportu, najprawdopodobniej będzie miała ujemny wkład do wzrostu PKB w latach 2021-2022, ze względu na silnie rosnący import. Należy zaznaczyć, że w podstawowym scenariuszu makroekonomicznym Banku Millennium założono, że co prawda wzrośnie liczba zachorowań na COVID-19, jednak ze względu na realizację programu szczepień i naturalnie rosnącą odporność ewentualne obostrzenia nie będą tak surowe jak na wiosnę tego roku.

Kształtowanie się cen surowców energetycznych oraz presja kosztowa w przemyśle wpływają na rewizję w górę prognoz CPI. W ocenie Banku wskaźnik ten dla Polski wyniesie średnio w 2021 r. 4,7% r/r, a w 2022 r. 5,0% r/r. W opinii Banku październikowa podwyżka stóp procentowych jest początkiem cyklu zacieśniania warunków monetarnych w Polsce, a aktualny poziom stóp procentowych jest nadal nieadekwatny do oczekiwanej ścieżki inflacji i PKB, szczególnie w kontekście wciąż ekspansywnej polityki fiskalnej. W takich warunkach w ocenie Banku do końca 2022 r. stopa referencyjna wróci do poziomu sprzed wybuchu kryzysu, tj. 1,50%.

CZYNNIKI NIEPEWNOŚCI MAKROEKONOMICZNEJ DLA GOSPODARKI I GRUPY BANKU MILLENNIUM

Napływ danych makroekonomicznych wskazujących na duży stopień zaadaptowania się gospodarek do warunków pandemii, a także realizacja programu szczepień w krajach rozwiniętych zmniejszają w ocenie Banku ryzyko wystąpienia silnie negatywnych skutków gospodarczych ewentualnego wzrostu zachorowań na jesieni i zimą. Niemniej pandemia COVID-19 pozostaje najistotniejszym negatywnym czynnikiem niepewności dla polskiej gospodarki i jej otoczenia. Inne czynniki niepewności związane z sytuacją makroekonomiczną, które wpływałyby na Grupę BM przedstawiono poniżej.

- „Odkotwiczenie” oczekiwań inflacyjnych i napędzenie spirali inflacja-płace, co skutkowałoby wyższą od oczekiwań inflacją ograniczającą dochody rozporządzone gospodarstw domowych (zwiększając ryzyko kredytowe) i mniejszy popyt na produkty bankowe.
- Silne i szybkie zacieśnienie warunków monetarnych wpływające na zmniejszenie popytu na kredyt, spadek jakości portfela kredytowego Grupy BM oraz pogorszenie wyceny portfela skarbowych papierów wartościowych Grupy.
- Opóźnienie wdrożenia Krajowego Planu Odbudowy na skutek pogłębiającego się sporu prawnego między polskim rządem a Unią Europejską, co wpływałoby na niższą niż w scenariuszu bazowym dynamikę inwestycji w gospodarce.
- Dłuższe i silniejsze problemy w łańcuchach dostaw, co wpływałoby na kondycje finansową firm oraz utrudniało rozwój parku produkcyjnego (niedobory dóbr kapitałowych).

Ostatnie miesiące kierują w dół bilans czynników ryzyka dla wzrostu PKB w Polsce w nadchodzących kwartałach. Niemniej nadal istnieje prawdopodobieństwo lepszych wyników gospodarczych w Polsce, które mogłyby wynikać m.in. z szybszej od założeń realizacji Krajowego Planu Odbudowy, mocniejszego od przyjętego wpływu zmian podatkowych zapowiadanych w programie reform „Polski Ład”, czy też szybszego odblokowania zatorów w sieciach dostaw.

RYZYKO PRAWNE WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH

Na dzień 30 września 2021 r. Bank miał 9 664 umowy kredytowe i dodatkowo 786 umowy kredytowe z byłego Euro Banku będących przedmiotem prowadzonych obecnie indywidualnych sporów sądowych (96% umów kredytowych przed sądem pierwszej instancji oraz 4% umów kredytowych przed sądem drugiej instancji) z wyłączeniem roszczeń wniesionych przez bank przeciw klientom, tzw. spraw windykacyjnych, dotyczących klauzul indeksacyjnych w walutowych kredytach hipotecznych z całkowitą wartością roszczeń wniesionych przez powodów wynoszącą 1 206,8 mln PLN oraz 95,8 mln CHF (portfel Banku Millennium: 1 110,1 mln PLN i 93,9 mln CHF oraz portfel byłego Euro Banku: 96,7 mln PLN i 1,9 mln CHF).

Z danych ZBP (Związek Banków Polskich) zebranych od wszystkich banków posiadających walutowe kredyty hipoteczne wynika, że znaczna większość sporów była prawomocnie korzystnie rozstrzygana dla banków do 2019 r. Jednakże, po wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydanym 3 października 2019 r. (Sprawa C-260/18) proporcje zmieniły się na niekorzyść i w zdecydowanej większości przypadków banki przegrywały sprawy w sądach, w szczególności w sądach pierwszej instancji. Jeśli chodzi o sam Bank, do 30 września 2021 r. ostatecznie rozstrzygnięto tylko 123 sprawy (96 w roszczeniach klientów wobec Banku i 27 w roszczeniach wniesionych przez Bank wobec klientów tj. sprawy windykacyjne). 73% zakończonych indywidualnych spraw sądowych przeciwko Bankowi było rozstrzygnięte korzystnie dla Banku zakładając umorzenia i ugody ze skarżącymi. Niekorzystne orzeczenia (27%) dotyczyły zarówno unieważnienia umów kredytowych, jak i konwersji na PLN+LIBOR/WIBOR. Bank wnosi skargi kasacyjne do Sądu Najwyższego od niekorzystnych dla Banku prawomocnych wyroków.

Kwota umów pożyczek w ramach indywidualnych spraw sądowych i pozwów grupowych na dzień 30.09.2021 r. wynosiła 3 923 mln zł. Gdyby wszystkie umowy kredytowe Banku Millennium będące obecnie w postępowaniach sądowych indywidualnych i grupowych zostały uznane za nieważne bez odpowiedniego wynagrodzenia za wykorzystanie kapitału, koszt przed opodatkowaniem mógłby wynieść 3 539 mln zł. W mniej niekorzystnych scenariuszach potencjalne straty wyniosłyby od 637 mln zł (nieważność + rekompensata Banku za wykorzystanie kapitału wraz z odsetkami ustawowymi), przez 1 399 mln zł (przy zastosowaniu tzw. propozycji KNF), do 2 192 zł mln (nieważność + rekompensata Banku za wykorzystanie kapitału przy stawce WIBOR plus spread). W scenariuszach, w których umowy kredytowe pozostaną obowiązujące, scenariusz „średni NBP” byłby najmniej kosztowny dla Banku, przekładając się, według naszych szacunków, na koszt brutto w wysokości 150 mln zł.

Roszczenia zgłaszane przez klientów w postępowaniach indywidualnych dotyczą przede wszystkim stwierdzenia nieważności umowy i zapłaty za zwrot rzekomo nienależytego świadczenia z uwagi na abuzywny charakter klauzul indeksacyjnych, lub też utrzymania umowy w PLN z oprocentowaniem indeksowanym do CHF Libor. Natarczywa kampania reklamowa obserwowana w domenie publicznej wpływa na liczbę sporów sądowych. Do końca 2019 r. przeciwko Bankowi złożono 1 980 indywidualnych roszczeń (dodatkowo 235 przeciwko dawnemu Euro Bankowi), w 2020 r. liczba ta wzrosła o 3 007 (267) natomiast od początku roku do chwili obecnej (koniec września 2021 r.) wzrosła o 4 636 (287), przy czym w samym III kw. 21 wniesiono 1 771 nowych spraw przeciwko Bankowi (105) (podobnie jak w II kw. 2021 r.).

Bank jest poza tym stroną pozwu zbiorowego, którego przedmiotem jest ustalenie odpowiedzialności Banku z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia się w związku z zawartymi walutowymi kredytami hipotecznymi. Nie jest to spór o zapłatę. Orzeczenie w tych postępowaniach nie przyzna członkom grupy żadnych kwot. Liczba umów kredytowych objęta tymi postępowaniami wynosi 3 281. Na obecnym etapie skład grupy został ustalony i potwierdzony przez sąd. Postępowanie weszło w fazę merytorycznego rozpatrywania. Decyzję o dopuszczeniu dowodu sąd podejmie na posiedzeniu niejawnym. Kolejna rozprawa zostanie wyznaczona z urzędu. Pozostająca do spłaty kwota umów kredytowych w ramach pozwu zbiorowego wyniosła 951 mln PLN na dzień 30.09.2021 r.

Zważywszy na zwiększone ryzyko prawne związane z walutowymi kredytami hipotecznymi w ciągu 9 miesięcy 2021 r. Bank Millennium utworzył rezerwę w wys. 1 424,2 mln PLN na ryzyko prawne portfela kredytów udzielonych przez Bank Millennium, oraz w wysokości 148,9 mln PLN - portfela kredytów udzielonych przez byłego Euro Bank (w roku 2020 r. odpowiednio w wys. 677 mln PLN oraz 36,4 mln PLN). Metodologia opracowana przez Bank opiera się na następujących głównych

parametrach: (1) liczbie aktualnych (w tym pozwów zbiorowych) oraz potencjalnych przyszłych spraw sądowych, które pojawią się w określonym (trzyletnim) horyzoncie czasowym; (2) kwocie potencjalnej straty Banku w razie określonego wyroku sądu (uwzględniono trzy niekorzystne scenariusze wyroków); oraz (3) prawdopodobieństwie uzyskania określonego wyroku sądu obliczonym na podstawie statystyk orzeczeń sektora bankowego w Polsce oraz uzyskanych opinii prawnych. Wahania poziomu rezerw lub określonych strat zależą od ostatecznych (prawomocnych) decyzji sądów w każdej sprawie oraz od liczby spraw sądowych.

Na dzień 30 września 2021 r. bilansowa wartość rezerw utworzonych na ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych z portfela udzielonego przez Bank Millennium wyniosła 2 375,3 mln PLN, zaś w przypadku portfela udzielonego przez byłego Euro Bank 185,3 mln PLN, z czego kwoty: 2 113,4 mln PLN oraz 147,1 mln PLN pomniejszają wartość brutto portfela kredytowego zgodnie z metodologią MSSF9 podczas gdy pozostałe wartości za rozpoznawane jako „rezerwy na sprawy sporne”.

Ryzyko prawne portfela b. Euro Banku jest w pełni pokryte Umową Ubezpieczeniową z Societe Generale.

Pomimo determinacji Banku w dalszym podejmowaniu wszelkich możliwych działań w celu ochrony swoich interesów w sądach, Bank w dalszym ciągu jest otwarty na osiągnięcie polubownych rozwiązań z klientami na warunkach wynegocjowanych. Bank Millennium podejmuje szereg działań na różnych poziomach, wobec różnych interesariuszy, w celu zmniejszenia ryzyka prawnego i ryzyka sporu sądowego w zakresie portfela walutowych kredytów hipotecznych. Bank jest otwarty na indywidualne negocjowanie korzystnych warunków przedterminowej spłaty (częściowej lub całkowitej) lub przewalutowania kredytów na PLN. W wyniku tych negocjacji liczba aktywnych walutowych kredytów hipotecznych zmniejszyła się od początku roku o prawie 6 600 (do końca września 2021 r.) w porównaniu do ponad 57 800 aktywnych umów kredytowych na koniec 2020 r. Koszty poniesione w związku z tymi negocjacjami wyniosły od początku roku 218 mln zł i są prezentowane w pozycji „Wynik z pozycji wymiany” w Rachunku Zysków i Strat.

Szczegółowa informacja dotyczące w/w ryzyka prawnego znajduje się w dalszej części raportu.

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT GRUPY

Przychody operacyjne Grupy (mln zł)	1-3kw 2021	1-3kw 2020	Zmiana r/r	3kw21	2kw21	Zmiana kw/kw
Wynik z tytułu odsetek	1 946,0	1 958,4	-0,6%	668,9	654,9	2,1%
Wynik z tytułu opłat i prowizji	615,7	553,3	11,3%	201,6	209,3	-3,7%
Wynik na działalności podstawowej	2 561,7	2 511,8	2,0%	870,4	864,2	0,7%
Pozostałe przychody pozaodsetkowe *	73,3	156,5	-53,1%	-24,9	58,3	-142,6%
Przychody operacyjne ogółem *	2 635,0	2 668,3	-1,2%	845,6	922,5	-8,3%

(*) Bez korekty portfela kredytów wg. wartości godziwej (39,2 mln zł w 1-3kw 2021r. i -32,2 mln zł in 1-3kw 2020r.), która jest włączona do pozycji „koszt ryzyka”

Wynik z odsetek w 1-3kw21 osiągnął 1 946 mln zł i spadł o zaledwie 1% w porównaniu z poziomem odnotowanym w analogicznym okresie poprzedniego roku. Rosnąca dynamika kwartalna (+2% kw/kw w 3kw21) przełożyła się na wyższą dynamikę wyniku w ujęciu narastającym od początku roku i w dużej mierze zneutralizowała negatywny wpływ cięcia stóp procentowych przez RPP w 2020r. (obniżka o 140 punktów bazowych w okresie od marca do maja 2020 r.) oraz wzmocniony wpływ na maksymalną stopę procentową (obniżka o 280 punktów bazowych z 10% do 7,2%).

Marża odsetkowa netto (w stosunku do średnich aktywów odsetkowych) w 1-3kw21 osiągnęła 2,60% i była o 3 punkty bazowe niższa niż w okresie 1-3kw 2020r. Tak jak w przypadku wyniku z odsetek, widzimy kwartalną poprawę marży od początku roku. Marża odsetkowa za 3kw 2021r. osiągnęła 2,61%, tzn. o 7 punktów bazowych więcej niż w 4kw20 (2,54%) i 12 pkt. baz. więcej niż najniższy poziom (w 3kw20) po obniżce stóp procentowych przez RPP.

Wynik z tytułu prowizji w 1-3kw21 wyniósł 616 mln zł, rosnąc o 11% w stosunku do okresu 1-3kw20. Głównym źródłem poprawy były rosnące prowizje na transakcjach bankowych (rachunki, kredyty i karty) wspomagane opłatami od depozytów. Prowizje związane z funduszami inwestycyjnymi oraz opłaty transakcyjne także wzrosły w ujęciu rocznym. Wynik z tytułu prowizji w 3kw21 spadł 4% kw/kw ze względu na pewien sezonowy wzrost prowizji z ubezpieczeń zanotowany w kwartale poprzednim.

Wynik na działalności podstawowej, określony jako suma wyniku z tytułu odsetek i wyniku z tytułu prowizji, osiągnął 2 562 mln zł w 1-3kw21, wykazując wzrost o 2% w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego (+1% kw/kw).

Pozostałe przychody pozaodsetkowe, które obejmują wynik z pozycji wymiany, wyniki na aktywach i zobowiązaniach finansowych (bez marży odsetkowej na instrumentach pochodnych oraz korekty portfela kredytów wg. wartości godziwej), a także pozostałe przychody i koszty operacyjne netto, wyniosły 73 mln zł w 1-3kw21 i spadły znacząco o 53% r/r. Spowodowane to było głównie kosztami dobrowolnych uгод wynegocjowanych z kredytobiorcami walutowych kredytów hipotecznych (215 mln zł). Z drugiej strony w 1-3kw 2021r. pozostałe przychody operacyjne były również wspomagane pewnymi potrąceniami rezerw na portfel walutowych kredytów hipotecznych, co wynikało z klauzul gwarancyjnych i ubezpieczeniowych odnoszących się do portfela byłego Euro Banku.

Przychody operacyjne Grupy ogółem osiągnęły 2 635 mln zł w 1-3kw21 i były nieznacznie niższe (-1%) niż w 1-3kw20 ze względu na niższy wynik we wspomnianej grupie 'pozostałych przychodów pozaodsetkowych'.

Koszty ogółem wyniosły 1 208 mln zł w 1-3kw21, co przekłada się na 10% spadek w stosunku do analogicznego okresu 2020 r. głównie z powodu kosztów administracyjnych bezpośrednio związanych z zakupem Euro Banku, procesem fuzji i integracji poniesionych w roku 2020 (66 mln zł w 2020 r., z czego 41.4mln zł wydano na restrukturyzację zatrudnienia) i niższych wpłat do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (BFG). Koszty ogółem bez składek na BFG i kosztów integracji wykazały spadek o 3% r/r.

Koszty operacyjne (mln zł)	1-3kw 2021	1-3kw 2020	Zmiana r/r	3kw21	2kw21	Zmiana kw/kw
Koszty osobowe	(613,3)	(662,8)	-7,5%	(202,3)	(205,4)	-1,5%
Pozostałe koszty administracyjne*	(594,9)	(672,4)	-11,5%	(200,0)	(173,1)	15,6%
z czego składka na Bankowy Fundusz Gwarancyjny (BFG)	(100,7)	(140,4)	-28,3%	(17,4)	(30,2)	-42,3%
Koszty operacyjne ogółem	(1 208,2)	(1 335,1)	-9,5%	(402,3)	(378,5)	6,3%
z czego koszty integracji i restrukturyzacji**	0,0	(52,4)	-	0,0	0,0	-
Koszty ogółem bez kosztów BFG	(1 107,5)	(1 194,7)	-7,3%	(384,9)	(348,3)	10,5%
Koszty ogółem bez kosztów integracji i restrukturyzacji**	(1 208,2)	(1 282,7)	-5,8%	(402,3)	(378,5)	6,3%
Koszty ogółem bez kosztów integracji, restrukturyzacji i BFG**	(1 107,5)	(1 142,3)	-3,1%	(384,9)	(348,3)	10,5%
Koszty/dochody narastająco - raportowane	45,9%	50,0%	-4,2 pp	47,6%	41,0%	-6,5 pp
Koszty/dochody skorygowane ***	43,1%	46,2%	-3,1 pp	43,8%	39,9%	-3,9 pp

(*) w tym amortyzacja

(**) dodatkowe koszty administracyjne bezp. związane z zakupem Euro Banku, procesami fuzji i integracji

(***) przy równym rozkładzie opłaty na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków (BFG) na cały rok, bez przychodów jednorazowych i bez kosztów integracji

Koszty osobowe wyniosły 613 mln zł i zmniejszyły się o 7% r/r (-2% kw/kw). Po włączeniu pracowników z Euro Bank (2,4 tys. w maju 2019 r.) Grupa stopniowo zmniejszała liczbę swoich pracowników osiągając poziom 7.035 etatów na koniec września 2021 r., co przekłada się na roczną redukcję o 811 etatów (-10% r/r). Wyłączając pracowników na długoterminowych zwolnieniach liczba tzw. aktywnych etatów była znacznie niższa, tzn. wynosiła 6.366. Bez alokowanych kosztów wynikających z integracji i restrukturyzacji, w 1-3kw 2021r. koszty osobowe obniżyły się o 3% r/r.

Zatrudnienie (etaty)	30.09.2021	30.09.2020	Zmiana r/r	30.06.2021	Zmiana kw/kw
Bank Millennium S.A.	6 696	7 514	-10,9%	6 802	-1,6%
Spółki zależne	339	332	2,0%	346	-2,0%
Razem Grupa BM	7 035	7 846	-10,3%	7 148	-1,6%
Razem Grupa BM (aktywne* etaty)	6 366	7 014	-9,2%	6 454	-1,4%

(*) aktywne etaty oznaczają liczbę pracowników, którzy nie są na zwolnieniach długoterminowych

Pozostałe koszty administracyjne (w tym amortyzacja) osiągnęły 595 mln zł w 1-3kw21 i zmniejszyły się o 12% r/r. Koszty bez BFG i kosztów integracji zmniejszyły się o 3% r/r.

Przejęcie Euro Banku spowodowało początkowo bardzo znaczny wzrost liczby placówek, która uległa redukcji zgodnie z polityką optymalizacji sieci oddziałów Banku. Na koniec grudnia 2019 r. liczba oddziałów ogółem (w tym oddziałów Euro Banku) wyniosła 830 i od tego czasu została zredukowana (przeważnie oddziały własne Banku) do 665 placówek na koniec września 2021 r. (roczna redukcja o 61 placówek).

Wskaźnik koszty/dochody bez wspomnianych wyżej pozycji nadzwyczajnych i z równym rozkładem kosztów BFG na cały rok osiągnął 43,1% w 1-3kw21 i był o 3,1 punktów procent. niższy niż poziom w 1-3kw20.

Zysk netto (mln zł)	1-3kw 2021	1-3kw 2020	Zmiana r/r	3kw21	2kw21	Zmiana kw/kw
Przychody operacyjne	2 635,0	2 668,3	-1,2%	845,6	922,5	-8,3%
Koszty operacyjne*	(1 208,2)	(1 335,1)	-9,5%	(402,3)	(378,5)	6,3%
Odpisy na utratę wartości oraz pozostały koszt ryzyka**	(217,0)	(513,2)	-57,7%	(83,5)	(57,3)	45,7%
- z czego odpis na ryzyko związane z COVID-19	0,0	(75,9)	-	0,0	0,0	-
Odpis na ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych	(1 573,2)	(297,7)	428,5%	(526,1)	(513,6)	2,4%
Podatek bankowy	(230,6)	(209,0)	10,3%	(78,6)	(76,9)	2,2%
Zysk przed podatkiem dochodowym	(593,9)	313,3	-	(244,9)	-103,9	-
Podatek dochodowy	(229,1)	(181,4)	26,3%	(66,4)	(96,4)	-31,2%
Zysk netto - raportowany	(823,0)	131,9	-	(311,3)	-200,3	-
Zysk netto (skorygowany***)	802,7	529,7	51,5%	257,3	320,0	-19,6%

(*) bez odpisów na utratę wartości aktywów finansowych i niefinansowych

(**) w tym korekta kredytów wg. wartości godziwej (39,2 mln zł w 1-3kw 2021r. i -32,2 mln zł in 1-3kw 2020r.) oraz efekt modyfikacji kredytów (-9,4 mln zł w 1-3kw 2021r. i -10,1 mln zł in 1-3kw 2020r.)

(***) bez pozycji nadzwyczajnych, tzn. rezerw na ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych i kosztów prawnych procesów jak również kosztów dobrowolnych ugod z kredytobiorcami oraz z liniowym rozłożeniem składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków (BFG); w 2020 dodatkowo: bez kosztów integracji Euro Banku oraz rezerw na zwrot prowizji od kredytów spłaconych przed terminem

Łączny koszt ryzyka, który obejmował odpisy netto na utratę wartości, korektę wg wartości godziwej (części portfela kredytowego) i wynik modyfikacji - poniesiony przez Grupę, wyniósł 217 mln zł w 1-3kw21 i był o 58% niższy niż w 1-3kw20. Wyższy poziom rezerw rok temu wynikał z dodatkowych odpisów na ryzyko związane z oddziaływaniem pandemii Covid-19 w wys. 76 mln zł w 1-3kw20, jak również ze zmian w modelu ryzyka w segmencie detalicznym wynikających z wprowadzenia bardziej konserwatywnej definicji niewykonania zobowiązania (defaultu). Odpisy ogółem za 3kw 2021r. Wyniosły 84 mln zł.

Odpisy na ryzyko dla segmentu detalicznego w 1-3kw21 wyniosły 196 mln zł, podczas gdy dla segmentu przedsiębiorstw i pozostałych wyniosły 21 mln zł. W ujęciu relatywnym, koszt ryzyka (tzn. odpisy netto w stosunku do średnich kredytów brutto) za 1-3kw21 wyniósł 36 pkt.baz. w porównaniu do 92 pkt. baz. w 1-3kw20.

W 1-3kw21 Bank sprzedał portfel zagrożonych kredytów konsumpcyjnych. Transakcja wygenerowała 32,7 mln zł dodatniego wyniku brutto (przed podatkiem).

Dodatkowo, w 1-3kw21 Bank kontynuował tworzenie rezerw na ryzyko prawne związane z portfelem walutowych kredytów hipotecznych, które były wysokie w raportowanym okresie i osiągnęły 1 573 mln zł (1 424 mln zł z wyłączeniem kredytów generowanych przez Euro Bank, ponieważ te kredyty podlegają klauzulem dot. przejścia ryzyka i gwarancjom). Saldo rezerw wzrosło do 2 561 mln zł (2 375 mln zł bez kredytów udzielonych przez Euro Bank), przy czym ta pierwsza wielkość stanowiła równowartość 20,3% portfela walutowych kredytów hipotecznych udzielonych przez Bank Millennium.

Wynik brutto (przed podatkiem dochodowym) w 1-3kw21 był ujemny i wyniósł 594 mln zł. W większości był to skutek wysokich rezerw na walutowe kredyty hipoteczne, o których mowa powyżej, gdyż zysk przed utworzeniem rezerw wyniósł 1 427 mln zł i wzrósł o 7% r/r. Poza odpisami, znaczny wpływ na wielkość straty miał podatek bankowy odejmując od wyniku operacyjnego kwotę 231 mln zł.

W 1-3kw 2021r. Grupa wykazała stratę netto w wysokości 823 mln zł (strata 311 mln zł w 3kw21). Strata netto była znacznie wyższa od straty brutto ze względu na negatywny wpływ podatku dochodowego w kwocie 229 mln zł. Grupa osiągnęłaby zysk netto po korekcie o ww. pozycje nadzwyczajne (m.in. koszty związane z walutowymi kredytami hipotecznymi i równomiernym rozłożeniem kosztów BFG) w wysokości 803 mln zł w 1-3kw21, tj. o 52% więcej niż skorygowany zysk netto za 1-3kw20 w wysokości 530 mln zł.

KREDYTY I POŻYCZKI DLA KLIENTÓW

Kredyty netto ogółem Grupy Banku Millennium osiągnęły 77 280 mln zł na koniec września 2021 r. i wzrosły o 7% r/r (+2% kw/kw). Wzrost kredytów bez portfela walutowych kredytów hipotecznych osiągnął wyraźnie wyższą dynamikę, tzn. 15% r/r. Walutowe kredyty hipoteczne obniżyły się wyraźnie w ciągu roku (o 26%) a udział walutowych kredytów hipotecznych (bez kredytów przejętych z Euro Banku) w kredytach brutto ogółem spadł w sposób istotny w ciągu roku do 12,6% na dzień 30 września 2021 roku z poziomu 18,1% rok temu.

Wartość netto kredytów dla gospodarstw domowych wyniosła 58 329mln zł na koniec września 2021 r., co oznacza wzrost o 7% r/r (+2% kw/kw). W ramach tej pozycji kredyty hipoteczne w złotych wzrosły dynamicznie o 28% r/r, podczas gdy tempo wzrostu kredytów konsumpcyjnych spowolniło do 4% r/r.

W 3kw 2021r. nowa sprzedaż kredytów hipotecznych osiągnęła 2,25 mld zł a w 1-3Q 2021 osiągnęła 6.95 mld zł, co wskazuje na wyjątkowo wysoki roczny wzrost o 50%.

Wartość netto kredytów konsumpcyjnych wyniosła 15 923 mln zł, rosnąc o 4% r/r (+2% kw/kw). Wartość nowo udzielonych kredytów gotówkowych odbiła w 1-3Q21, osiągając wartość 4.3 mld zł. Wzrost roczny osiągnął znaczący poziom 20% napędzany rosnącymi kwartalnymi poziomami wypłacanych kredytów znacznie powyżej poziomów przed covid-19 (rekordowa sprzedaż kredytów gotówkowych w 3kw21 o wartości blisko 1.6 mld zł).

Wartość netto kredytów dla przedsiębiorstw wyniosła 18 951 mln zł na koniec września 2021 r. i wzrosła o 5% r/r wsparta odbiciem w biznesie leasingowym, po okresie spowolnienia wywołanego niekorzystnym wpływem pandemii COVID-19 na stan nowej akcji kredytowej dla przedsiębiorstw.

Strukturę i dynamikę kredytów dla Klientów w Grupie przedstawia poniższa tabela:

Kredyty i pożyczki dla klientów (mln zł)	30.09.2021	30.09.2020	Zmiana r/r	30.06.2021	Zmiana kw/kw
Kredyty dla gospodarstw domowych	58 328,7	54 300,3	7,4%	57 079,3	2,2%
- złotowe kredyty hipoteczne	31 752,0	24 720,3	28,4%	29 898,1	6,2%
- walutowe kredyty hipoteczne	10 653,8	14 337,5	-25,7%	11 591,1	-8,1%
- w tym kredyty Banku Millennium	9 856,7	13 347,2	-26,2%	10 665,4	-7,6%
- w tym kredyty byłego Euro Banku	797,1	990,3	-19,5%	925,7	-13,9%
- kredyty konsumpcyjne	15 922,9	15 242,4	4,5%	15 590,1	2,1%
Kredyty dla przedsiębiorstw i sektora publicznego	18 950,9	18 121,1	4,6%	18 714,9	1,3%
- leasing	6 657,1	6 311,2	5,5%	6 390,8	4,2%
- pozostałe kredyty dla przedsiębiorstw i faktoring	12 293,8	11 810,0	4,1%	12 324,2	-0,2%
Kredyty i pożyczki netto dla klientów	77 279,7	72 421,4	6,7%	75 794,3	2,0%
Kredyty i pożyczki netto dla klientów bez walutowych kredytów hipotecznych	66 625,9	58 083,9	14,7%	64 203,2	3,8%
Odpisy na utratę wartości	2 509,0	2 418,4	3,7%	2 448,8	2,5%
Kredyty i pożyczki dla klientów brutto*	79 788,7	74 839,8	6,6%	78 243,1	2,0%

(*) W tym, poza rezerwami na ryzyko kredytowe, także korekta wg wartości godziwej portfela kredytów, ujmowanego wg wartości godziwej, oraz modyfikacja. Uwzględnia także początkową korektę MSSF9. W tym przypadku portfel kredytów brutto przedstawia wartość kredytów i pożyczek przed wspomnianymi rezerwami i korektami.

DEPOZYTY KLIENTÓW

Dynamikę depozytów klientów przedstawia poniższa tabela:

Depozyty klientów (mln zł)	30.09.2021	30.09.2020	Zmiana r/r	30.06.2021	Zmiana kw/kw
Depozyty klientów indywidualnych	64 965,0	61 933,2	4,9%	64 966,1	0,0%
Depozyty przedsiębiorstw i sektora publicznego	25 285,1	23 919,3	5,7%	25 032,4	1,0%
Depozyty ogółem	90 250,1	85 852,5	5,1%	89 998,5	0,3%

Depozyty ogółem wyniosły 90 250 mln zł na dzień 30 września 2021 r., wzrastając o 5% r/r (stabilne kwartalnie). Głównym czynnikiem tego wzrostu były salda rachunków bieżących i oszczędnościowych, które zwiększyły się o 6.8mld zł od 30 września 2020 r. (czyli o 10%), natomiast depozyty terminowe w tym samym czasie obniżyły się o 2.4 mld zł, tj. o 13% r/r.

Depozyty klientów indywidualnych osiągnęły 64 965 mln zł na dzień 30 września 2021 r., przyrastając o 5% r/r. W szybkim tempie nadal rosły rachunki bieżące i oszczędnościowe osób fizycznych (o 9% r/r), a lokaty terminowe spadły o 14% r/r. Bank nie konkurował aktywnie o detaliczne lokaty terminowe i musiał dokonać istotnych obniżek oprocentowania depozytów po znacznej obniżce stóp procentowych przez RPP. Udział rachunków bieżących i oszczędnościowych w depozytach ogółem osób fizycznych zwiększył się do 84% na koniec września 2021 r.

Depozyty ogółem przedsiębiorstw i sektora publicznego osiągnęły 25 285 mln zł na koniec września 2021 r., wzrastając o 6% r/r.

PLYNNOŚĆ, JAKOŚĆ AKTYWÓW I WYPŁACALNOŚĆ

Pozycja płynnościowa Grupy Banku Millennium pozostała bardzo silna w okresie 3 kw. 2021. Wskaźnik LCR na poziomie 184% na koniec września 2021, znacząco przekroczył minimalny poziom 100%. Wskaźnik kredyty/depozyty pozostał na niskim poziomie 86%, a udział płynnych papierów wartościowych (głównie obligacji skarbowych i bonów NBP) w aktywach ogółem Grupy pozostaje na znaczącym poziomie 20%.

Wskaźniki jakości kredytów i płynności Grupy <i>(mln zł)</i>	30.09.2021	31.12.2020	30.09.2020
Razem kredyty z utratą wartości	3 712	3 792	3 554
Rezerwy na utratę wartości**	2 437	2 373	2 310
Korekta do wartości godziwej	72	117	108
Ogółem rezerwy na utratę wartości i korekta do wartości godziwej	2 509	2 489	2 418
Wskaźnik kredytów z utr. wart. do kredytów ogółem (%)	4,65%	4,95%	4,74%
Kredyty przeterminowane ponad 90 dni /kredyty ogółem (%)	2,53%	2,74%	2,82%
Wskaźnik pokrycia (Rezerwy łącznie + korekta do wart. godziwej/kredyty z utr. wart.) (%)	67,6%	65,7%	68,1%
Ogółem rezerwy i korekta do wartości godziwej/kredyty przeterminowane (>90d) (%)	124,3%	118,8%	114,5%
Wskaźnik pokrycia płynności (LCR) Grupy	184%	161%	177%

Grupa notuje jakość aktywów na jednym z najwyższych poziomów wśród polskich banków: udział kredytów z utratą wartości w portfolio kredytowym ogółem pozostaje na niskim poziomie 4,65%. Udział kredytów przeterminowanych o ponad 90 dni w portfolio ogółem wykazał spadek z 2,82% we wrześniu 2020 do 2,53% na koniec września 2021 r.

Wskaźnik pokrycia odpisami kredytów z utratą wartości zmniejszył się nieznacznie w ciągu roku z 68,1% na koniec września 2020 roku do 67,6% na koniec września 2021 r. Z kolei pokrycie rezerwami kredytów przeterminowanych o ponad 90 dni uległo znacznemu wzrostowi w okresie jednego roku ze 114,5% do 124,3% w wyniku przyrostu odpisów w związku z dużą dynamiką rozwoju portfela ogółem.

Dynamika wskaźnika kredytów z utratą wartości wskazuje na zróżnicowanie trendów pomiędzy segmentami produktów. W portfolio detalicznym nastąpiła poprawa r/r dla kredytów hipotecznych - obniżenie do 2,24% z 2,46% we wrześniu 2020 i 2,48% na koniec 2020, natomiast pozostałe produkty detaliczne wykazały wzrost z 10,75% do 11,21% na koniec września 2021. W portfolio leasingowym zaobserwowano polepszenie (z 4,15% do 3,18%) między innymi dzięki dużemu spisaniu należności w ciężar rezerw. W portfolio korporacyjnym wskaźnik uległ pogorszeniu z poziomu 4,07% do 4,27%.

Bank i Grupa są zobowiązane na mocy prawa do spełnienia minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych i dźwigni, określonych w art. 92 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/876 z dnia 20 maja 2019 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wskaźnika dźwigni, wskaźnika stabilnego finansowania netto, wymogów w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych, ryzyka kredytowego kontrahenta, ryzyka rynkowego, ekspozycji wobec kontrahentów centralnych, ekspozycji wobec przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania, dużych ekspozycji, wymogów dotyczących sprawozdawczości i ujawniania informacji, a także rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (CRR II).

W 3 kwartale 2021 r. w porównaniu z poprzednim kwartałem łączny wskaźnik kapitałowy (TCR) obniżył się o 48 p.b., przy podobnej zmianie wskaźnika T1 i wskaźnika CET1 (spadek o 51 p.b.).

Główne wskaźniki kapitałowe:

Główne wskaźniki kapitałowe* (mln PLN)	30.09.2021	30.06.2021	30.09.2020
Aktywa ważone ryzykiem (RWA) Grupa	50.220,2	50.677,5	50.305,4
Aktywa ważone ryzykiem (RWA) Bank	49.721,7	50.173,4	49.790,8
Wymogi kapitałowe Grupa	4.017,2	4.054,2	4.024,4
Wymogi kapitałowe Bank	3.977,7	4.013,9	3.983,3
Fundusze własne Grupa	9.123,8	9.451,1	9.843,5
Fundusze własne Bank	8.957,8	9.317,3	9.602,6
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR) Grupa	18,17%	18,65%	19,57%
Minimalny wymagany TCR	14,10%	14,10%	15,37%
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR) Bank	18,02%	18,57%	19,29%
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1) Grupa	15,12%	15,63%	16,53%
Minimalny wymagany Wskaźnik T1	11,27%	11,27%	12,15%
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1) Bank	14,94%	15,25%	16,21%
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1) Grupa	15,12%	15,63%	16,53%
Minimalny wymagany Wskaźnik CET1	9,13%	9,13%	9,73%
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1) Bank	14,94%	15,25%	16,21%
Wskaźnik dźwigni (LR) Grupa	7,09%	7,60%	8,06%

(*) Wskaźniki kapitałowe są wyliczane zgodnie z przepisami przejściowymi łagodzącymi wpływ wdrożenia MSSF 9 na wskaźnik CET1

Spadek wskaźników kapitałowych wynikał z obniżenia funduszy własnych o 327 mln zł (o 3,5%), głównie w wyniku straty netto w 3 kwartale 2021 r. Z drugiej strony zmniejszenie aktywów ważonych ryzykiem o 457 mln zł (o 0,9%) złagodziło negatywny efekt zmniejszenia bazy kapitałowej.

Minimalne poziomy kapitału obejmują:

- Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX) - zalecenie KNF dotyczące dodatkowego wymogu kapitałowego dla zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, wynikające z art. 138 ust. 1 pkt 2a ustawy Prawo bankowe. Aktualnie bufor ten został ustalony w zaleceniach KNF w listopadzie i grudniu 2020 roku w wysokości 3,41 p.p. (Bank) i 3,35 p.p. (Grupa) dla łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR), co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 2,56 p.p. (Bank) i 2,52 p.p. (Grupa) dla Wskaźnika Tier1 oraz 1,91 p.p. (Bank) i 1,88 p.p. (Grupa) dla Wskaźnika CET1;

- Wymóg połączonego bufora - określony w ustawie o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym - który składa się z:
 - Bufora zabezpieczenia kapitału w wysokości 2,5%;
 - Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII) - w wysokości 0,25%, przy czym wysokość jest corocznie ustalana przez KNF;
 - Bufor ryzyka systemowego w wysokości 0%, zredukowany z 3% w marcu 2020 roku;
 - Bufor antycykliczny w wysokości 0%.

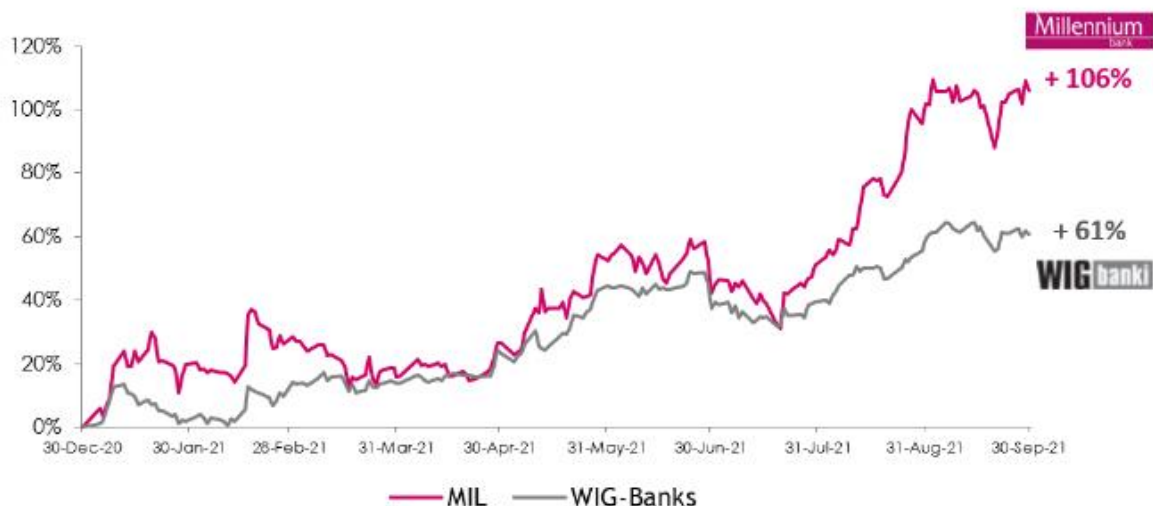
Bank Millennium S.A. rozważa emisję obligacji, które mogą zostać zaliczone do zobowiązań kwalifikowalnych Banku i w związku z tym dokona analizy popytu na tego rodzaju instrumenty dłużne. Decyzja o przeprowadzeniu emisji obligacji zostanie podjęta po analizie popytu na obligacje i oczekiwań potencjalnych nabywców obligacji co do parametrów obligacji.

INFORMACJA O AKCJACH I RATINGACH

W 3 kwartale 2021 r. wyższe od oczekiwań odczyty inflacji i wynikające z nich oczekiwania o rychłych podwyżkach stóp procentowych wspierały kursy banków. W okresie 12 miesięcy kończącym się 30 września 2021 roku indeks WIG Banki wzrósł o 107% podczas gdy indeks szerokiego rynku WIG wzrósł o 42% a indeks największych spółek WIG20 wzrósł o 35%. W tym samym czasie kurs akcji Banku Millennium wzrósł o 144%.

Natomiast od początku roku kurs akcji Banku Millennium wzrósł o 106%, podczas gdy indeks bankowy zyskał 61%.

Bank Millennium: zmiana kursu akcji od początku roku

W 3 kwartale 2021 r. średni, dzienny obrót akcjami Banku Millennium praktycznie nie zmienił się w porównaniu do tego samego okresu w ubiegłym roku.

	30.09.2021	30.12.2020*	Zmiana (%) narast.	30.09.2020	Zmiana (%) r/r
Liczba akcji banku (tys.)	1 213 117	1 213 117	0,00%	1 213 117	0,00%
Średni obrót dzienny (tys. zł)	7 639			7 665	-0,3%
Kurs akcji Banku (zł)	6,74	3,27	106,1%	2,76	143,8%
Kapitalizacja (mln zł)	8 176	3 967	106,1%	3 353	143,8%
WIG Banki	7 658	4 765	60,7%	3 699	107,0%
WIG20	2 310	1 984	16,4%	1 713	34,9%
WIG30	2 801	2 313	21,1%	1 959	42,9%
WIG - indeks główny	70 341	57 026	23,3%	49 412	42,4%

(*) ostatni dzień notowań w grudniu 2020.

Akcje Banku Millennium są uwzględniane w następujących indeksach WGPW: WIG, WIG Banki, WIG 30, mWIG 40, WIG Poland oraz WIG-ESG.

Symbole giełdowe Banku Millennium: ISIN PLBIG0000016, Bloomberg MIL PW, Reuters MILP.WA.

Ratingi Banku Millennium

W dniu 10 września 2021 roku agencja ratingowa Fitch Ratings usunęła rating Banku Millennium z listy obserwacyjnej ze wskazaniem negatywnym oraz potwierdziła długoterminowy rating Banku na poziomie „BBB-” z perspektywą negatywną (szczegóły w RB 29/2021, [Raporty bieżące - Relacje inwestorskie - Bank Millennium](#)).

Ratingi Banku, na dzień 30 września 2021 r. przedstawiono w poniższej tabeli.

Rating	MOODY'S	FITCH
Długoterminowy rating depozytowy/IDR	Baa1 (perspektywa stabilna)	BBB- (perspektywa negatywna)
Krajowy długoterminowy IDR	-	A(pol) (perspektywa negatywna)
Krótkoterminowy rating depozytowy	Prime-2	F-3
Rentowność / indywidualny rating BCA	baa3	bbb-
Rating ryzyka kontrahenta (CRR)	A3/Prime-2	-
Rating wsparcia		4

SKONSOLIDOWANY RAPORT GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU MILLENNIUM ZA 3 KWARTAŁ 2021 R.

SPIS TREŚCI

SKRÓCONE ŚRÓDROCZNE SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU MILLENNIUM S.A. ZA OKRES 9 MIESIĘCY ZAKOŃCZONY 30 WRZEŚNIA 2021 R.	25
SKRÓCONE ŚRÓDROCZNE JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE FINANSOWE BANKU MILLENNIUM S.A. ZA OKRES 9 MIESIĘCY ZAKOŃCZONY 30 WRZEŚNIA 2021 R.	99

**SKRÓCONE ŚRÓDROCZNE SKONSOLIDOWANE
SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ
BANKU MILLENNIUM S.A. ZA OKRES 9 MIESIĘCY
ZAKOŃCZONY 30 WRZEŚNIA 2021 R.**

SPIS TREŚCI

1.	INFORMACJE OGÓLNE O EMITENCIE	27
2.	WSTĘP I POLITYKA RACHUNKOWOŚCI	29
3.	SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE (GRUPA)	31
4.	NOTY DO SKONSOLIDOWANYCH DANYCH FINANSOWYCH.....	38
1)	Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	38
2)	Koszty z tytułu odsetek i podobne koszty	38
3)	Przychody z tytułu opłat i prowizji.....	39
4)	Koszty z tytułu opłat i prowizji	39
5)	Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	40
6)	Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	40
7)	Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	40
8)	Koszty administracyjne	41
9)	Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	41
10)	Podatek dochodowy	42
11)	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu.....	44
12)	Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody ...	45
13)	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	46
14)	Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	50
15)	Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń.....	52
16)	Odpisy z tytułu utraty wartości wybranych składników aktywów	54
17)	Aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	55
18)	Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	56
19)	Zobowiązania wobec klientów	57
20)	Zobowiązania z tytułu sprzedanych dłużnych papierów wartościowych z udzielonym przrzeczeniem odkupu.....	57
21)	Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	57
22)	Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych	58
23)	Rezerwy	58
5.	ZMIANY W PROCESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM FINANSOWYM.....	60
6.	SEGMENTY OPERACYJNE.....	71
7.	OPIS TRANSAKCJI Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI.....	75
7.1.	TRANSAKCJE Z GRUPĄ PODMIOTU DOMINUJĄCEGO.....	75
7.2.	STAN AKCJI BANKU POSIADANYCH PRZEZ OSOBY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORUJĄCE BANK	76

8.	WARTOŚĆ GODZIWA	78
8.1.	INSTRUMENTY FINANSOWE NIE UJMOWANE W BILANSIE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ.....	78
8.2.	INSTRUMENTY FINANSOWE UJMOWANE W BILANSIE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ	81
9.	ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA WARUNKOWE	84
9.1.	SPRAWY SĄDOWE	84
9.2.	POZYCJE POZABILANSOWE	87
10.	KOSZTY REZERW NA RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH.....	88
10.1.	AKTUALNY STAN REZERW NA RYZYKO PRAWNE	88
10.2.	ZDARZENIA, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA REZERWĘ NA RYZYKO PRAWNE.....	91
11.	INFORMACJE DODATKOWE	94
11.1.	DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ.....	94
11.2.	PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKCJI Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU	95
11.3.	DYWIDENDA ZA ROK 2020	96
11.4.	ZYSK / STRATA NA AKCJĘ.....	96
11.5.	AKCJONARIUSZE POSIADAJĄCY CONAJMNIJ 5% OGÓLNEJ LICZBY GŁOSÓW NA WZA JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ GRUPY - BANKU MILLENNIUM S.A.	96
11.6.	INFORMACJE O UDZIELENIU PRZEZ GRUPĘ PORĘCZEŃ KREDYTU LUB GWARANCJI	97
11.7.	SEZONOWOŚĆ I CYKLICZNOŚĆ DZIAŁAŃ	97
11.8.	POZOSTAŁE INFORMACJE DODATKOWE I WYDARZENIA PO DACIE BILANSU	97

1. Informacje ogólne o Emitencie

Bank Millennium S.A. (Bank) jest ogólnopolskim, uniwersalnym bankiem oferującym swoje usługi wszystkim segmentom rynku poprzez sieć oddziałów i centrów korporacyjnych, sieci indywidualnych doradców i bankowość mobilną i elektroniczną.

Bank, wpisany pod nr KRS 000010186 do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, ma swoją siedzibę na ul. Stanisława Żaryna 2 a w Warszawie.

Bank jest obecny na Giełdzie Papierów Wartościowych od 1992 r. i był pierwszym bankiem notowanym na warszawskim parkiecie.

Bank jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. (Grupa), która zatrudnia ponad 7 000 pracowników, a podstawowymi przedmiotami jej działalności są działalność bankowa (w tym bank hipoteczny), leasingowa, faktoringowa, maklerska, kapitałowa, zarządzanie funduszami inwestycyjnymi oraz działalność portali internetowych.

Rada Nadzorcza i Zarząd Banku Millennium S.A. według stanu na dzień 30 września 2021 r.

Skład osobowy Rady Nadzorczej był następujący:

- Bogusław Kott - Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Nuno Manuel da Silva Amado - Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- Dariusz Rosati - Wiceprzewodniczący i Sekretarz Rady Nadzorczej,
- Miguel de Campos Pereira de Bragança - Członek Rady Nadzorczej,
- Olga Grygier-Siddons - Członek Rady Nadzorczej,
- Anna Jakubowski - Członek Rady Nadzorczej,
- Grzegorz Jędrys - Członek Rady Nadzorczej,
- Alojzy Nowak - Członek Rady Nadzorczej,
- Jose Miguel Bensliman Schorch da Silva Pessanha - Członek Rady Nadzorczej,
- Miguel Maya Dias Pinheiro - Członek Rady Nadzorczej,
- Beata Stelmach - Członek Rady Nadzorczej,
- Lingjiang Xu - Członek Rady Nadzorczej.

Skład osobowy Zarządu Banku był następujący:

- Joao Nuno Lima Bras Jorge - Prezes Zarządu,
- Fernando Maria Cardoso Rodrigues Bicho - Wiceprezes Zarządu,
- Wojciech Haase - Członek Zarządu,
- Andrzej Gliński - Członek Zarządu,
- Wojciech Rybak - Członek Zarządu,
- Antonio Ferreira Pinto Junior - Członek Zarządu,
- Jarosław Hermann - Członek Zarządu.

Grupa Kapitałowa Banku Millennium S.A.

Jednostką dominującą Grupy jest Bank Millennium S.A., natomiast jednostką dominującą najwyższego szczebla w stosunku do Banku Millennium S.A. jest Banco Comercial Portugues - spółka notowana na giełdzie w Lizbonie.

Spółki wchodzące w skład Grupy Banku Millennium S.A. na dzień 30.09.2021 r. przedstawia poniższa tabela:

Nazwa	Rodzaj działalności	Siedziba	% udziału Grupy w kapitałach własnych	% udziału Grupy w głosach na WZA lub ZW	Ujęcie w sprawozdaniu Grupy
MILLENNIUM BANK HIPOTECZNY S.A.	czynności banku hipotecznego	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	usługi leasingowe	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM DOM MAKLERSKI S.A.	usługi maklerskie	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TFI S.A.	zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	wynajem i zarządzanie nieruchomościami, działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM GOODIE Sp. z o.o.	działalność portali internetowych	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
PIAST EXPERT Sp. z o.o. w likwidacji	usługi marketingowe	Tychy	100	100	konsolidacja pełna
LUBUSKIE FABRYKI MEBLI S.A. w likwidacji	wytwarzanie mebli	Świebodzin	50 +1 akcja	50 +1 akcja	metoda praw własności*

* Pomimo sprawowania kontroli nad spółką Lubuskie Fabryki Mebli S.A. z uwagi na nieistotność tej jednostki z punktu widzenia realizacji nadrzędnego celu skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jakim jest prawidłowe przedstawienie sytuacji finansowej Grupy, Grupa nie konsoliduje zaangażowania kapitałowego w tym podmiocie.

2. Wstęp i Polityka rachunkowości

Niniejsze skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) MSR 34 „Śródroczna sprawozdawczość finansowa” przyjętym do stosowania w Unii Europejskiej. Skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe nie zawiera wszystkich informacji, które są prezentowane w pełnym sprawozdaniu finansowym, w związku z powyższym niniejsze skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe powinno być czytane łącznie ze skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2020 r.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 r., poz. 757) Bank jest zobowiązany do opublikowania danych finansowych za okres dziewięciu miesięcy kończący się 30 września 2021 r.

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. sporządzone za okres od 1 stycznia 2021 roku do 30 września 2021 roku:

- obejmuje dane finansowe Banku oraz dane finansowe jednostek zależnych, stanowiących Grupę oraz dane jednostek stowarzyszonych wycenione metodą praw własności,
- zostało sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Grupę działalności gospodarczej w nie zmniejszonym istotnie zakresie, w okresie nie krótszym niż rok od dnia bilansowego,
- zostało przygotowane w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

Niniejsze skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku w dniu 25 października 2021 r.

Zmiany zasad rachunkowości w roku 2021

Począwszy od półrocznego sprawozdania finansowego Grupa zmieniła sposób prezentacji odsetek od instrumentów pochodnych nie objętych formalną rachunkowością zabezpieczeń. Mając na względzie, że instrumenty te mimo iż zaliczane są do portfela handlowego to w głównej mierze zawierane są w celu ustanowienia ekonomicznego zabezpieczenia ryzyka innych aktywów lub pasywów finansowych, Grupa obecnie prezentuje przedmiotowe odsetki w Rachunku Zysków i Strat jako część „Wyniku z tytułu odsetek” podczas gdy uprzednio odsetki te były ujmowane w pozycji „Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu”. W celu zapewnienia porównywalności Grupa dokonała stosownych korekt danych porównawczych w Rachunku Zysków i Strat jak zaprezentowano poniżej:

Pozycja Rachunku Zysków i Strat	Dane za III kwartały 2020 prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za III Kwartał 2020	Wartość korekty	Dane za III kwartały 2020 prezentowane w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za III kwartał 2021
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	2 430 080	31 256	2 461 336
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	40 055	(31 256)	8 799

W I półroczu 2021 roku Grupa zmieniła sposób prezentacji rezerw na indywidualne sprawy sądowe dotyczące kredytów hipotecznych CHF. Począwszy od I kwartału roku 2021 Grupa dokonuje alokacji rezerwy portfelowej na przyszłe sprawy sporne i ujmuje je jako pomniejszenie wartości bilansowej brutto kredytów dla których oczekiwane jest zmniejszenie przyszłych przepływów pieniężnych zgodnie z MSSF 9 „Instrumenty finansowe”. Mając na uwadze iż analogicznie jak w przypadku rezerwy portfelowej oczekiwane jest zmniejszenie przepływów pieniężnych również w przypadku ekspozycji objętych indywidualnymi sprawami sądowymi, Grupa począwszy od 30 czerwca 2021 zwiększyła zakres alokowanej rezerwy o rezerwy utworzone na indywidualne sprawy sądowe (dotychczas rezerwy na toczące się indywidualne sprawy sporne były ujmowane zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” jako rezerwy na sprawy sporne). W konsekwencji powyższej zmiany rozwiązanie zgodne z MSR 37 będzie kontynuowane tylko w odniesieniu do spraw spornych dotyczących już spłaconych należności nieuwzględnionych w bilansie Grupy.

W celu zapewnienia porównywalności Grupa dokonała stosownych korekt porównywalnych danych w bilansie jak zaprezentowano poniżej:

Pozycja bilansu na dzień	Dane prezentowane uprzednio w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym	Wartość korekty	Dane prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za III kwartał 2021
31.12.2020			
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	72 472 589	(449 000)	72 023 589
Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne	555 922	(449 000)	106 922
30.09.2020			
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	72 589 651	(168 239)	72 421 412
Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne	324 316	(168 239)	156 077
01.01.2020			
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	68 117 195	(73 723)	68 043 472
Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne	111 785	(73 723)	38 062

3. Skonsolidowane Dane Finansowe (Grupa)

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Wynik z tytułu odsetek		1 946 044	668 878	1 958 425	628 571
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze:	1	2 036 306	696 410	2 461 336	697 622
Przychody naliczane z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej:		1 977 739	678 899	2 371 138	680 729
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu		1 870 914	645 549	2 106 937	612 538
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody		106 825	33 350	264 201	68 191
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		58 567	17 511	90 198	16 893
Koszty z tytułu odsetek	2	(90 262)	(27 532)	(502 911)	(69 051)
Wynik z tytułu opłat i prowizji		615 652	201 565	553 326	179 798
Przychody z tytułu opłat i prowizji	3	751 746	251 897	706 868	235 165
Koszty z tytułu opłat i prowizji	4	(136 094)	(50 332)	(153 542)	(55 367)
Przychody z tytułu dywidend		3 438	735	3 542	274
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	5	10 238	973	78 023	29 103
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	6	(7 145)	(1 112)	8 799	3 290
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	7	53 808	43 348	(13 153)	5 777
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń		(1 754)	(1 480)	(10 740)	(2 708)
Wynik z pozycji wymiany		(76 861)	(89 173)	106 236	34 603
Pozostałe przychody operacyjne		210 689	94 249	88 575	23 898
Pozostałe koszty operacyjne		(79 869)	(27 197)	(136 914)	(21 112)
Koszty administracyjne	8	(1 057 305)	(352 116)	(1 176 160)	(360 348)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	9	(241 368)	(125 519)	(465 739)	(142 105)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych		(5 387)	(448)	(5 178)	(587)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych		(1 573 157)	(526 113)	(297 673)	(129 654)
Wynik z tytułu modyfikacji		(9 436)	(2 705)	(10 090)	(1 858)
Amortyzacja		(150 870)	(50 195)	(158 956)	(51 743)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych		0	0	0	0
Podatek bankowy		(230 599)	(78 631)	(209 027)	(67 839)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym		(593 882)	(244 941)	313 296	127 360
Podatek dochodowy	10	(229 074)	(66 367)	(181 426)	(67 214)
Wynik finansowy po opodatkowaniu		(822 956)	(311 308)	131 870	60 146
W tym przypadający na:					
Właścicieli jednostki dominującej		(822 956)	(311 308)	131 870	60 146
Udziały niekontrolujące		0	0	0	0
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)		1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)		(0,68)	(0,26)	0,11	0,05

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Wynik finansowy po opodatkowaniu	(822 956)	(311 308)	131 870	60 146
Inne składniki całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	(352 912)	(106 412)	187 382	(42 970)
Efekt wyceny papierów dłużnych	(278 691)	(71 032)	204 355	(33 955)
Rachunkowość zabezpieczeń	(74 221)	(35 380)	(16 973)	(9 015)
Inne składniki całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	(29)	(43)	42	24
Zyski (straty) aktuarialne	0	0	0	0
Efekt wyceny instrumentów kapitałowych	(29)	(43)	42	24
Inne składniki całkowitych dochodów przed opodatkowaniem, razem	(352 941)	(106 455)	187 424	(42 946)
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	67 053	20 217	(35 603)	8 164
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	6	9	(8)	(5)
Inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	(285 882)	(86 229)	151 813	(34 787)
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	(1 108 838)	(397 537)	283 683	25 359
W tym przypadające na:				
Właścicieli jednostki dominującej	(1 108 838)	(397 537)	283 683	25 359
Udziały niekontrolujące	0	0	0	0

SKONSOLIDOWANY BILANS

AKTYWA

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
Kasa, środki w Banku Centralnym		1 977 706	2 676 407	1 460 289	1 181 740
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	11	283 545	226 620	423 846	480 355
Instrumenty pochodne		133 313	125 023	154 188	155 792
Instrumenty kapitałowe		140	285	245	258
Instrumenty dłużne		150 092	101 312	269 413	324 305
Aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom		194 622	158 516	251 107	188 628
Instrumenty kapitałowe		139 178	103 072	200 772	142 305
Instrumenty dłużne		55 444	55 444	50 335	46 323
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	12	21 015 843	22 010 922	18 642 615	24 795 607
Instrumenty kapitałowe		29 514	29 549	29 538	29 705
Instrumenty dłużne		20 986 329	21 981 373	18 613 077	24 765 902
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	13	77 279 678	75 794 251	73 639 342	72 421 412
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		497 780	1 671 619	1 615 753	1 586 693
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu		76 781 898	74 122 632	72 023 589	70 834 719
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	14	624 781	660 924	730 598	946 625
Instrumenty dłużne		37 156	37 057	38 818	42 946
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym		578 225	605 506	625 430	862 165
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu		9 400	18 361	66 350	41 514
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	15	4 953	38 102	21 795	29 350
Inwestycje w jednostkach zależnych, we wspólnych przedsięwzięciach i w jednostkach stowarzyszonych		0	0	0	0
Rzeczowe aktywa trwałe		533 736	543 763	571 813	571 831
Wartości niematerialne		377 321	367 933	384 781	368 800
Aktywa z tytułu podatku dochodowego		687 593	686 385	665 174	584 995
Bieżące należności podatkowe		8 891	8 595	3 883	3 472
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	17	678 702	677 790	661 291	581 523
Pozostałe aktywa		793 293	925 434	509 035	478 022
Aktywa trwałe i grupy do zbycia sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży		18 409	17 772	22 390	30 796
Aktywa razem		103 791 480	104 107 030	97 322 785	102 078 161

ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
ZOBOWIĄZANIA					
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	11	109 499	77 594	168 553	156 426
Instrumenty pochodne		88 151	66 499	103 775	119 371
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych		21 348	11 095	64 778	37 055
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu		92 609 308	92 591 374	84 915 527	89 604 569
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	18	529 445	742 313	1 057 652	1 105 330
Zobowiązania wobec klientów	19	90 250 053	89 998 487	81 510 540	85 852 463
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	20	0	0	248 566	448 535
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	21	290 594	310 694	558 560	658 917
Zobowiązania podporządkowane	22	1 539 216	1 539 881	1 540 209	1 539 324
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	15	334 770	251 303	738 850	653 259
Rezerwy	23	378 644	408 301	158 650	218 225
Nierozstrzygnięte sprawy sporne		331 512	362 095	106 922	156 077
Udzielone zobowiązania i gwarancje		47 132	46 206	51 728	62 148
Zobowiązania podatkowe		22 688	14 183	30 843	46 331
Bieżące zobowiązania podatkowe		22 688	14 183	30 843	46 331
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	17	0	0	0	0
Inne zobowiązania		2 357 807	2 387 965	2 219 386	2 177 269
Zobowiązania razem		95 812 716	95 730 720	88 231 809	92 856 079
KAPITAŁ WŁASNY					
Kapitał zakładowy		1 213 117	1 213 117	1 213 117	1 213 117
Akcje własne		(3 395)	(3 386)	(21)	(3 120)
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej		1 147 502	1 147 502	1 147 502	1 147 502
Skumulowane inne całkowite dochody		(86 025)	204	199 857	221 906
Zyski zatrzymane		5 707 565	6 018 873	6 530 521	6 642 677
Kapitał własny razem		7 978 764	8 376 310	9 090 976	9 222 082
Zobowiązania i kapitał własny razem		103 791 480	104 107 030	97 322 785	102 078 161
Wartość księgowa					
		7 978 764	8 376 310	9 090 976	9 222 082
Liczba akcji (w szt.)					
		1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)					
		6,58	6,90	7,49	7,60

ZMIANY STANU SKONSOLIDOWANYCH KAPITAŁÓW WŁASNYCH

w tysiącach zł	Razem skonsolido- wany kapitał własny	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Skumulo- wane inne całkowite dochody	Zyski zatrzymane	
						wynik niepodzie- lony	pozostałe kapitały
01.01.2021 - 30.09.2021							
Kapitał własny na początek okresu	9 090 976	1 213 117	(21)	1 147 502	199 857	156 258	6 374 263
Całkowite dochody za okres (netto)	(1 108 838)	0	0	0	(285 882)	(822 956)	0
wynik finansowy	(822 956)	0	0	0	0	(822 956)	0
wycena papierów dłużnych	(225 740)	0	0	0	(225 740)	0	0
wycena instrumentów kapitałowych	(23)	0	0	0	(23)	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	(60 119)	0	0	0	(60 119)	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracowników	(3 374)	0	(3 374)	0	0	0	0
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	(15 636)	15 636
Kapitał własny na koniec okresu	7 978 764	1 213 117	(3 395)	1 147 502	(86 025)	(682 334)	6 389 899
01.07.2021 - 30.09.2021							
Kapitał własny na początek okresu	8 376 310	1 213 117	(3 386)	1 147 502	204	(371 026)	6 389 899
Całkowite dochody za okres (netto)	(397 537)	0	0	0	(86 229)	(311 308)	0
wynik finansowy	(311 308)	0	0	0	0	(311 308)	0
wycena papierów dłużnych	(57 537)	0	0	0	(57 537)	0	0
wycena instrumentów kapitałowych	(34)	0	0	0	(34)	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	(28 658)	0	0	0	(28 658)	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracowników	(9)	0	(9)	0	0	0	0
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	0	0
Kapitał własny na koniec okresu	7 978 764	1 213 117	(3 395)	1 147 502	(86 025)	(682 334)	6 389 899
01.01.2020 - 31.12.2020							
Kapitał własny na początek okresu	8 941 519	1 213 117	0	1 147 502	70 093	692 065	5 818 742
Całkowite dochody za rok 2020 (netto)	152 581	0	0	0	129 764	22 817	0
wynik finansowy	22 817	0	0	0	0	22 817	0
wycena papierów dłużnych	142 788	0	0	0	142 788	0	0
wycena instrumentów kapitałowych	(105)	0	0	0	(105)	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	(12 582)	0	0	0	(12 582)	0	0
zyski / straty aktuarialne	(337)	0	0	0	(337)	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracowników	(3 124)	0	(21)	0	0	0	(3 103)
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	(558 624)	558 624
Kapitał własny na koniec okresu	9 090 976	1 213 117	(21)	1 147 502	199 857	156 258	6 374 263
01.01.2020 - 30.09.2020							
Kapitał własny na początek okresu	8 941 519	1 213 117	0	1 147 502	70 093	692 065	5 818 742
Całkowite dochody za okres (netto)	283 683	0	0	0	151 813	131 870	0
wynik finansowy	131 870	0	0	0	0	131 870	0
wycena papierów dłużnych	165 527	0	0	0	165 527	0	0
wycena instrumentów kapitałowych	34	0	0	0	34	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	(13 748)	0	0	0	(13 748)	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracowników	(3 120)		(3 120)				
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	(558 624)	558 624
Kapitał własny na koniec okresu	9 222 082	1 213 117	(3 120)	1 147 502	221 906	265 311	6 377 366

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

A. PRZEPLYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Zysk (strata) po opodatkowaniu	(822 956)	(311 308)	131 870	60 146
Korekty razem:	4 434 512	(1 308 625)	2 350 002	(990 901)
Odsetki otrzymane	2 064 209	734 209	2 417 577	688 981
Odsetki zapłacone	(90 542)	(29 999)	(501 948)	(89 976)
Amortyzacja	150 870	50 195	158 956	51 743
Zyski/straty z tytułu różnic kursowych	0	0	12 408	(25 230)
Przychody z tytułu dywidend	(3 438)	(735)	(3 542)	(274)
Rezerwy	219 994	(29 657)	53 047	169 652
Wynik na sprzedaży i likwidacji inwestycyjnych aktywów finansowych	(10 129)	(491)	(84 954)	(30 972)
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	51 722	(123 484)	301 784	(10 696)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	193 947	(90 983)	(288 334)	(44 346)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(5 484 951)	(2 138 517)	(4 777 190)	(1 723 362)
Zmiana stanu należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	56 950	8 961	157 488	23 862
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	(463 134)	115 372	29 838	(68 587)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	(426 866)	(185 891)	(165 068)	(29 543)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	8 822 977	279 274	4 989 762	(197 924)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	(248 518)	39	365 607	448 645
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(265 425)	(19 922)	(211 463)	(106 517)
Zmiana stanu rozrachunków z tytułu podatku dochodowego	232 938	70 165	170 557	66 238
Podatek dochodowy zapłacony	(195 687)	(42 642)	(239 982)	(71 255)
Zmiana stanu pozostałych aktywów i pasywów	(203 377)	85 601	(76 771)	(52 464)
Pozostałe pozycje	32 972	9 880	42 231	11 125
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	3 611 556	(1 619 933)	2 481 872	(930 755)

B. PRZEPLÝWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ

w tysiącach zł	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Wpływy z działalności inwestycyjnej	10 710	461 397	26 189	448 184
Zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	7 272	322	22 647	7 950
Zbycie akcji i udziałów w podmiotach podporządkowanych	0	0	0	0
Zbycie inwestycyjnych aktywów finansowych	0	460 340	0	439 960
Pozostałe wpływy inwestycyjne	3 438	735	3 542	274
Wydatki z tytułu działalności inwestycyjnej	(832 395)	(34 028)	(4 068 743)	(14 630)
Nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	(59 714)	(34 028)	(41 029)	(14 630)
Zakup akcji Euro Bank z pomniejszeniem o nabyte środki pieniężne	0	0	0	0
Nabycie inwestycyjnych aktywów finansowych	(772 681)	0	(4 027 714)	0
Pozostałe wydatki inwestycyjne	0	0	0	0
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(821 685)	427 369	(4 042 554)	433 554

C. PRZEPLÝWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ

w tysiącach zł	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Wpływy z działalności finansowej	0	0	13 000	0
Zaciągnięcie kredytów długoterminowych	0	0	13 000	0
Emisja dłużnych papierów wartościowych	0	0	0	0
Zwiększenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0	0	0
Wpływy z emisji akcji własnych oraz dopłat do kapitału	0	0	0	0
Pozostałe wpływy finansowe	0	0	0	0
Wydatki z tytułu działalności finansowej	(127 043)	(35 397)	(792 958)	(402 496)
Splata kredytów długoterminowych	(89 147)	(19 300)	(432 048)	(380 484)
Wykup dłużnych papierów wartościowych	0	0	(299 440)	0
Zmniejszenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0	0	0
Wydatki z tytułu kosztów emisji	0	0	0	0
Umorzenie akcji	0	0	0	0
Płatności dywidend i innych wypłat na rzecz właścicieli	0	0	0	0
Pozostałe wydatki finansowe	(37 896)	(16 097)	(61 470)	(22 012)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(127 043)	(35 397)	(779 958)	(402 496)

D. ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NETTO (A+B+C)	2 662 828	(1 227 961)	(2 340 640)	(899 697)
- w tym z tytułu różnic kursowych	3 357	5 283	7 517	1 127
E. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA POCZĄTEK OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO	1 586 434	5 477 223	3 752 789	2 311 846
F. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA KONIEC OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO (D+E)	4 249 262	4 249 262	1 412 149	1 412 149

4. Noty do Skonsolidowanych Danych Finansowych

1) PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK I PRZYCHODY O PODOBNYM CHARAKTERZE

	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	106 825	33 350	264 201	68 191
Instrumenty dłużne	106 825	33 350	264 201	68 191
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu	1 870 914	645 549	2 106 937	612 538
Środki w Banku Centralnym	315	109	5 148	79
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 793 850	621 981	1 942 389	578 781
Instrumenty dłużne	449	148	898	187
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	(109)	(53)	782	210
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	0	0	6 437	(2)
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	76 409	23 364	151 283	33 283
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego z tytułu:	58 567	17 511	90 198	16 893
Kredyty i pożyczki udzielone klientom obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	48 969	13 751	55 073	11 863
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - Instrumenty pochodne	9 164	3 612	31 256	4 626
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - Instrumenty dłużne	434	148	3 869	404
Razem	2 036 306	696 410	2 461 336	697 622

W linii „Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń” Grupa prezentuje wynik odsetkowy z tytułu pochodnych instrumentów wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w zakresie zabezpieczenia przepływów pieniężnych oraz wartości godziwej. Szczegółowy opis stosowanych przez Grupę relacji zabezpieczających został zamieszczony w **notcie (23)**. Przychody odsetkowe za 3 kwartały 2021 r. zawierają odsetki naliczone od kredytów z rozpoznaną utratą wartości w kwocie 79 682 tys. zł (odpowiednio dla danych porównawczych za 3 kwartały 2020 kwota tych odsetek wynosiła 81 222 tys. zł).

2) KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK I PODOBNE KOSZTY

	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu:	(90 260)	(27 532)	(502 876)	(69 040)
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	(4 790)	(1 273)	(15 865)	(3 656)
Zobowiązania wobec klientów	(47 005)	(13 717)	(419 570)	(50 001)
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	(48)	(39)	(7 784)	(110)
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	(3 152)	(788)	(11 970)	(2 291)
Zobowiązania podporządkowane	(29 202)	(9 834)	(41 467)	(10 968)
Zobowiązania z tytułu leasingu	(6 063)	(1 881)	(6 220)	(2 014)
Inne	(2)	0	(35)	(11)
Razem	(90 262)	(27 532)	(502 911)	(69 051)

3) PRZYCHODY Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI

	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Prowizje za prowadzenie rachunków	99 919	31 340	75 424	27 501
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	57 835	20 111	49 958	17 648
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	156 408	51 781	140 897	46 222
Prowizje z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń	9 928	3 269	10 333	3 383
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	172 712	63 886	161 292	57 034
Prowizje z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	118 555	35 667	136 418	35 566
Prowizje z tytułu dystrybucji jednostek uczestnictwa i innych produktów oszczędnościowych	49 879	15 062	47 602	18 616
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i powierniczej	12 939	3 682	14 220	4 757
Prowizje z tytułu funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez Grupę	52 134	19 526	48 876	16 698
Pozostałe prowizje	21 437	7 573	21 848	7 740
Razem	751 746	251 897	706 868	235 165

W roku 2020 w wyniku aktualizacji danych źródłowych umożliwiającej określenie obrotów na rachunkach, wdrożona została nowa metodologia prezentacji danych w zakresie not przychodów i kosztów prowizyjnych. Obecne grupowanie wartości do poszczególnych pozycji odbywa się na poziomie transakcji z uwzględnieniem podziału na przychody i koszty. Dokonano stosownych korekt danych porównawczych przy czym wartości netto poszczególnych pozycji wyniku z tytułu prowizji nie uległy znaczącej korekcie.

4) KOSZTY Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI

	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Prowizje za prowadzenie rachunków	(2 686)	(1 716)	(15 385)	(5 310)
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	(3 435)	(1 169)	(3 402)	(1 168)
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	(21 873)	(7 914)	(25 397)	(7 785)
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	(65 976)	(25 854)	(71 954)	(27 150)
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i powierniczej	(2 356)	(674)	(2 455)	(884)
Prowizje z tytułu funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez Grupę	(8 518)	(3 146)	(7 949)	(2 539)
Prowizje z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	(12 521)	(2 879)	(12 867)	(5 293)
Pozostałe prowizje	(18 729)	(6 980)	(14 133)	(5 238)
Razem	(136 094)	(50 332)	(153 542)	(55 367)

Werdykt Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie zwrotu prowizji w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu

W dniu 11 września 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł w sprawie Lexitor przeciwko SKOK Stefczyka, Santander Consumer Bank i mBank (sprawa C 383/18), w której stwierdził, że konsument ma prawo żądać zmniejszenia całkowitej kwoty kosztów pożyczki, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu.

Biorąc pod uwagę ten werdykt, Grupa według stanu na dzień 30 września 2021 posiadała rezerwę w wysokości 95,2 miliona złotych, która została oszacowana na podstawie maksymalnej kwoty potencjalnych zwrotów i prawdopodobieństwa dokonania płatności.

5) WYNIK Z TYTUŁU ZAPRZESTANIA UJMOWANIA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH NIEWYCENIANYCH WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY

	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Operacje instrumentami dłużnymi	12 534	1 819	79 694	29 718
Koszty operacji finansowych	(2 296)	(846)	(1 671)	(615)
Razem	10 238	973	78 023	29 103

6) WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PRZEZNACZONYCH DO OBROTU

	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Wynik na instrumentach dłużnych	(4 504)	(1 021)	10 379	3 182
Wynik na instrumentach pochodnych	(2 620)	(89)	(1 586)	92
Wynik z pozostałych operacji finansowych	(21)	(2)	6	16
Razem	(7 145)	(1 112)	8 799	3 290

7) WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW FINANSOWYCH NIEPRZEZNACZONYCH DO OBROTU WYCENIANYCH OBOWIĄZKOWO WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY

	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	39 205	45 196	(32 171)	(5 754)
Wynik na instrumentach kapitałowych	9 494	(1 848)	75 696	75 696
Wynik na instrumentach dłużnych	5 109	0	(56 678)	(64 165)
Razem	53 808	43 348	(13 153)	5 777

8) KOSZTY ADMINISTRACYJNE

	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Koszty pracownicze	(613 290)	(202 275)	(662 752)	(211 552)
Wynagrodzenia	(503 539)	(167 266)	(547 328)	(170 734)
Narzuty na wynagrodzenia	(87 233)	(27 992)	(91 860)	(27 006)
Świadczenia na rzecz pracowników, w tym:	(22 518)	(7 017)	(23 564)	(13 812)
- rezerwy na odprawy emerytalne	(4 536)	(1 068)	(4 319)	(1 539)
- rezerwy na niewykorzystane urlopy	(42)	(22)	(24)	(5)
- pozostałe	(17 940)	(5 927)	(19 221)	(12 268)
Pozostałe koszty administracyjne	(444 015)	(149 841)	(513 408)	(148 796)
Koszty reklamy, promocji i reprezentacji	(40 189)	(12 851)	(40 836)	(10 742)
Koszty informatyki i łączności	(93 566)	(34 029)	(97 290)	(31 250)
Koszty wynajmu	(40 951)	(12 861)	(60 862)	(20 543)
Koszty utrzymania budynków, wyposażenia, materiałów	(30 028)	(9 757)	(39 093)	(10 683)
Koszty bankomatów i obsługi gotówki	(20 497)	(7 405)	(20 724)	(6 251)
Koszty usług doradczych, audytowych, prawniczych, tłumaczy	(43 232)	(17 512)	(21 363)	(6 240)
Podatki i opłaty różne	(25 924)	(8 146)	(24 477)	(7 353)
Koszty KIR	(6 826)	(2 387)	(5 790)	(1 908)
Koszty PFRON	(5 370)	(1 802)	(6 487)	(2 109)
Koszty BFG	(100 725)	(17 406)	(140 389)	(27 323)
Koszty Nadzoru Finansowego	(9 696)	(3 350)	(7 704)	(2 481)
Pozostałe	(27 011)	(22 335)	(48 393)	(21 913)
Razem	(1 057 305)	(352 116)	(1 176 160)	(360 348)

9) KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH

	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Z tytułu odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(246 048)	(124 756)	(457 281)	(136 576)
Utworzenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(1 189 950)	(363 511)	(1 334 494)	(427 948)
Odwrocenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	872 550	226 778	829 547	268 818
Kwoty odzyskane z tytułu kredytów uprzednio spisanych w ciężar rezerw	40 603	13 662	36 221	11 134
Sprzedaż wierzytelności	32 623	(27)	11 404	11 420
Pozostałe ujęte bezpośrednio w Rachunku Zysków i Strat	(1 874)	(1 658)	41	0
Z tytułu odpisów dla papierów wartościowych	0	4	50	0
Utworzenie odpisów dla papierów wartościowych	(6)	0	0	0
Odwrocenie odpisów dla papierów wartościowych	6	4	50	0
Z tytułu odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	4 680	(767)	(8 508)	(5 529)
Utworzenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	(48 723)	(10 179)	(66 146)	(19 265)
Odwrocenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	53 403	9 412	57 638	13 736
Razem	(241 368)	(125 519)	(465 739)	(142 105)

10) PODATEK DOCHODOWY

10A. PODATEK DOCHODOWY UJĘTY W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Bieżący podatek	(180 006)	(47 052)	(249 858)	(88 240)
Bieżący rok	(180 006)	(47 052)	(249 858)	(88 240)
Podatek odroczony:	(49 068)	(19 315)	68 432	21 026
Powstanie i odwrócenie różnic przejściowych	(61 773)	(39 291)	23 366	4 657
Powstanie / (Wykorzystanie) straty podatkowej	12 705	19 976	45 066	16 369
Razem obciążenie podatkowe w rachunku zysków i strat	(229 074)	(66 367)	(181 426)	(67 214)

10B. EFEKTYWNA STAWKA PODATKOWA

	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Wynik finansowy brutto	(593 882)	(244 941)	313 296	127 360
Ustawowa stawka podatkowa	19%	19%	19%	19%
Podatek dochodowy wg obowiązującej stawki podatkowej 19%	112 838	46 539	(59 526)	(24 198)
Wpływ różnic trwałych na obciążenia podatkowe:	(344 136)	(116 669)	(124 354)	(43 016)
Przychody niepodlegające opodatkowaniu	30 162	11 017	8 761	2 460
Przychody z tytułu dywidend	460	4	527	3
Rozwiązanie pozostałych rezerw	29 696	14 775	2 151	159
Pozostałe	6	1	6 083	2 298
Koszty nie stanowiące kosztów podatkowych	(374 298)	(127 686)	(133 115)	(45 476)
Spisanie niezrealizowanego aktywa z tytułu podatku odroczonego	0	0	(171)	0
Strata na zbyciu wierzytelności	(11)	0	(8)	0
Składka PFRON	(1 019)	(347)	(1 218)	(386)
Składki na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(19 137)	(3 307)	(26 673)	(5 190)
Podatek bankowy	(43 814)	(14 940)	(39 715)	(12 889)
Przychody/koszty rezerw na należności faktoringowe i leasingowe	679	342	644	979
Wierzytelności spisane w ciężar rezerw	(17 915)	(6 616)	(1 270)	(265)
Koszty postępowań sądowych i spraw spornych	(289 806)	(100 806)	(61 730)	(26 283)
Koszty amortyzacji i ubezpieczeń samochodów osobowych w części przekraczającej 150 tys. PLN	(623)	(180)	(1 159)	(348)
Koszty z tytułu zawartych ugód	(302)	(302)	0	0
Rozliczenia BFG SKOK PIAST	(397)	(397)	0	0
Pozostałe	(1 953)	(1 133)	(1 815)	(1 094)
Odliczenie podatku zapłaconego za granicą	0	0	0	0
Inne różnice między wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania (w tym ulga B+R)	2 224	0	2 454	0
Razem obciążenie podatkowe w Rachunku zysków i strat	(229 074)	(70 130)	(181 426)	(67 214)
Efektywna stawka podatkowa	/-/*	/-/*	57,91%	52,78%

* Za III kwartały roku 2021 Grupa zarejestrowała ujemny wynik finansowy brutto a jednocześnie obciążenie podatkowe o charakterze kosztowym, w związku z tym Grupa nie dokonała kalkulacji efektywnej stawki podatkowej.

10C. PODATEK ODROZCZONY UJĘTY BEZPOŚREDNIO W KAPITALE WŁASNYM

	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
Wycena papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(3 073)	(16 577)	(56 027)	(61 395)
Wycena instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	22 542	15 819	8 439	8 713
Zyski / (straty) aktuarialne	708	708	708	628
Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach	20 177	(50)	(46 880)	(52 054)

Kontrola zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2015-17

W dniu 12 lutego 2019 r. zostały wszczęte przez Naczelnika Zachodniopomorskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Szczecinie (ZUCS) kontrole celno-skarbowe w zakresie prawidłowości rozliczeń z tytułu zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2015 i 2016. W dniu 17 grudnia 2019 r. Bank otrzymał wyniki tych kontroli z dnia 13 grudnia 2019 r., w których zakwestionowano zwolnienie ze zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych (WHT) odsetek od obligacji Banku wypłacanych w tych latach do spółki MB Finance AB (MBF) z siedzibą w Szwecji stanowiących zabezpieczenie 10-letnich obligacji podporządkowanych o wartości nominalnej 150 mln EURO wyemitowanych przez ten podmiot w grudniu 2007r. (umorzonych w grudniu 2017 r.). 11 czerwca 2021 r. Bank otrzymał decyzje ZUCS w ramach II instancji zmniejszające zaległość w WHT za lata 2015-16 z 6,6 do 5,3 mln zł. Kwota ta wraz z odsetkami została zapłacona przez Bank w dniu 18 czerwca 2021r. Bank od tej decyzji skierował skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie (WSA).

13 kwietnia 2021 r. wszczęta została przez Naczelnika ZUCS kontrola w WHT za 2017 r., podczas której będzie prawdopodobnie kwestionowane zwolnienie w WHT odsetek wypłaconych do MBF w tym roku (kwota spornego WHT wynosi za ten rok ok. 2,3 mln zł).

Bank otrzymał ekspertyzę prawną z dnia 29 stycznia 2020 r. profesorów z Katedry Prawa Finansów Publicznych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, w świetle której stanowisko ZUCS zostało uznane za niezgodne z przepisami prawa podatkowego. Dodatkowo 19 maja 2021 r. w podobnej sprawie WSA w Szczecinie (znak: I SA/Sz 820/20) uchylił decyzję ZUCS co uprawdopodobnia zasadność stanowiska Banku w tym sporze.

11) AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

11A. AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
Dłużne papiery wartościowe	150 092	101 312	269 413	324 305
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	150 092	101 312	269 413	324 305
a) bony	0	0	0	0
b) obligacje	150 092	101 312	269 413	324 305
Pozostałe papiery wartościowe	0	0	0	0
a) notowane	0	0	0	0
b) nienotowane	0	0	0	0
Instrumenty kapitałowe	140	285	245	258
Kwotowane na aktywnym rynku	140	285	245	258
a) podmiotów finansowych	44	147	97	99
b) podmiotów niefinansowych	96	138	148	159
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	0	0	0	0
Dotatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	133 313	125 023	154 188	155 792
Razem	283 545	226 620	423 846	480 355

11B. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU - WYCENA POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH I KOREKTA Z TYTUŁU RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ WARTOŚCI GODZIWEJ ORAZ POZYCJE KRÓTKIE WG STANU NA:

	Wartości godziwe 30.09.2021			Wartości godziwe 30.06.2021		
	Razem	Aktywa	Pasywa	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	4 366	15 320	10 954	9 547	18 881	9 335
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	0	0	363	363	0
Swapy na stopę procentową (IRS)	4 362	13 836	9 474	9 258	17 512	8 254
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: opcje	4	1 484	1 480	(74)	1 006	1 080
2. Walutowe instrumenty pochodne	41 180	99 317	58 137	49 290	89 071	39 781
Kontrakty walutowe	7 589	21 482	13 893	(11 088)	5 471	16 559
Swapy walutowe	33 591	77 835	44 244	60 378	83 600	23 222
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	0	0	0	0	0
Opcje walutowe	0	0	0	0	0	0
3. Instrumenty wbudowane	(18 688)	7	18 695	(17 060)	3	17 063
Opcje wbudowane w depozyty	(18 695)	0	18 695	(16 970)	0	16 970
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe	7	7	0	(90)	3	93
4. Opcje na indeksy	18 304	18 669	365	16 748	17 068	320
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, RAZEM	45 162	133 313	88 151	58 525	125 023	66 499
Wycena pozycji zabezpieczanych z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	-	0	0	-	0	0
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży dłużnych papierów wartościowych	-	-	21 348	-	-	11 095

	Wartości godziwe 31.12.2020			Wartości godziwe 30.09.2020		
	Razem	Aktywa	Pasywa	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	21 976	35 184	13 208	(23 160)	37 539	60 699
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	133	133	0	0	0	0
Swapy na stopę procentową (IRS)	21 839	34 966	13 127	(23 166)	37 390	60 556
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: opcje	4	85	81	6	149	143
2. Walutowe instrumenty pochodne	28 085	98 631	70 547	56 219	88 316	32 097
Kontrakty walutowe	19 095	34 360	15 265	4 725	14 445	9 720
Swapy walutowe	8 990	64 271	55 282	51 482	69 210	17 728
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	0	0	12	4 661	4 649
Opcje walutowe	0	0	0	0	0	0
3. Instrumenty wbudowane	(19 559)	0	19 559	(22 419)	3 430	25 849
Opcje wbudowane w depozyty	(17 815)	0	17 815	(23 644)	0	23 644
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe	(1 744)	0	1 744	1 225	3 430	2 205
4. Opcje na indeksy	19 911	20 373	462	25 781	26 507	726
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, RAZEM	50 413	154 188	103 775	36 421	155 792	119 371
Wycena pozycji zabezpieczanych z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	-	0	0	-	0	0
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży dłużnych papierów wartościowych	-	-	64 778	-	-	37 055

12) AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY

	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
Dłużne papiery wartościowe	20 986 329	21 981 373	18 613 077	24 765 902
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	18 408 471	18 986 349	18 235 189	24 584 502
a) bony	0	0	0	54 999
b) obligacje	18 408 471	18 986 349	18 235 189	24 529 503
Papiery wartościowe banku centralnego	2 100 000	2 499 993	0	0
a) bony	2 100 000	2 499 993	0	0
b) obligacje	0	0	0	0
Pozostałe papiery wartościowe:	477 858	495 031	377 888	181 400
a) notowane	477 858	495 031	377 888	181 400
b) nienotowane	0	0	0	0
Udziały i akcje w innych jednostkach	29 514	29 549	29 538	29 705
Inne instrumenty finansowe	0	0	0	0
Razem	21 015 843	22 010 922	18 642 615	24 795 607

13) KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

13A. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM OBOWIĄZKOWO WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Wartość bilansowa:	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat *	497 781	1 671 619	1 615 753	1 586 693
- Przedsiębiorstwa	25	11 042	12 889	13 547
- Osoby prywatne	497 756	1 660 470	1 602 752	1 573 046
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	107	112	100
* Powyższe dane uwzględniają korektę z tytułu wyceny do wartości godziwej w wysokości:	(71 948)	(119 715)	(116 761)	(108 297)

W momencie wdrożenia MSSF9 Grupa wyodrębniła ekspozycje kredytowe zawierające w definicji oprocentowania dźwignię finansową/mnożnik które ujmuję w niniejszym sprawozdaniu finansowym jako „Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - Kredyty i zaliczki. Zapisy MSSF9 wskazują iż cecha mnożnika powoduje modyfikację pieniądza w czasie i konieczność wyceny do wartości godziwej, pomimo iż sens ekonomiczny tych transakcji czyli zarządzanie portfelem nieoparte o wartość godziwą i utrzymywanie portfela w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy jest charakterystyczne dla portfeli wycenianych według zamortyzowanego kosztu. W 2021 r. w wyniku zmiany zapisów umownych (eliminacja cechy mnożnika) część z tych ekspozycji zaczęła być ponownie wyceniana według zamortyzowanego kosztu. W efekcie, w trzecim kwartale 2021 r., odnotowano następujące zmiany w sprawozdaniach finansowych: w rachunku zysków i strat około 51 mln zł przychodów zostało ujęte w pozycji „Wynik portfela kredytów o wartości godziwej” i prawie taka sama kwota była rozpoznana w linii odpisów aktualizujących (jako koszt), podczas gdy w bilansie ok. 1 100 mln zł zostało przeniesionych z kategorii wyceny według wartości godziwej do kategorii wyceny według zamortyzowanego kosztu.

Bank dokonuje spisanie wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych w przypadku gdy nie istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo odzyskania w całości (spisanie całkowite) lub części (spisanie częściowe) danego składnika aktywów finansowych. W następstwie dokonania spisań częściowych Bank przeniósł do ewidencji pozabilansowej (pomniejszając wartość bilansową brutto wierzytelności) odsetki karne w wysokości 435 milionów złotych według stanu na dzień 30 września 2021 r.

13B. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, wg stanu na 30.09.2021	71 694 709	3 889 083	3 635 181	(369 571)	(236 058)	(1 831 446)	76 781 898
- Przedsiębiorstwa	17 140 296	1 247 541	818 245	(126 740)	(48 549)	(325 956)	18 704 837
- Osoby prywatne	54 306 958	2 641 454	2 816 936	(241 365)	(187 509)	(1 505 490)	57 830 984
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	247 455	88	0	(1 466)	0	0	246 077

	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, wg stanu na 30.06.2021	69 341 395	3 535 778	3 574 582	(367 663)	(185 846)	(1 775 614)	74 122 632
- Przedsiębiorstwa	16 778 147	1 359 617	845 573	(120 775)	(50 950)	(359 903)	18 451 709
- Osoby prywatne	52 315 116	2 176 037	2 723 811	(245 482)	(134 896)	(1 415 711)	55 418 875
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	248 132	124	5 198	(1 406)	0	0	252 048
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, wg stanu na 31.12.2020	66 725 878	3 986 549	3 683 797	(365 159)	(230 339)	(1 777 137)	72 023 589
- Przedsiębiorstwa	16 146 941	1 561 156	1 026 032	(118 205)	(41 408)	(468 866)	18 105 650
- Osoby prywatne	50 309 937	2 425 215	2 652 450	(245 411)	(188 930)	(1 307 577)	53 645 684
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	269 000	178	5 315	(1 543)	(1)	(694)	272 255
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, wg stanu na 30.09.2020	65 769 303	3 918 817	3 456 672	(381 301)	(207 925)	(1 720 847)	70 834 719
- Przedsiębiorstwa	16 071 245	1 522 817	829 445	(125 275)	(43 474)	(449 015)	17 805 743
- Osoby prywatne	49 399 466	2 395 773	2 621 663	(254 229)	(164 450)	(1 270 986)	52 727 237
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	298 592	227	5 564	(1 797)	(1)	(846)	301 739

13C. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

	30.09.2021		30.06.2021	
	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg wartości godziwej*	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg wartości godziwej*
Kredyty i pożyczki udzielone	71 150 012	203 268	69 245 656	804 527
▪ podmiotom gospodarczym	12 406 681		12 400 986	
▪ klientom indywidualnym	58 655 474	203 268	56 752 145	804 527
▪ jednostkom budżetowym	87 857		92 525	
Należności z tytułu kart płatniczych	739 351	294 513	107 533	867 092
▪ od podmiotów gospodarczych	14 905	25	1 814	11 149
▪ od klientów indywidualnych	724 446	294 488	105 719	855 943
Skupione wierzytelności	114 199		168 909	
▪ podmiotów gospodarczych	114 199		168 909	
▪ jednostek budżetowych	0		0	
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	7 020		7 086	
Dłużne papiery wartościowe uprawnione do redyskonta w Banku Centralnym	224		104	
Należności z tytułu leasingu finansowego	6 794 291		6 540 758	
Inne	15 772		1 982	
Odsetki	398 104		379 727	
Razem	79 218 973	497 781	76 451 755	1 671 619
Odpisy aktualizujące wartość należności	(2 437 075)	-	(2 329 123)	-
Razem wartość bilansowa	76 781 898	497 781	74 122 632	1 671 619
* Powyższe dane uwzględniają korektę z tytułu wyceny do wartości godziwej w wysokości:	-	(71 948)	-	(119 715)

	31.12.2020		30.09.2020	
	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg wartości godziwej*	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg wartości godziwej*
Kredyty i pożyczki udzielone	67 218 285	771 780	65 935 887	749 073
▪ podmiotom gospodarczym	12 188 367		11 886 095	
▪ klientom indywidualnym	54 932 397	771 780	53 930 985	749 073
▪ jednostkom budżetowym	97 521		118 807	
Należności z tytułu kart płatniczych	83 121	843 973	86 301	837 620
▪ od podmiotów gospodarczych	187	13 002	182	13 647
▪ od klientów indywidualnych	82 934	830 971	86 119	823 973
Skupione wierzytelności	214 385		215 704	
▪ podmiotów gospodarczych	214 385		215 704	
▪ jednostek budżetowych	0		0	
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	7 419		4 617	
Dłużne papiery wartościowe uprawnione do redyskonta w Banku Centralnym	2 748		2 810	
Należności z tytułu leasingu finansowego	6 471 831		6 470 373	
Inne	3 618		4 217	
Odsetki	394 817		424 883	
Razem	74 396 224	1 615 753	73 144 792	1 586 693
Odpisy aktualizujące wartość należności	(2 372 635)	-	(2 310 073)	-
Razem wartość bilansowa	72 023 589	1 615 753	70 834 719	1 586 693
* Powyższe dane uwzględniają korektę z tytułu wyceny do wartości godziwej w wysokości:	-	(116 761)	-	(108 297)

13D. JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	79 218 973	76 451 755	74 396 224	73 144 792
z rozpoznaną utratą wartości	3 635 181	3 574 582	3 683 798	3 456 672
bez rozpoznaney utraty wartości	75 583 792	72 877 173	70 712 426	69 688 120
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(2 437 075)	(2 329 123)	(2 372 635)	(2 310 073)
na ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	(1 831 446)	(1 775 614)	(1 777 137)	(1 720 847)
na ekspozycje bez rozpoznaney utraty wartości	(605 628)	(553 509)	(595 498)	(589 226)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	76 781 898	74 122 632	72 023 589	70 834 719

13E. PODZIAŁ KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU ZE WZGLĘDU NA METODĘ SZACUNKU UTRATY WARTOŚCI

	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	79 218 973	76 451 755	74 396 224	73 144 792
wyceniane indywidualnie	811 129	823 253	1 015 366	817 933
wyceniane portfelowo	78 407 844	75 628 502	73 380 858	72 326 859
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(2 437 075)	(2 329 123)	(2 372 635)	(2 310 073)
utworzony na bazie analizy indywidualnej	(249 539)	(266 868)	(362 318)	(337 065)
utworzony na bazie analizy kolektywnej	(2 187 536)	(2 062 255)	(2 010 317)	(1 973 008)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	76 781 898	74 122 632	72 023 589	70 834 719

13F. PODZIAŁ KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU ZE WZGLĘDU NA RODZAJ KLIENTÓW

	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	79 218 973	76 451 755	74 396 224	73 144 792
korporacyjnym	19 453 626	19 236 791	19 008 622	18 727 890
indywidualnym	59 765 347	57 214 964	55 387 602	54 416 902
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(2 437 075)	(2 329 123)	(2 372 635)	(2 310 073)
utworzony na należności od klientów korporacyjnych	(502 711)	(533 034)	(630 717)	(620 408)
utworzony na należności od klientów indywidualnych	(1 934 364)	(1 796 089)	(1 741 918)	(1 689 665)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	76 781 898	74 122 632	72 023 589	70 834 719

13G. ZMIANA STANU ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

	01.01.2021 - 30.09.2021	01.01.2021 - 30.06.2021	01.01.2020 - 31.12.2020	01.01.2020 - 30.09.2020
Stan na początek okresu	2 372 635	2 372 635	1 961 618	1 961 618
Zmiana w wartości rezerw:	64 440	(43 512)	411 017	348 455
Odpisy dokonane w okresie	1 189 950	826 439	1 667 413	1 334 494
Wartości spisane w ciężar odpisów	(197 013)	(148 214)	(220 681)	(177 752)
Odwrocenie odpisów w okresie	(872 550)	(645 772)	(1 038 000)	(829 547)
Sprzedaż wierzytelności	(83 368)	(81 973)	(59 662)	(26 712)
Utworzenie KOIM*	23 438	14 590	37 798	29 050
Zmiana z tytułu różnic kursowych	559	(9 342)	20 250	15 212
Inne	3 424	760	3 899	3 710
Stan na koniec okresu	2 437 075	2 329 123	2 372 635	2 310 073

* Zgodnie z MSSF9 Grupa nalicza odsetki od portfela kredytowego z rozpoznaną utratą wartości od wartości ekspozycji netto. W tym celu naliczana jest i ujmowana jako pomniejszenie przychodów odsetkowych tak zwana korekta odsetek impairmentowych („KOIM”). Przedmiotowa korekta w bilansie prezentowana jest jako odpis z tytułu utraty wartości, w konsekwencji uzgodnienie zmiany stanu odpisów z tytułu utraty wartości wymaga uwzględnienia korekty KOIM ujmowanej w przychodach odsetkowych.

Grupa posiada w bilansie aktywa POCI w efekcie rozpoznania kredytów z rozpoznaną utratą wartości po połączeniu z Euro Bank S.A. i przejęciu SKOK Piast. W momencie połączenia przedmiotowe aktywa zostały ujęte w księgach Banku według wartości godziwej.

Wartość aktywów POCI przedstawia się następująco:

	Wartość bilansowa brutto	Skumulowana utrata wartości	Wartość bilansowa netto
30.09.2021			
- Przedsiębiorstwa	59	231	290
- Osoby prywatne	295 104	(30 309)	264 795
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0
30.06.2021			
- Przedsiębiorstwa	59	241	300
- Osoby prywatne	314 121	(23 144)	290 977
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0
31.12.2020			
- Przedsiębiorstwa	59	255	313
- Osoby prywatne	399 392	(26 607)	372 784
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0
30.09.2020			
- Przedsiębiorstwa	101	(23)	78
- Osoby prywatne	427 386	(39 474)	387 912
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0

13H. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
W walucie polskiej	64 242 280	60 882 857	56 794 474	54 905 259
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	14 976 693	15 568 898	17 601 750	18 239 533
waluta: USD	121 054	101 697	115 866	156 685
waluta: EUR	3 990 205	3 668 780	3 586 164	3 538 718
waluta: CHF	10 857 493	11 790 995	13 895 610	14 541 300
pozostałe waluty	7 941	7 426	4 110	2 830
Razem brutto	79 218 973	76 451 755	74 396 224	73 144 792

14) AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

14A. AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

30.09.2021	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	37 159	0	0	(3)	0	0	37 156
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	578 225	0	0	0	0	0	578 225
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	9 400	0	0	0	0	0	9 400

30.06.2021	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	37 064	0	0	(7)	0	0	37 057
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	605 506	0	0	0	0	0	605 506
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	18 361	0	0	0	0	0	18 361

31.12.2020	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	38 821	0	0	(3)	0	0	38 818
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	625 430	0	0	0	0	0	625 430
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	66 350	0	0	0	0	0	66 350

30.09.2020	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	42 950	0	0	(4)	0	0	42 946
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	862 165	0	0	0	0	0	862 165
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	41 514	0	0	0	0	0	41 514

14B. INSTRUMENTY DŁUŻNE

	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
banki i inne instytucje monetarne	0	0	0	0
pozostałe przedsiębiorstwa	0	0	0	0
sektor budżetowy	37 156	37 057	38 818	42 946
Razem	37 156	37 057	38 818	42 946

14C. LOKATY ORAZ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE BANKOM I INNYM INSTYTUCJOM MONETARNYM

	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
Rachunki bieżące	185 076	167 400	102 748	129 491
Lokaty	393 103	438 029	522 532	732 450
Odsetki	46	77	150	224
Razem należności brutto	578 225	605 506	625 430	862 165
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	0	0	0	0
Razem należności netto	578 225	605 506	625 430	862 165

14D. TRANSAKcje Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU

	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
banki i inne instytucje monetarne	0	0	66 351	14 506
pozostałe przedsiębiorstwa	9 400	18 361	0	27 008
odsetki	0	0	(1)	0
Razem	9 400	18 361	66 350	41 514

15) INSTRUMENTY POCHODNE - RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ

15A. RELACJE ZABEZPIECZAJĄCE

W ciągu trzech kwartałów 2021 r. Grupa zaprzestała stosowanie dwóch relacji zabezpieczających:

- zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel wyemitowanych zobowiązań złotych,
- zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel zmienno procentowych walutowych kredytów hipotecznych.

Poniżej zaprezentowano szczegółowe informacje na temat stosowanych przez Grupę relacji zabezpieczających, pozycji wyznaczonych jako zabezpieczane i zabezpieczające oraz prezentacji wyniku, czynnych wg stanu na 30.09.2021 r.:

	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel złotych aktywów finansowych	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je zobowiązań złotych
Opis relacji zabezpieczającej	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez złote aktywa finansowe. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka stopy procentowej.	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez walutowe kredyty hipoteczne oraz przez zobowiązania złote stanowiące bazę finansową dla tych kredytów. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka walutowego oraz ryzyka stopy procentowej.
Pozycje zabezpieczane	Przepływy pieniężne wynikające z portfela złotych aktywów finansowych	Przepływy pieniężne wynikające z portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je depozytów złotych i wyemitowanych złotych dłużnych papierów wartościowych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje IRS	Transakcje CIRS
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczających i zabezpieczających	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny; odsetki zarówno od instrumentów zabezpieczających jaki i od instrumentów zabezpieczanych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Nieefektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywną część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

	Zabezpieczenie wartości godziwej instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych
Opis relacji zabezpieczającej	Grupa zabezpiecza część ryzyka stopy procentowej, związanego ze zmianą wartości godziwej dłużnego instrumentu o stałej stopie procentowej wycenianego przez inne całkowite dochody, wynikającej ze zmienności rynkowych stóp procentowych.	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu walutowych przychodów i kosztów odsetkowych. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka walutowego.
Pozycje zabezpieczane	Portfel stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowane do kategorii aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody denominowane w PLN.	Przeptywy pieniężne z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje IRS	Pozycja walutowa wynikająca z rozpoznanych przyszłych zobowiązań leasingowych.
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających	Wynik z tytułu zmiany wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych w zakresie zabezpieczanego ryzyka odnoszony jest do wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń. Pozostała część zmiany wyceny do wartości godziwej ujmowana jest w pozostałych całkowitych dochodach. Odsetki od dłużnych papierów wartościowych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Zmiana wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie jest prezentowana w wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń, a odsetki od tych instrumentów ujmowane są w wyniku odsetkowym.	Efektywna część rewaluacji spot instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywną część wyceny pozycji zabezpieczającej ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

15B. RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ - WYCENA BILANSOWA

	Wartości godziwe 30.09.2021			Wartości godziwe 30.06.2021		
	Razem	Aktywa	Pasywa	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym						
Kontrakty CIRS	(227 520)	4 953	232 473	(119 451)	38 102	157 553
Kontrakty IRS	(100 433)	0	100 433	(88 025)	0	88 025
Kontrakty FXS	0	0	0	0	0	0
2. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej związane ze stopą procentową						
Kontrakty IRS	(1 864)	0	1 864	(5 725)	0	5 725
3. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie	(329 817)	4 953	334 770	(213 201)	38 102	251 303

	Wartości godziwe 31.12.2020			Wartości godziwe 30.09.2020		
	Razem	Aktywa	Pasywa	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym						
Kontrakty CIRS	(632 447)	21 795	654 242	(592 486)	29 350	621 836
Kontrakty IRS	(45 903)	0	45 903	0	0	0
Kontrakty FXS	(29 116)	0	29 116	(15 211)	0	15 211
2. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej związane ze stopą procentową						
Kontrakty IRS	(9 588)	0	9 588	(16 212)	0	16 212
3. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie						
	(717 055)	21 795	738 850	(623 909)	29 350	653 259

16) ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI WYBRANYCH SKŁADNIKÓW AKTYWÓW

Odpisy aktualizujące:	inwestycyjne papiery wartościowe	rzeczowe aktywa trwałe	wartości niematerialne	aktywa trwałe do zbycia	inne aktywa
Stan na 01.01.2021	5 007	8 875	3 988	3 697	22 700
- Utworzenie odpisów	6	0	0	0	18 443
- Odwrócenie odpisów	(6)	0	0	0	(10 282)
- Wykorzystanie	0	0	0	0	(1 623)
- Pozostałe zmiany	0	0	0	(3 560)	3 560
Stan na 30.09.2021	5 007	8 875	3 988	137	32 797
Stan na 01.01.2021	5 007	8 875	3 988	3 697	22 700
- Utworzenie odpisów	4	0	0	0	13 425
- Odwrócenie odpisów	0	0	0	0	(6 622)
- Wykorzystanie	0	0	0	0	(1 259)
- Pozostałe zmiany	0	0	0	(3 560)	3 560
Stan na 30.06.2021	5 011	8 875	3 988	137	31 804
Stan na 01.01.2020	5 058	8 875	3 988	136	12 812
- Utworzenie odpisów	(51)	0	0	0	32 927
- Odwrócenie odpisów	0	0	0	0	(23 024)
- Wykorzystanie	0	0	0	0	(14)
- Pozostałe zmiany	0	0	0	3 561	0
Stan na 31.12.2020	5 007	8 875	3 988	3 697	22 700
Stan na 01.01.2020	5 058	8 875	3 988	136	12 812
- Utworzenie odpisów	0	0	0	0	27 646
- Odwrócenie odpisów	(50)	0	0	0	(19 598)
- Wykorzystanie	0	0	0	0	(124)
- Pozostałe zmiany	0	(123)	0	0	0
Stan na 30.09.2020	5 008	8 752	3 988	136	20 736

17) AKTYWA I REZERWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

	30.09.2021			30.06.2021		
	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	10 848	(28 229)	(17 381)	26 930	(20 038)	6 892
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	83 759	(88 810)	(5 051)	50 236	(62 240)	(12 004)
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	8 994	(11 443)	(2 449)	10 034	(8 321)	1 713
Odsetki do zapłacenja/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	12 211	(39 547)	(27 336)	14 945	(33 038)	(18 093)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	0	(76 165)	(76 165)	0	(73 931)	(73 931)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	158 437	(1 329)	157 108	159 295	(1 165)	158 130
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	456 623	0	456 623	461 167	0	461 167
Świadczenia pracownicze	19 045	0	19 045	19 215	0	19 215
Prawa do użytkowania	7 000	0	7 000	7 364	0	7 364
Rezerwy na koszty	97 247	0	97 247	96 022	0	96 022
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	48 502	(28 325)	20 177	41 185	(41 235)	(50)
Wycena udziałów (akcji)	1 273	(23 129)	(21 856)	1 273	(20 160)	(18 887)
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	69 810	0	69 810	49 834	0	49 834
Pozostałe	3 234	(1 304)	1 930	2 802	(2 384)	418
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	976 983	(298 281)	678 702	940 303	(262 512)	677 790

	31.12.2020			30.09.2020		
	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	27 195	(19 806)	7 389	31 600	(23 572)	8 028
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	138 727	(150 000)	(11 273)	139 076	(143 647)	(4 571)
Niezrealizowane należności/zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	12 285	(14 486)	(2 201)	11 012	(13 286)	(2 274)
Odsetki do zapłacenja/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	31 410	(33 021)	(1 611)	39 219	(33 021)	6 198
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	0	(77 272)	(77 272)	0	(82 876)	(82 876)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	188 794	(1 221)	187 573	180 572	(1 106)	179 466
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	454 771	0	454 771	435 473	0	435 473
Świadczenia pracownicze	20 398	0	20 398	21 136	0	21 136
Prawa do użytkowania	8 501	0	8 501	8 870	0	8 870
Rezerwy na koszty	87 013	0	87 013	22 008	0	22 008
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	9 315	(56 197)	(46 882)	9 510	(61 564)	(52 054)
Wycena udziałów (akcji)	1 273	(23 710)	(22 437)	1 273	(12 919)	(11 646)
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	57 105	0	57 105	54 408	0	54 408
Pozostałe	1 078	(861)	217	181	(824)	(643)
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	1 037 865	(376 574)	661 291	954 338	(372 815)	581 523

18) ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH

	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
W rachunku bieżącym	124 174	107 328	57 220	58 924
Depozyty terminowe	12 203	190 411	481 490	272 936
Otrzymane kredyty i pożyczki	392 595	443 298	517 283	772 291
Odsetki	473	1 276	1 659	1 179
Razem	529 445	742 313	1 057 652	1 105 330

19) ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW

	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	64 965 000	64 966 051	61 874 920	61 933 166
Rachunki bieżące	54 831 093	54 591 857	50 825 949	50 105 344
Depozyty terminowe	9 876 924	10 116 008	10 807 126	11 577 731
Inne	225 313	222 763	188 369	175 749
Naliczone odsetki	31 670	35 423	53 476	74 342
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	22 185 381	21 822 399	16 802 448	21 321 101
Rachunki bieżące	15 978 472	15 994 147	12 883 222	14 325 475
Depozyty terminowe	5 855 321	5 493 880	3 579 089	6 630 201
Inne	347 630	326 238	327 586	351 042
Naliczone odsetki	3 958	8 134	12 551	14 383
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	3 099 672	3 210 037	2 833 172	2 598 196
Rachunki bieżące	2 645 568	2 757 658	2 707 625	2 182 148
Depozyty terminowe	441 652	442 973	105 079	410 856
Inne	12 441	9 397	20 461	4 925
Naliczone odsetki	11	9	7	267
Razem	90 250 053	89 998 487	81 510 540	85 852 463

20) ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU SPRZEDANYCH DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH Z UDZIELONYM PRZYRZECZENIEM ODKUPU

	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
wobec Banku Centralnego	0	0	0	0
wobec pozostałych banków	0	0	248 566	123 584
wobec Klientów	0	0	0	324 950
odsetki	0	0	0	1
Razem	0	0	248 566	448 535

21) ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

	01.01.2021 - 30.09.2021	01.01.2021 - 30.06.2021	01.01.2020 - 31.12.2020	01.01.2020 - 30.09.2020
Stan na początek okresu	558 560	558 560	1 183 232	1 183 232
Zwiększenia, z tytułu:	3 152	2 364	43 339	41 576
emisja bankowych papierów wartościowych	0	0	29 549	29 606
naliczenie odsetek	3 152	2 364	13 790	11 970
Zmniejszenia, z tytułu:	(271 119)	(250 230)	(668 011)	(565 891)
wykup bankowych papierów wartościowych	(234 427)	(213 653)	(246 582)	(164 539)
wykup obligacji Banku	0	0	(299 440)	(299 440)
wykup obligacji Millennium Leasing	(34 150)	(34 150)	(105 650)	(88 500)
wypłata odsetek	(2 541)	(2 427)	(16 339)	(13 412)
Stan na koniec okresu	290 594	310 694	558 560	658 917

22) ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ PODPORZĄDKOWANYCH

	01.01.2021 - 30.09.2021	01.01.2021 - 30.06.2021	01.01.2020 - 31.12.2020	01.01.2020 - 30.09.2020
Stan na początek okresu	1 540 209	1 540 209	1 546 205	1 546 205
Zwiększenia, z tytułu:	29 202	19 368	51 441	41 467
emisja obligacji podporządkowanych	0	0	0	0
naliczenie odsetek	29 202	19 368	51 441	41 467
Zmniejszenia, z tytułu:	(30 195)	(19 696)	(57 437)	(48 348)
splata odsetek	(30 195)	(19 696)	(57 437)	(48 348)
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	1 539 216	1 539 881	1 540 209	1 539 324

W latach 2020 i 2021 Grupa nie odnotowała żadnych opóźnień w płatności rat kapitałowych lub odsetkowych, ani nie naruszyła żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań podporządkowanych.

23) REZERWY

23A. REZERWY

	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
Udzielone zobowiązania i gwarancje	47 132	46 206	51 728	62 148
Nierozstrzygnięte sprawy sporne	331 512	362 095	106 922	156 077
Razem	378 644	408 301	158 650	218 225

23B. ZMIANA STANU REZERW NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA I GWARANCJE

	01.01.2021 - 30.09.2021	01.01.2021 - 30.06.2021	01.01.2020 - 31.12.2020	01.01.2020 - 30.09.2020
Stan na początek okresu	51 728	51 728	53 393	53 393
Utworzenie rezerw	48 723	38 544	73 356	66 146
Rozwiązanie rezerw	(53 403)	(43 991)	(75 357)	(57 638)
Różnice kursowe	84	(75)	336	247
Stan na koniec okresu	47 132	46 206	51 728	62 148

23C. ZMIANA STANU REZERW NA NIEROZSTRZYgniĘTE SPRAWY SPORNE

	01.01.2021 - 30.09.2021	01.01.2021 - 30.06.2021	01.01.2020 - 31.12.2020	01.01.2020 - 30.09.2020
Stan na początek okresu	106 922	106 922	38 062	38 062
Utworzenie rezerw	6 513	4 493	17 223	18 057
Rozwiązanie rezerw	(6 701)	(4 095)	(13 440)	(11 630)
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	0	0	(489)	(489)
Utworzenie rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych*	1 573 157	1 047 044	713 617	297 673
Alokacja do portfela kredytowego	(1 375 774)	(765 061)	(671 484)	(168 389)
Reklasyfikacja	0	0	138	(26 862)
Różnice kursowe	27 395	(27 208)	23 295	9 655
Stan na koniec okresu	331 512	362 095	106 922	156 077

* Utworzenie rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych zostało szerzej opisane w Rozdziale 10 Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych.

5. Zmiany w procesie zarządzania Ryzykiem Finansowym

Zarządzanie ryzykiem odgrywa kluczową rolę w strategii zrównoważonego i stabilnego rozwoju Grupy, służąc optymalizacji relacji pomiędzy ryzykiem i zyskiem w ramach różnych linii biznesowych, jak również utrzymaniu adekwatnego profilu ryzyka w zakresie kapitału i płynności.

W celu zapewnienia efektywnego zarządzania ryzykiem oraz spójnej polityki, Grupa wdrożyła model zarządzania ryzykiem, który w sposób zintegrowany obejmuje ryzyko kredytowe, rynkowe, płynności oraz operacyjne.

Ryzyko kredytowe

W III kwartale 2021 roku Grupa Banku Millennium, zarówno w segmencie korporacyjnym, jaki i detalicznym, kontynuowała wdrożenie inicjatyw mających na celu złagodzenie negatywnych skutków epidemii COVID-19. W wyniku prac analitycznych Grupa wprowadziła kilka zmian w Polityce kredytowej, które miały na celu zapewnienie odpowiedniej jakości portfela w nowym, bardziej wymagającym otoczeniu gospodarczym.

Wdrożenie środków wspierających klientów, zwłaszcza wakacji kredytowych, stworzyło dodatkowy element niepewności w zarządzaniu ryzykiem kredytowym. Działania Grupy w obszarze windykacji, pozwoliły na szybką i odpowiednią reakcję po zakończeniu okresu wakacji kredytowych.

W obszarze ryzyka kredytowego w III kwartale 2021 Grupa skupiła się na dostosowaniu regulacji, procesów kredytowych i monitorowania do zmienionych warunków.

W segmencie korporacyjnym Grupa koncentrowała się na analizach portfela kredytowego i branż kredytobiorców w celu monitorowania ryzyka, w szczególności koncentrowano się na klientach z największym zaangażowaniem oraz na sektorach gospodarki bardziej narażonych na skutki pandemii COVID-19. Kontynuowano wcześniej podjęte działania w zakresie rozszerzenia i zwiększenia częstotliwość monitorowania portfela. Dodatkowo Grupa pracowała nad poprawą procesów i produktów kredytowych, w szczególności w zakresie kredytu inwestycyjnego.

W segmencie detalicznym Bank koncentrował się na dostosowywaniu zmian w polityce kredytowej do aktualnych warunków rynkowych związanych z występowaniem pandemii COVID-19. Ponadto wdrażane były zmiany, których celem jest poprawa efektywności procesu oceny ryzyka transakcji detalicznych oraz zabezpieczonych hipotecznie poprzez automatyzację nie zwiększające ekspozycji na ryzyko.

Grupa dokonuje oceny ryzyka kredytowego niezależnie od sposobu klasyfikacji portfela należności od klientów w sprawozdaniu finansowym jako portfela wycenianego według zamortyzowanego kosztu lub portfela wycenianego według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące całego portfela należności od klientów w podziale na ekspozycje nieprzeterminowane oraz przeterminowane.

Zmiany w portfelu kredytowym Grupy w ciągu 9 miesięcy 2021 r. przedstawia poniższa tabela:

	30.09.2021		31.12.2020	
	Kredyty i pożyczki dla klientów	Kredyty i pożyczki dla banków	Kredyty i pożyczki dla klientów	Kredyty i pożyczki dla banków
Nieprzeterminowane i bez rozpoznanej utraty wartości	74 321 544	578 225	71 098 923	625 430
Przeterminowane*, bez rozpoznanej utraty wartości	1 754 727	0	1 687 228	0
Łącznie bez rozpoznanej utraty wartości	76 076 271	578 225	72 786 151	625 430
Z rozpoznąą utratą wartości	3 712 430	0	3 791 587	0
Razem	79 788 701	578 225	76 577 738	625 430
Odpisy z tytułu utraty wartości	(2 437 075)	0	(2 372 635)	0
Korekta do wartości godziwej**	(71 948)	0	(116 761)	0
Razem netto	77 279 678	578 225	74 088 342	625 430
Kredyty z rozpoznąą utratą wartości / kredyty ogółem	4,65%	0,00%	4,95%	0,00%

(*) Należności przeterminowane do 4 dni włącznie są traktowane jako techniczne i nie są wykazywane w tej kategorii.

(**) Korekta do wartości godziwej definiowana jest, jako różnica pomiędzy wartością nominalną i wartością godziwą portfela wycenianego według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Na korektę do wartości godziwej ma wpływ w szczególności uwzględnienie ryzyka kredytowego portfela.

Ekspozycje podlegające środkom zastosowanym w odpowiedzi na kryzys COVID-19:

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Wartość brutto	RAZEM	Obsługiwane		
		Obsługiwane Wartość brutto	w tym: z odroczonymi ratami kapitałowo-odsetkowymi	w tym: Instrumenty o istotnym wzroście ryzyka kredytowego od początkowego ujęcia ale bez utraty wartości (Koszyk 2)
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium	76	76	76	76
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	76	76	76	76
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0	0

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Wartość brutto	Nieobsługiwane		Wpływy do kategorii Nieobsługiwane
	Nieobsługiwane Wartość brutto	w tym: małe prawdopodobieństwo spłaty, ale ekspozycja nie jest przeterminowana albo jest przeterminowana <= 90 dni	
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Skumulowana utrata wartości	RAZEM	Obsługiwane		
		Obsługiwane Skumulowana utrata wartości	w tym: z odroczonymi ratami kapitałowo-odsetkowymi	w tym: Instrumenty o istotnym wzroście ryzyka kredytowego od początkowego ujęcia ale bez utraty wartości (Koszyk 2)
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium	(5)	(5)	(5)	(5)
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	(5)	(5)	(5)	(5)
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0	0

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Skumulowana utrata wartości	Nieobsługiwane		
	Nieobsługiwane Skumulowana utrata wartości	w tym: z odroczonymi ratami kapitałowo-odsetkowymi	w tym: małe prawdopodobieństwo spłaty, ale ekspozycja nie jest przeterminowana albo jest przeterminowana <= 90 dni
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Wartość brutto	Liczba dłużników	RAZEM	w tym: moratoria ustawowe	w tym: moratoria zapadłe
Kredyty i zaliczki z wnioskiem o moratorium	60 409	7 573 441		
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium (udzielone)	60 175	7 175 262	11 465	7 175 186
W tym: Gospodarstwa domowe		6 093 941	11 465	6 093 941
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi		4 489 956	9 746	4 489 956
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe		1 081 321	0	1 081 245
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa		567 021	0	567 021
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi		81 094	0	81 094

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym wg pozostałych terminów ich obowiązywania, Wartość brutto	Pozostały termin obowiązywania moratorium				
	<= 3 miesiący	> 3 miesiący <= 6 miesiący	> 6 miesiący <= 9 miesiący	> 9 miesiący <= 12 miesiący	> 1 rok
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium (udzielone)	76	0	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	76	0	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0	0	0

Informacje o nowo udzielonych Kredytach i zaliczkach podlegających publicznym programom gwarancyjnym wprowadzonym w związku z COVID-19	Wartość brutto		Wartość brutto
	RAZEM	w tym: restrukturyzowane	Wpływy do kategorii 'Nieobsługiwane'
Nowo udzielone Kredyty i zaliczki podlegające publicznym programom gwarancyjnym	958 984	2 826	3 852
W tym: Gospodarstwa domowe	0		0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0		0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	958 984	2 826	3 852
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	460 783		3 425
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0		0

Ryzyko rynkowe

Główną miarą, stosowaną przez Grupę w celu oceny ryzyka rynkowego jest parametryczny model VaR (wartość narażona na ryzyko) - spodziewana strata, która może powstać na portfelu w określonym czasie (10-dniowy okres utrzymania) oraz z określonym prawdopodobieństwem (99% poziom ufności) z tytułu niekorzystnego ruchu na rynku. Pomiar, monitorowanie oraz raportowanie ryzyka rynkowego odbywają się codziennie.

Wszystkie ewentualne przekroczenia limitów na ryzyko rynkowe są raportowane i udokumentowane oraz ratyfikowane na odpowiednim poziomie kompetencji.

Limity ograniczające ryzyko rynkowe podlegają aktualizacji przynajmniej raz w roku biorąc pod uwagę m.in. zmianę wielkość skonsolidowanych funduszy własnych, bieżącą i przewidywaną strukturę bilansu, a także sytuację rynkową. Obecnie stosowane limity obowiązują od 31 lipca 2021 roku. W III kwartale 2021 ich poziomy zostały zatwierdzone na podstawie przeglądu przeprowadzonego i zatwierdzonego przez Komitet Ryzyka w lipcu 2021.

W obecnym otoczeniu rynkowym Grupa nadal działała bardzo ostrożnie. W III kwartale 2021, żaden z obowiązujących limitów ryzyka rynkowego nie został przekroczony - zarówno dla Grupy ogółem, jak i limity dla Księgi Bankowej i Księgi Handlowej osobno.

Otwarte pozycje stanowią głównie instrumenty na stopę procentową oraz instrumenty walutowe. Zgodnie ze Strategią Ryzyka przyjętą w Banku, otwarte pozycje walutowe w Banku są dozwolone, ale powinny być utrzymywane na niskim poziomie. W tym celu wprowadzono w Banku system konserwatywnych limitów na otwartą pozycję walutową (zarówno limity w ciągu dnia jak i na zamknięcie), a otwarte pozycje walutowe dozwolone są jedynie w Księdze Handlowej. W III kwartale 2021 roku całkowita pozycja walutowa (w ciągu dnia, jak również na zamknięcie) pozostawała znacznie poniżej 2% Funduszy Własnych.

Wskaźniki VaR dla Grupy, czyli łącznie dla Księgi Handlowej oraz Księgi Bankowej, wzrosły z powodu zmienności panującej na rynku spowodowanej pandemią COVID-19, ale nadal znajdowały się one poniżej obowiązujących maksymalnych limitów. W III kwartale 2021, ekspozycja VaR pozostawała średnio na poziomie ok. 135 mln PLN dla Grupy (53% limitu) oraz ok. 1,5 mln PLN dla Księgi Handlowej (5% limitu). Podobnie, ekspozycja na ryzyko rynkowe na koniec września 2021 wynosiła ok. 146,8 mln PLN (56% limitu) oraz ok. 0,9 mln PLN dla Księgi Handlowej (3% limitu).

Ekspozycje na ryzyko rynkowe w ujęciu VaR w Księdze Handlowej w III kwartale 2021 roku, w podziale na typy ryzyka, przedstawiono w poniżej tabeli (tys. PLN).

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w Księdze Handlowej (tys. PLN)

	30.09.2021		VaR (Q3 2021)			30.06.2021	
	Ekspozycja	Wykorzystanie limitu	Średnio	Maksimum	Minimum	Ekspozycja	Wykorzystanie limitu
Ryzyko całkowite	888	3%	1 509	3 623	657	1 882	6%
Ryzyko ogólne	886	3%	1 507	3 621	655	1 880	6%
VaR stopy procentowej	895	4%	1 472	2 348	656	1 879	6%
Ryzyko kursowe	99	2%	97	2 940	10	21	0%
Efekt dywersyfikacji	12,2%					1,1%	
Ryzyko szczególne	2	0%	2	4	2	2	0%

Oprócz wyżej wspomnianych limitów ryzyka rynkowego, w Grupie obowiązują również limity maksymalnej straty dla portfeli rynków finansowych. Celem jest ograniczenie maksymalnej straty dla działalności handlowej Grupy. W przypadku osiągnięcia limitu dokonuje się przeglądu strategii zarządzania oraz zasadności przyjmowanej pozycji. W III kwartale 2021 roku, limity maksymalnej straty nie zostały osiągnięte.

Ryzyko stopy procentowej w Księdze Bankowej (IRRBB)

W przypadku Księgi Bankowej, głównym składnikiem ryzyka rynkowego jest ryzyko stopy procentowej. W celu zarządzania tym ryzykiem, stosuje się następujące zasady:

- Ryzyko rynkowe wynikające z działalności bankowej jest aktywnie zabezpieczane lub podlega comiesięcznemu transferowi do obszarów, które aktywnie zarządzają ryzykiem rynkowym i podlegają pomiarowi w kategoriach ekspozycji na ryzyko oraz rachunku wyników,
- Bank stosuje naturalne zabezpieczanie pomiędzy kredytami i depozytami, jak również obligacjami o stałej stopie procentowej i instrumentami pochodnymi, do zarządzania ryzykiem stopy procentowej, przy czym głównym celem jest ochrona wyniku odsetkowego netto.

Wahania rynkowych stóp procentowych mają wpływ na wynik odsetkowy netto Grupy, zarówno w krótkim jak i w średnim horyzoncie czasu, wpływając również na jego wartość ekonomiczną w perspektywie długoterminowej. Pomiar obydwu wielkości jest komplementarny w rozumieniu pełnego zakresu ryzyka stopy procentowej w Księdze Bankowej. Z tego względu, obok codziennego pomiaru ryzyka rynkowego metodą wartości zagrożonej, pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje dodatkowo na bazie miesięcznej miary oparte zarówno o zyski, jak i na bazie kwartalnej o wartość ekonomiczną, w szczególności:

- Wpływu jednorazowej zmiany stóp procentowych o 100 punktów bazowych na wynik z tytułu odsetek w horyzoncie następnym 12 miesięcy,
- Wpływu szokowych zmian w przesunięciu krzywej dochodowości w górę/dół na wartość ekonomiczną kapitału (EVE), włączając scenariusze nadzorcze (standardowy test nadzorczy zakładający nagłe równoległe przesunięcie krzywej dochodowości o +/- 200 punktów bazowych oraz nadzorczy test wartości odstających SOT z zestawem sześciu scenariuszy dla ryzyka stopy procentowej).

Ze względu na specyfikę polskiego systemu prawnego oprocentowanie kredytów konsumpcyjnych jest ograniczone (nie może przekroczyć dwukrotności stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego powiększonej o 7 punktów procentowych). W sytuacji obniżania stóp procentowych wpływ na dochód odsetkowy netto jest ujemny i zależy od udziału portfela kredytowego, na który wpływa nowa maksymalna stopa procentowa.

W III kwartale stopy procentowe pozostawały na historycznie niskim poziomie w Polsce (po trzykrotnej obniżce w 2020 - stopa referencyjna spadła do 0,10%, stopa depozytowa do 0,0% a stopa lombardowa do 0,50%). Spadek stóp procentowych miał negatywny wpływ na działalność i wyniki finansowe Grupy w 2020 i 2021 roku.

W otoczeniu tak niskich stóp procentowych w Polsce, wpływ na wynik z tytułu odsetek w horyzoncie następnym 12 miesięcy od 30 września 2021 roku oraz dla pozycji w Polskich Złotych, w Księdze Bankowej, w przypadku scenariusza dalszego obniżenia stóp procentowych o 100 punktów bazowych, jest negatywny i wynosi -17,5% wyniku odsetkowego netto za 12 ostatnich miesięcy (+11,0% dla przesunięcia w górę o 100 punktów bazowych). Asymetryczny wpływ związany jest głównie ze specyfiką polskiego systemu prawnego, o którym wspomniano powyżej, z jednoczesnym limitem na dalszy spadek stóp procentowych po stronie depozytowej (minimalna stopa procentowa na poziomie 0%). Na dzień 30 września 2021 roku stopa referencyjna NBP była na poziomie 0,10%, a w przypadku obniżenia jej o 100 punktów bazowych maksymalne oprocentowanie portfela kredytowego nie mogłoby przekroczyć 5,2% w skali roku w stosunku do obowiązujących 7,2%. Po podjęciu decyzji przez Radę Polityki Pieniężnej w październiku o podniesieniu stopy referencyjnej do 0,50%, maksymalna stopa procentowa dla portfela kredytowego nie może być większa niż 8% (6% w scenariuszu spadku stóp o 100 b.p.).

Kwartalny wzrost negatywnego wpływu scenariusza równoległego spadku krzywej dochodowości o 100 b.p. wiąże się głównie ze zmianami wdrożonymi w kalkulacji miary (zmiana z -16.4% w czerwcu 2021 do -17,5% we wrześniu 2021 roku). Od lipca 2021, wrażliwość wyniku odsetkowego netto mierzy się w stosunku do wyniku odsetkowego z ostatnich 12 miesięcy zamiast do 3 miesięcy w ujęciu rocznym. Zmniejszyło to natychmiast mianownik oraz ostatecznie i wskaźnik.

W III kwartale 2021, Bank ograniczył aktywność zabezpieczania ryzyka poprzez zawieranie transakcji swapów stopy procentowej, ze względu na rosnące prawdopodobieństwo wzrostu stóp procentowych w Polsce.

Wrażliwość wyniku odsetkowego na zmianę stóp w PLN	30.09.2021	30.06.2021
przesunięcie krzywej dochodowości w górę o 100 p.b.	+11,0%	+10,5%
przesunięcie krzywej dochodowości w dół o 100 p.b.	-17,5%	-16,4%

Jeżeli chodzi o wpływ zmian stóp procentowych na wartość ekonomiczną kapitału (EVE) w perspektywie długoterminowej to wyniki nadzorczych testów warunków skrajnych wg stanu na 30 września 2021 r. pokazują, że nawet w najdotkliwszym scenariuszu testu wartości odstających - zmiana wartości ekonomicznej kapitału dla Księgi Bankowej jest znacznie poniżej limitu nadzorczego wynoszącego 15% kapitału podstawowego Tier 1. Podobnie spadek EVE w standardowym scenariuszu nagłego wpływu równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o +/-200 punktów bazowych również nie przekracza nadzorczego maksimum, tj. jest poniżej 20% funduszy własnych.

Ryzyko płynności

Pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka płynności odbywa się codziennie z użyciem zarówno miar określonych przez organy nadzorcze jak i wskaźników wewnętrznych, dla których zostały ustalone limity.

Limity ograniczające ryzyko płynności podlegają aktualizacji przynajmniej raz w roku biorąc pod uwagę m.in. wielkość skonsolidowanych funduszy własnych, bieżącą i przewidywaną strukturę bilansu, historyczną konsumpcję limitów, a także obecną sytuację rynkową i wymogi nadzorcze. Obecnie stosowane limity obowiązują od 1 stycznia 2021 roku. W III kwartale 2021, limity zostały potwierdzone na podstawie rocznego przeglądu przeprowadzonego i zatwierdzonego przez Komitet Ryzyka w lipcu 2021 roku.

W III kwartale 2021 r. grupa nadal charakteryzowała się solidną płynnością. Wszystkie nadzorcze i wewnętrzne wskaźniki płynności nadal utrzymywały się znacznie powyżej obowiązujących minimalnych limitów. Kroki podjęte w ramach standardowych i wiążących procedur zarządzania ryzykiem okazały się wystarczające do zarządzania płynnością w obecnym otoczeniu rynkowym.

Grupa zarządza płynnością w walutach obcych poprzez pożyczki bilateralne denominowane w walucie obcej, dług podporządkowany oraz transakcje swapów walutowych jak i procentowo-walutowych. Portfel swapów jest zdywersyfikowany w zakresie kontrahentów oraz terminów zapadalności. Z większością kontrahentów, Bank ma podpisane aneksy do umów ramowych, regulujące kwestie zabezpieczeń (ang. Credit Support Annex, CSA). W związku z tym, w przypadku niekorzystnych zmian kursów (deprecjacja PLN), Bank zobligowany jest do złożenia depozytu w celu zabezpieczenia rozliczenia instrumentów pochodnych w przyszłości, a w przypadku korzystnych zmian kursów (aprecjacja PLN) Bank otrzymuje depozyt zabezpieczający od kontrahenta. W żadnej z zawartych umów ramowych (zarówno międzynarodowych jak i krajowych) nie są zawarte zapisy ustanawiające związek pomiędzy ratingiem Banku a wysokością depozytów zabezpieczających. Potencjalne pogorszenie ratingu nie będzie zatem miało wpływu na sposób wyliczenia i wymianę depozytów zabezpieczających.

Grupa uwzględnia możliwość niekorzystnej zmiany kursu walut obcych, (w szczególności CHF i EUR powodującej zwiększenie potrzeb płynnościowych), analizuje jej wpływ na ryzyko płynności i uwzględnia to ryzyko w swoich planach płynnościowych.

W III kwartale 2021 roku, Grupa utrzymała wskaźnik kredyty/depozyty na poziomie znacznie poniżej 100%. Wskaźnik ten wynosił 86% na koniec września 2021 r. (84% na koniec czerwca 2021). Grupa kontynuowała politykę inwestowania nadwyżki płynności głównie w portfel aktywów płynnych, w szczególności w polskie papiery wartościowe o niskim ryzyku szczególnym (polskie, skarbowe papiery wartościowe, bony skarbowe i pieniężne NBP), których udział w portfelu papierów wartościowych ogółem wynosił na koniec września 2021 roku ok. 99%. W ciągu III kwartału 2021 roku, portfel ten zmniejszył się do poziomu ok. 20,5 miliardów PLN na koniec września 2021 roku (20% aktywów ogółem) z poziomu 21,6 miliardów PLN na koniec czerwca 2021 roku (21% aktywów ogółem). Aktywa te są akceptowalne przez NBP, charakteryzują się wysokim poziomem płynności oraz mogą być w łatwy sposób wykorzystane jako zabezpieczenie bądź sprzedane bez znacznej utraty ich wartości. Portfel ten, uzupełniony gotówką oraz ekspozycjami wobec Narodowego Banku Polskiego, traktowany jako portfel aktywów płynnych i jako zapas płynności Grupy, który pozwoli przetrwać ewentualne sytuacje kryzysowe.

Wskaźniki płynności	30.09.2021	30.06.2021
Wskaźnik Kredyty/Depozyty (w %)	86%	84%
Portfel aktywów płynnych (mln PLN)*	21 755	23 553
Wymóg dotyczący pokrycia płynności, LCR (w %)	184%	174%

(*) Portfel aktywów płynnych: Łączna suma gotówki, ekspozycji w stosunku do NBP (w tym nadwyżka nad wymaganą wysokość rezerwy obowiązkowej) oraz dłużnych papierów wartościowych Skarbu Państwa, bonów NBP, należności od banków o terminie wymagalności do 1 miesiąca. Portfel dłużnych papierów wartościowych pomniejsza się o haircut NBP dla transakcji repo oraz papiery zablokowane na cele inne niż płynnościowe.

Depozyty ogółem klientów Grupy osiągnęły poziom 90,3 mld zł (90,0 mld zł na koniec czerwca 2021 r.). Udział środków pochodzących od osób fizycznych w całości depozytów klientów wyniósł ok. 72,0% na koniec września 2021 r. (72,2% na koniec czerwca 2021 r.). Utrzymanie wysokiego udziału środków od osób fizycznych miało pozytywny wpływ na płynność Grupy i wspierało utrzymanie wskaźników nadzorczych na bezpiecznych poziomach.

Głównym źródłem finansowania pozostaje baza depozytowa, czyli duże, zdywersyfikowane oraz stabilne środki pochodzące od klientów detalicznych i korporacyjnych oraz od sektora publicznego. Baza depozytowa uzupełniona jest o depozyty instytucji finansowych oraz inne operacje rynku pieniężnego. Źródłem finansowania średnioterminowego pozostają również dług podporządkowany, pożyczki średnioterminowe oraz emisja obligacji własnych.

Poziom koncentracji depozytów jest monitorowany na bieżąco i nie miał negatywnego wpływu na stabilność bazy depozytowej w III kwartale 2021 roku. W przypadku znacznego wzrostu udziału największych deponentów w bazie depozytowej, dodatkowe środki pozyskane od tych deponentów nie są traktowane jako stabilne. Co więcej, w celu zabezpieczenia przed fluktuacjami bazy depozytowej, Grupa utrzymuje rezerwę płynnych aktywów w postaci portfela papierów wartościowych jak opisano powyżej.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR), Grupa wyznacza dziennie wymóg pokrycia płynności (LCR) oraz kwartalnie wymóg stabilnego finansowania netto (NSFR). W III kwartale, minimalny nadzorczy poziom dla obu wskaźników LCR oraz NSFR w wysokości 100% został spełniony przez Grupę.

LCR dla Grupy osiągnął poziom 184% na koniec września 2021 r. (174% na koniec czerwca 2021). Wzrost LCR związany był głównie z wprowadzeniem korekt w traktowaniu niektórych depozytów zgodnie z wytycznymi EBA, co przelożyło się na wzrost wskaźnika.

W III kwartale 2021 r. wskaźnik NSFR był powyżej minimum nadzorczego w wysokości 100% (minimum nadzorcze obowiązuje od czerwca 2021 roku). NSFR osiągnął poziom 147% na koniec czerwca 2021.

Ponadto Grupa stosuje wewnętrzną analizę płynności strukturalnej na bazie skumulowanych urealnionych luk płynności (tj. z założeniem prawdopodobieństwa powstania przepływu środków pieniężnych). W III kwartale 2021 r. wewnętrznie zdefiniowany limit na poziomie 12% całkowitych aktywów nie został przekroczony, a pozycja płynności została potwierdzona jako solidna.

Testy warunków skrajnych w zakresie płynności strukturalnej przeprowadza się przynajmniej raz na kwartał, aby zrozumieć profil ryzyka płynności Banku, upewnić się, że Grupa potrafi wypełnić swoje zobowiązania na wypadek kryzysu płynności oraz wniesienia wkładu do przygotowania planu awaryjnego w zakresie płynności i decyzji zarządczych.

Grupa dysponuje również procedurami awaryjnymi dla sytuacji zwiększonego ryzyka płynności - Plan Awaryjny Płynności, który podlega aktualizacji oraz testowaniu przynajmniej raz w roku celem zagwarantowania, że jest on operacyjnie stabilny.

Ryzyko operacyjne

Trzeci kwartał 2021 roku był kolejnym okresem funkcjonowania rozwiązań, wdrożonych w celu sprawnego zarządzania ryzykiem operacyjnym, zgodnych z przepisami prawa i najlepszymi praktykami przyjętymi w tym zakresie przez krajowe i międzynarodowe instytucje finansowe.

Wdrożony przez Grupę model zarządzania ryzykiem operacyjnym podlega regularnym przeglądom i akceptacji na poziomie Zarządu Banku.

Zgodnie z przyjętym rozwiązaniem, zarządzanie ryzykiem jest procesem ciągłego doskonalenia w zakresie identyfikacji, oceny, monitorowania, kontroli/ograniczania i raportowania poprzez wzajemnie uzupełniające się działania, co skutecznie przekłada się na realne zmniejszenie poziomu ryzyka operacyjnego w realizacji zadań biznesowych.

W trzecim kwartale 2021 roku zarejestrowany poziom strat ryzyka operacyjnego był na poziomie akceptowalnym.

Zarządzanie kapitałowe

Zarządzanie kapitałowe odnosi się do dwóch obszarów: zarządzania adekwatnością kapitałową i alokacji kapitału. Dla obydwu z tych obszarów określone zostały cele zarządcze.

Celem zarządzania adekwatnością kapitałową jest: (a) spełnienie wymagań określonych w przepisach zewnętrznych (regulacyjna adekwatność kapitałowa) oraz (b) zapewnienie wypłacalności w warunkach normalnych i w warunkach skrajnych (ekonomiczna adekwatność kapitałowa/kapitał wewnętrzny). Realizując ten cel, Bank dąży do osiągnięcia wewnętrznych długookresowych limitów (celów) kapitałowych, określonych w Strategii Ryzyka.

Z kolei celem alokacji kapitału jest kreowanie wartości dla właścicieli poprzez maksymalizację zwrotu z działalności obciążonej ryzykiem, biorąc pod uwagę ustaloną tolerancję na ryzyko.

W ramach zarządzania kapitałowego realizowany jest również proces planowania kapitału. Celem tego procesu jest określenie funduszy własnych (baza kapitałowa określająca możliwość podjęcia ryzyka) i wykorzystania kapitału (wymogi kapitału regulacyjnego i kapitału ekonomicznego) w taki sposób, aby zapewnić spełnienie limitów (celów) kapitałowych, przy założeniu realizacji przewidywanej strategii biznesowej i profilu ryzyka - w normalnych i skrajnych warunkach ekonomicznych.

Bank i Grupa są zobowiązane na mocy prawa do spełnienia minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych i dźwigni, określonych w art. 92 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/876 z dnia 20 maja 2019 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wskaźnika dźwigni, wskaźnika stabilnego finansowania netto, wymogów w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych, ryzyka kredytowego kontrahenta, ryzyka rynkowego, ekspozycji wobec kontrahentów centralnych, ekspozycji wobec przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania, dużych ekspozycji, wymogów dotyczących sprawozdawczości i ujawniania informacji, a także rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (CRR II). Jednocześnie przy ustalaniu limitów/celów kapitałowych uwzględniono:

- Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX) - zalecenie KNF dotyczące dodatkowego wymogu kapitałowego dla zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, wynikające z art. 138 ust. 1 pkt 2a ustawy Prawo bankowe. Aktualnie bufor ten został ustalony w zaleceniach KNF w listopadzie i grudniu 2020 roku w wysokości 3,41 p.p. (Bank) i 3,35 p.p. (Grupa) dla łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR), co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 2,56 p.p. (Bank) i 2,52 p.p. (Grupa) dla Wskaźnika Tier1 oraz 1,91 p.p. (Bank) i 1,88 p.p. (Grupa) dla Wskaźnika CET1;
- Wymóg połączonego bufora - określony w ustawie o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym - który składa się z:
 - Bufora zabezpieczenia kapitału w wysokości 2,5%;
 - Bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII) - w wysokości 0,25%, przy czym wysokość jest corocznie ustalana przez KNF;
 - Bufor ryzyka systemowego w wysokości 0%, zredukowany z 3% w marcu 2020 roku;
 - Bufor antycykliczny w wysokości 0%.

Adekwatność kapitałowa dla Grupy przedstawia się jak niżej (mln zł, %, pkt. proc.):

Adekwatność kapitałowa	30.09.2021	30.06.2021	30.09.2020
Aktywa ważone ryzykiem	50 220,2	50 677,5	50 305,4
Wymogi w zakresie funduszy własnych, w tym:	4 017,6	4 054,2	4 024,4
- z tytułu ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta	3 537,0	3 584,5	3 608,4
- z tytułu ryzyka rynkowego	33,4	24,6	28,4
- z tytułu ryzyka operacyjnego	433,0	433,0	382,6
- z tytułu korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego	14,2	12,0	5,0
Fundusze własne, w tym:	9 123,8	9 451,1	10 070,7
Kapitał podstawowy Tier 1	7 593,8	7 921,1	8 540,7
Kapitał Tier 2	1 530,0	1 530,0	1 530,0
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	18,17%	18,65%	20,02%
Minimalny wymagany poziom	14,10%	14,10%	15,37%
Nadwyżka (+) / Niedobór (-) adekwatności kapitałowej TCR (p.p.)	4,07 p.p.	4,55 p.p.	4,65 p.p.
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	15,12%	15,63%	16,98%
Minimalny wymagany poziom	11,27%	11,27%	12,15%
Nadwyżka (+) / Niedobór (-) adekwatności kapitałowej T1 (p.p.)	3,85 p.p.	4,36 p.p.	4,83 p.p.
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	15,12%	15,63%	16,98%
Minimalny wymagany poziom	9,13%	9,13%	9,73%
Nadwyżka (+) / Niedobór (-) adekwatności kapitałowej CET1 (p.p.)	5,99 p.p.	6,50 p.p.	7,25 p.p.
Wskaźnik dźwigni (LR)	7,09%	7,60%	8,08%

Spadek współczynników kapitałowych w 3 kw. 2021 roku w porównaniu do 2 kw. 2021 wynikał ze spadku funduszy własnych, przy równoczesnym obniżeniu aktywów ważonych ryzykiem. Fundusze własne zmniejszyły się o 327 mln zł (o 3,5%), przede wszystkim w rezultacie wykazania ujemnego wyniku finansowego. Wymogi na pokrycie ryzyka spadły o ok. 37 mln zł (o 0,9%), co wynikało głównie ze zwiększenia wykorzystania zabezpieczeń. Wskaźnik dźwigni obniża się z powodu wspomnianej redukcji funduszy własnych.

Zgodnie z komunikatem Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, śródkresowe cele MREL wyznaczone na koniec 2020 roku nie są traktowane przez Fundusz jako obligatoryjne, a w najbliższym cyklu planistycznym Fundusz zastosuje zarówno wydłużony termin docelowy, tj. 1 stycznia 2024 r., jak również wskaże jako termin spełnienia pierwszego wiążącego celu długoterminowego 1 stycznia 2022 roku.

W ramach wypełniania i utrzymywania przez Grupę wymogu MREL, możliwa jest emisja instrumentów kwalifikowalnych, co może spowodować zwiększenia kosztów finansowania.

6. Segmenty Operacyjne

Informacja o segmentach operacyjnych została sporządzona w oparciu o strukturę raportowania na bazie której Zarząd Banku dokonuje oceny wyników i zarządza zasobami segmentów. Grupa nie stosuje dodatkowego podziału działalności na obszary geograficzne z uwagi na nieistotną skalę działalności prowadzonej poza Polską, w efekcie taki uzupełniający podział nie jest prezentowany.

Działalność Grupy prowadzona jest w oparciu o zróżnicowane linie biznesowe, oferujące określone produkty i usługi skierowane do poniższych segmentów rynku:

Segment Klientów Detalicznych

Segment Klientów Detalicznych obejmuje działalność skierowaną na Klientów masowych, Klientów zamożnych, małe przedsiębiorstwa i przedsiębiorców indywidualnych.

Działalność powyższych linii biznesowych rozwijana jest przy wykorzystaniu pełnej oferty produktów i usług bankowych oraz sprzedaży wyspecjalizowanych produktów oferowanych przez jednostki zależne Grupy. W obszarze produktów kredytowych głównymi produktami są kredyty hipoteczne, kredyty konsumenckie, kredyty rewalwingowe w kartach kredytowych i produkty leasingowe dla małych przedsiębiorstw. Do głównych funduszy klientów zaliczają się natomiast: rachunki bieżące, depozyty terminowe, fundusze inwestycyjne i produkty strukturyzowane. Dodatkowo oferta obejmuje produkty ubezpieczeniowe, głównie w powiązaniu z kredytami i kartami kredytowymi, jak i wyspecjalizowane produkty oszczędnościowe. Oferta produktowa dla klientów zamożnych została wzbogacona o wyselekcjonowane fundusze inwestycyjne innych pośredników finansowych, fundusze zagraniczne oraz obligacje strukturyzowane wyemitowane przez Bank.

Segment Klientów Korporacyjnych

Segment Klientów Korporacyjnych opiera się na działalności skierowanej do Średnich i Dużych Przedsiębiorstw. Oferta skierowana jest odpowiednio również do Klientów z sektora budżetowego oraz Podmiotów Publicznych.

Działania biznesowe w segmencie Klientów Korporacyjnych prowadzone są przy wykorzystaniu wysokiej jakości oferty typowych produktów bankowych (kredyty na działalność bieżącą, kredyty inwestycyjne, rachunki bieżące, depozyty terminowe) uzupełnionych o ofertę produktów w zakresie zarządzania gotówką, produktów Departamentu Skarbu, w tym instrumentów pochodnych oraz usług leasingowych i faktoringowych.

Bankowość Skarbcowa, ALM (zarządzanie aktywami i pasywami) i Inne

Segment ten obejmuje aktywność Grupy zaangażowaną w inwestycje przeprowadzane na rachunek Banku, działalność maklerską, operacje na rynku międzybankowym, zaangażowanie w dłużne papiery wartościowe, które nie są przypisane innym segmentom.

W segmencie tym znajdują się pozostałe aktywa i pozostałe pasywa, aktywa i pasywa związane

z instrumentami pochodnymi zabezpieczającymi, zobowiązania z tytułu zewnętrznego finansowania Grupy oraz aktywa z tytułu podatku odroczonego nieprzypisane do żadnego segmentu.

Dla każdego segmentu określany jest wynik przed opodatkowaniem, który obejmuje:

- wynik z tytułu odsetek obliczany na bazie odsetek zewnętrznych aktywów pracujących i pasywów segmentu oraz alokowanych aktywów i pasywów, generujących wewnętrzny przychód lub koszt z tytułu odsetek. Przychody i koszty wewnętrzne wyliczone są w oparciu o rynkowe stopy procentowe z zastosowaniem wewnętrznych metod wyceny;
- wynik z tytułu prowizji;
- pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany jak: przychody z tytułu dywidend, wynik na działalności inwestycyjnej i handlowej, wynik z pozycji wymiany oraz wynik z pozostałych instrumentów finansowych;
- pozostałe przychody i koszty operacyjne;
- koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych i niefinansowych;
- udział segmentu w kosztach operacyjnych w tym kosztach osobowych i administracyjnych;
- udział segmentu w kosztach amortyzacji;
- zysk operacyjny wyliczony jako miara zysku segmentu różni się od wyniku finansowego MSSF przed opodatkowaniem z tytułu: udziału w zyskach netto jednostek stowarzyszonych, obciążenia podatkiem bankowym i kosztu rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych. Pozycje te oraz obciążenie podatkiem dochodowym zostały zaprezentowane wyłącznie na poziomie Grupy.

Aktywami i pasywami segmentów komercyjnych są operacyjne aktywa i pasywa wykorzystywane przez segment w jego działalności operacyjnej, zaalokowane w oparciu o przesłanki biznesowe. Różnica między aktywami i pasywami operacyjnymi pokryta jest przez aktywa/pasywa rynku pieniężnego oraz dłużne papiery wartościowe. Aktywami i pasywami segmentu Skarb, ALM i Inne są aktywa/pasywa rynku pieniężnego i dłużne papiery wartościowe pozostałe po zalokowaniu do segmentów komercyjnych.

Rachunek zysków i strat za okres 1.01.2021 - 30.09.2021

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Razem Grupa
Wynik z tytułu odsetek	1 298 464	219 610	427 970	1 946 044
Wynik z tytułu opłat i prowizji, w tym:	473 390	139 082	3 180	615 652
Przychody z tytułu opłat i prowizji	594 560	144 170	13 016	751 746
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(121 170)	(5 088)	(9 836)	(136 094)
Dywidendy, pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany	81 045	54 444	(207 573)	(72 084)
Wynik z aktywów finansowych wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	39 205	0	14 603	53 808
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(13 115)	(4 479)	148 414	130 820
Przychody operacyjne razem	1 878 989	408 657	386 594	2 674 240
Koszty osobowe	(485 238)	(105 370)	(22 682)	(613 290)
Koszty administracyjne	(327 932)	(48 067)	(68 016)	(444 015)
Amortyzacja	(128 401)	(18 961)	(3 508)	(150 870)
Koszty operacyjne razem	(941 571)	(172 398)	(94 206)	(1 208 175)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów	(225 487)	(15 877)	(5 391)	(246 755)
Wynik z tytułu modyfikacji	(9 418)	(18)	0	(9 436)
Wynik operacyjny razem	702 513	220 364	286 997	1 209 874
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych				0
Rezerwy z tytułu COVID-19				0
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych				(1 573 157)
Podatek bankowy				(230 599)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym				(593 882)
Podatek dochodowy				(229 074)
Wynik finansowy po opodatkowaniu				(822 956)

Pozycje bilansowe wg stanu na 30.09.2021

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Razem Grupa
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	60 758 782	16 520 896	0	77 279 678
Zobowiązania wobec klientów	68 858 418	21 166 032	225 603	90 250 053

Rachunek zysków i strat za okres 1.01.2020 - 30.09.2020

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Razem Grupa
Wynik z tytułu odsetek	1 229 067	230 419	467 683	1 927 169
Wynik z tytułu opłat i prowizji, w tym:	438 219	112 495	2 612	553 326
Przychody z tytułu opłat i prowizji	571 780	119 523	15 565	706 868
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(133 561)	(7 028)	(12 953)	(153 542)
Dywidendy, pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany	57 220	48 483	111 413	217 116
Wynik z aktywów finansowych wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	(32 172)	0	19 019	(13 153)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(9 022)	(4 128)	(35 189)	(48 339)
Przychody operacyjne razem	1 683 312	387 269	565 538	2 636 119
Koszty osobowe	(531 759)	(109 381)	(21 613)	(662 753)
Koszty administracyjne	(386 395)	(47 222)	(79 790)	(513 407)
Amortyzacja	(143 830)	(12 840)	(2 286)	(158 956)
Koszty operacyjne razem	(1 061 984)	(169 443)	(103 689)	(1 335 116)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów	(354 469)	(111 354)	(5 094)	(470 917)
Wynik z tytułu modyfikacji	(12 011)	1 921	0	(10 090)
Wynik operacyjny razem	254 848	108 393	456 755	819 996
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych				0
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych				(297 673)
Podatek bankowy				(209 027)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym				313 296
Podatek dochodowy				(181 426)
Wynik finansowy po opodatkowaniu				131 870

Pozycje bilansowe wg stanu na 31.12.2020

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Razem Grupa
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	57 370 969	16 268 373	0	73 639 342
Zobowiązania wobec klientów	65 413 189	15 919 233	178 118	81 510 540

7. Opis transakcji z podmiotami powiązаныmi

Wszelkie transakcje dokonane z podmiotami powiązаныmi w 3 kwartale 2021 r. wynikały z bieżącej działalności.

Poza transakcjami opisanymi w niniejszym rozdziale, we wskazanym okresie ani Bank Millennium S.A., ani jednostki zależne od Banku Millennium S.A. nie dokonały innych transakcji z podmiotami powiązаныmi, które pojedynczo lub łącznie były istotne i zostały zawarte na warunkach istotnie odbiegających od warunków rynkowych.

7.1. TRANSAKCJE Z GRUPĄ PODMIOTU DOMINUJĄCEGO

Poniżej przedstawiono kwoty transakcji z grupą podmiotu dominującego (jednostka dominująca najwyższego szczebla) w stosunku do Banku - Banco Comercial Portugues (transakcje te wynikają w głównej mierze z działalności o charakterze bankowym), (w tys. PLN):

	Z podmiotem dominującym		Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego	
	30.09.2021	31.12.2020	30.09.2021	31.12.2020
AKTYWA				
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom - rachunki i depozyty	86 034	1 237	0	0
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	0	0	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0	0
Pozostałe aktywa	0	0	0	0
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania wobec banków	43 792	23 601	0	127 903
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	0	0
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	201	333	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	0	0	64	122

	Z podmiotem dominującym		Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego	
	2021	2020	2021	2020
PRZYCHODY Z TYTUŁU:				
Odsetek	(231)	(151)	0	0
Prowizji	67	84	0	0
Aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	0	0	0	0
KOSZTY Z TYTUŁU:				
Odsetek	123	3	(182)	(239)
Prowizji	0	0	0	0
Aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	200	468	0	0
Pozostałe operacyjne netto	5	9	0	0
Działania	0	0	15	259

	Z podmiotem dominującym		Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego	
	30.09.2021	31.12.2020	30.09.2021	31.12.2020
Zobowiązania warunkowe	103 198	100 774	0	0
udzielone	101 500	100 000	0	0
otrzymane	1 698	774	0	0
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	15 089	15 938	0	0

7.2. STAN AKCJI BANKU POSIADANYCH PRZEZ OSOBY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORUJĄCE BANK

Imię i nazwisko	Funkcja	Ilość akcji na dzień przekazania raportu za 3 kwartału 2021	W tym otrzymane w ramach programu motywacyjnego zablokowane na rachunkach inwestycyjnych do dnia 14.06.22 r.
Joao Nuno Lima Bras Jorge	Prezes Zarządu	278 900	31 879
Fernando Maria Cardoso Rodrigues Bicho	Wiceprezes Zarządu	101 568	25 316
Wojciech Haase	Członek Zarządu	90 253	20 628
Andrzej Gliński	Członek Zarządu	52 759	20 628
Wojciech Rybak	Członek Zarządu	82 759	20 628
Antonio Ferreira Pinto Junior	Członek Zarządu	82 759	20 628
Jarosław Hermann	Członek Zarządu	37 759	20 628

Imię i nazwisko	Funkcja	Ilość akcji na dzień przekazania raportu za 2020 r.	W tym otrzymane w ramach programu motywacyjnego zablokowane na rachunkach inwestycyjnych do dnia 3.07.21 r.
Joao Nuno Lima Bras Jorge	Prezes Zarządu	247 021	96 021
Fernando Maria Cardoso Rodrigues Bicho	Wiceprezes Zarządu	76 252	76 252
Wojciech Haase	Członek Zarządu	69 625	62 131
Andrzej Gliński	Członek Zarządu	62 131	62 131
Wojciech Rybak	Członek Zarządu	62 131	62 131
Antonio Ferreira Pinto Junior	Członek Zarządu	62 131	62 131
Jarosław Hermann	Członek Zarządu	62 131	62 131

Imię i nazwisko	Funkcja	Ilość akcji na dzień przekazania raportu za 3 kwartał 2021	Ilość akcji na dzień przekazania raportu za 2020 r.
Bogusław Kott	Przewodniczący Rady Nadzorczej	1 000	1 000
Nuno Manuel da Silva Amado	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	0	0
Dariusz Rosati	Wiceprzewodniczący i Sekretarz Rady Nadzorczej	0	0
Miguel de Campos Pereira de Bragança	Członek Rady Nadzorczej	0	0
Olga Grygier-Siddons	Członek Rady Nadzorczej	0	/-/
Anna Jakubowski	Członek Rady Nadzorczej	0	0
Grzegorz Jędrys	Członek Rady Nadzorczej	0	0
Alojzy Nowak	Członek Rady Nadzorczej	0	0
José Miguel Bensliman Schorcht da Silva Pessanha	Członek Rady Nadzorczej	0	0
Miguel Maya Dias Pinheiro	Członek Rady Nadzorczej	0	0
Beata Stelmach	Członek Rady Nadzorczej	0	/-/
Lingjiang Xu	Członek Rady Nadzorczej	0	0

8. Wartość godziwa

Najlepszym odzwierciedleniem wartości godziwej instrumentów finansowych jest cena, która jest możliwa do otrzymania w przypadku sprzedaży aktywa lub do zapłaty w przypadku transferu zobowiązania w transakcji rynkowej (cena wyjścia). W przypadku wielu produktów i transakcji, dla których wartość rynkowa wzięta bezpośrednio z kwotowań aktywnego rynku (marking-to-market) nie jest dostępna, wartość godziwa musi być szacowana za pomocą wewnętrznych modeli opartych na dyskontowaniu przepływów finansowych (marking-to-model). Przepływy finansowe dla różnych instrumentów są wyznaczone zgodnie z ich indywidualną charakterystyką, a czynniki dyskontujące uwzględniają zmiany w czasie zarówno rynkowych stóp procentowych, jak i marż.

Zgodnie z MSSF 13 „Wycena wartości godziwej” Grupa stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku których są dostępne dostateczne dane do wyceny wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych, a mianowicie:

Poziom 1 - wycena oparta o dane w pełni obserwowalne (kwotowania aktywnego rynku);

Poziom 2 - modele wyceny wykorzystujące informacje niestanowiące danych z poziomu 1, ale obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio;

Poziom 3 - modele wyceny wykorzystujące dane nieobserwowalne (niepochodzące z aktywnego rynku).

Techniki wyceny przyjęte do ustalenia wartości godziwej są stosowane w sposób ciągły. Zmiana techniki wyceny skutkująca przeniesieniem pomiędzy powyższymi metodami następuje, gdy:

- transfer z Poziomu 1 do 2 ma miejsce, gdy dla instrumentów finansowych wycenianych według Poziomu 1 na dany dzień bilansowy nie są dostępne kwotowania aktywnego rynku (a uprzednio były);
- transfer z Poziomu 2 do 3 ma miejsce, gdy dla instrumentów finansowych wycenianych według Poziomu 2 na dany dzień bilansowy uwzględniany w wycenie udział parametrów nie pochodzących z rynku stał się istotny (a uprzednio był nieistotny).

8.1. INSTRUMENTY FINANSOWE NIE UJMOWANE W BILANSIE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ

Wszystkie modelowe oszacowania zawierają pewną dozę arbitralności i dlatego odzwierciedlają wyłącznie wartość instrumentów, dla których zostały stworzone. W tych warunkach prezentowane wartości różnic między wartościami godziwymi i bilansowymi nie mogą być rozumiane jako korekty wartości ekonomicznej Grupy. Wartość godziwa tych instrumentów jest wyznaczana wyłącznie w celu wypełnienia wymogów prezentacyjnych określonych przez MSSF 13 i MSSF 7.

Główne założenia i metody zastosowane do oszacowania wartości godziwej aktywów i pasywów Grupy są następujące:

Należności i zobowiązania wobec banków

Wartość godziwa tych instrumentów finansowych została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych przy założeniu ich wystąpienia w terminach kontraktowych.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Wartość godziwa instrumentów tego rodzaju bez określonego harmonogramu spłat, ze względu na ich krótkoterminowy charakter oraz stabilną w czasie politykę Grupy w odniesieniu do tego portfela, jest zbliżona do wartości bilansowej.

Dla zmiennie-procentowych produktów leasingowych wartość godziwą oszacowano poprzez skorygowanie wartości bilansowej o zdyskontowane przepływy wynikające z różnicy marż.

Wartość godziwa instrumentów o określonym terminie zapadalności została oszacowana poprzez zdyskontowanie związanych z nimi przepływów finansowych w terminach i na warunkach wynikających z umów przy zastosowaniu bieżących stóp zero kuponowych oraz marż na ryzyko kredytowe.

W przypadku kredytów mieszkaniowych, ze względu na ich długoterminowy charakter, do oszacowania przyszłych przepływów finansowych dodatkowo zostały uwzględnione: efekt wcześniejszej spłaty oraz ryzyko płynności w walutach obcych.

Zobowiązania wobec klientów

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów bez terminu wymagalności lub o terminie wymagalności do 30 dni została uznana przez Grupę za zbliżoną do wartości bilansowej.

Wartość godziwa instrumentów o terminie wymagalności ponad 30 dni została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami (włączając bieżące średnie marże wg głównych walut i przedziałów czasowych) przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych (włączając pierwotne średnie marże wg głównych walut i przedziałów czasowych) w terminach kontraktowych.

Zobowiązania z tytułu emisji strukturyzowanych dłużnych papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji strukturyzowanych dłużnych papierów wartościowych - bankowe papiery wartościowe (BPW), wyceniane są do wartości godziwej zgodnie z opracowanym przez Bank modelem. W modelu tym obliczana jest cena obligacji zerokuponowej, która następnie powiększana jest o cenę opcji stanowiącej podstawę strategii wbudowanej w daną obligację strukturyzowaną.

Wartość godziwą dla pozostałych zobowiązań z tytułu emisji papierów dłużnych wyemitowanych przez Bank (obligacje (BKMO)) oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniając wysokość marży na ryzyko kredytowe. Bieżący poziom marż został wyznaczony na podstawie ostatnio zawartych transakcji o podobnym ryzyku kredytowym.

Zobowiązania podporządkowane i pożyczki średnioterminowe

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów finansowych została oszacowana na podstawie modelu stosowanego do wyznaczania wartości rynkowej obligacji o zmiennym oprocentowaniu przy bieżącym poziomie stóp rynkowych i historycznej marży na ryzyko kredytowe. Podobnie jak w przypadku portfela kredytowego Bank uwzględnia poziom marży pierwotnej jako składnika kosztu finansowania średnioterminowego pozyskanego w przeszłości w relacji do bieżącego poziomu marż dla podobnych instrumentów, o ile można je wiarygodnie określić. Ze względu na brak płynnego rynku pożyczek średnioterminowych jako punktu odniesienia dla ustalenia obecnego poziomu marż, przyjęto marżę historyczną.

Poniższa tabela przedstawia wyniki opisanych wyżej analiz wg stanu na 30.09.2021 roku (tys. zł):

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Instrumenty dłużne	14	37 156	38 406
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	14	578 225	578 228
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	13	76 781 898	74 821 039
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	18	529 445	529 796
Zobowiązania wobec klientów	19	90 250 053	90 238 177
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	21	290 594	291 449
Zobowiązania podporządkowane	22	1 539 216	1 538 698

* *Negatywny efekt wyceny portfela kredytowego do wartości godziwej jest w głównej mierze spowodowany wzrostem marż kredytowych. Stosowana przez Bank metodologia wyceny portfela kredytowego zakłada, że bieżące marże w najlepszy sposób odzwierciedlają istniejące warunki rynkowe i sytuację ekonomiczną. Analogiczna zasada jest szeroko stosowana do wyceny nienotowanych na aktywnych rynkach papierów dłużnych. W efekcie, paradoksalnie zawsze, kiedy marże na nowych kredytach rosną, spada wartość godziwa „starego” portfela kredytowego.*

Modele zastosowane do wyznaczenia wartości godziwej instrumentów finansowych wymienionych w powyższej tabeli nieujmowanych według wartości godziwej w bilansie Grupy, wykorzystują techniki wyceny oparte na parametrach niepochodzących z rynku. W związku z tym, zaliczane są do trzeciej kategorii wyceny.

Poniższa tabela przedstawia dane wg stanu na 31.12.2020 roku (tys. zł):

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Instrumenty dłużne	14	38 818	39 559
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	14	625 430	625 430
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	13	72 023 589	70 543 415
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	18	1 057 652	1 057 991
Zobowiązania wobec klientów	19	81 510 540	81 545 397
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	21	558 560	560 714
Zobowiązania podporządkowane	22	1 540 209	1 540 491

8.2. INSTRUMENTY FINANSOWE UJMOWANE W BILANSIE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ

Poniższa tabela przedstawia wartości bilansowe instrumentów wycenianych do wartości godziwej usystematyzowane według zastosowanej techniki określania wartości godziwej:

Dane w tys. zł, stan na 30.09.2021

	Nota	Kwotowania	Techniki wyceny w	Techniki wyceny
		aktywnego ryнку	oparciu o parametry pochodzące z rynku	z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku
		Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	11			
Wycena instrumentów pochodnych			114 638	18 675
Instrumenty kapitałowe		140		
Instrumenty dłużne		150 092		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	13			
Instrumenty kapitałowe			72 569	66 609
Instrumenty dłużne				55 444
Kredyty i pożyczki				497 780
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	12			
Instrumenty kapitałowe		291		29 223
Instrumenty dłużne		18 886 329	2 100 000	
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	15		4 953	
PASYWA				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	11			
Wycena instrumentów pochodnych			69 092	19 059
Pozycje krótkie		21 348		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	15		334 770	

Dane w tys. zł, stan na 31.12.2020

	Nota	Kwotowania	Techniki wyceny w	Techniki wyceny
		aktywnego ryнку	oparciu o parametry pochodzące z rynku	z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku
		Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	11			
Wycena instrumentów pochodnych			133 815	20 373
Instrumenty kapitałowe		245		
Instrumenty dłużne		269 413		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	13			
Instrumenty kapitałowe			134 163	66 609
Instrumenty dłużne				50 335
Kredyty i pożyczki				1 615 753
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	12			
Instrumenty kapitałowe		320		29 218
Instrumenty dłużne		18 613 077		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	15		21 795	
PASYWA				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	11			
Wycena instrumentów pochodnych			83 754	20 021
Pozycje krótkie		64 778		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	15		738 850	

Stosując kryterium techniki wyceny Grupa na dzień 30.09.2021 r. klasyfikowała do kategorii 3 następujące instrumenty finansowe:

- ekspozycje kredytowe zawierające w definicji oprocentowania dźwignię finansową / mnożnik (są to ekspozycje kart kredytowych i limitu w rachunku bieżącym dla których oprocentowanie oparte jest o mnożnik: 4 razy stopa lombardowa). Do oszacowania wartości godziwej kredytów, z uwagi na brak dostępności wartości rynkowej, posłużono się wewnętrznym modelem wyceny z uwzględnieniem założenia, iż w momencie udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca stanowi sumę: kosztu ryzyka, kosztu finansowania, wartości oczekiwanego zwrotu. Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, uznając że średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego. W przypadku wzrostu stopy dyskontującej o 1 p.p. wycena portfela zmieniłaby się o -0,1% (analiza wrażliwości: na podstawie modelu wyceny FV dla portfela kart kredytowych);
- opcje na indeksy; transakcje opcyjne są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli do wyceny opcji, wycena modelowa uzupełniana jest o wpływ na wartość godziwą szacunkowego parametru ryzyka kredytowego;
- akcje uprzywilejowane VISA Incorporation, sposób oszacowania wartości godziwej uwzględnia wartość pieniądza w czasie, okres konwersji akcji uprzywilejowanych na akcje zwykłe VISA oraz korekty wynikające ze sporów (bieżących lub potencjalnych) których stroną byłaby VISA lub Bank;
- pozostałe instrumenty kapitałowe wyceniane według wartości godziwej (nienotowane na aktywnym rynku).

W okresie sprawozdawczym Grupa nie dokonywała transferów instrumentów finansowych pomiędzy technikami wyceny do wartości godziwej.

Zmiany stanu wartości godziwych instrumentów wycenianych w oparciu o techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku przedstawia poniższa tabela (w tys. zł):

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki
Stan na 31.12.2020	19 911	(19 559)	95 827	50 335	1 615 753
Rozliczenie / sprzedaż / zakup	293	(1 099)	3	0	(1 206 148)
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	0	0	0
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	48 970
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	(1 900)	1 970	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	0	5 109	39 205
Wynik z pozycji wymiany	0	0	2	0	0
Stan na 30.09.2021	18 304	(18 688)	95 832	55 444	497 780

Dla opcji na indeksy zawieranych na nieaktywnym rynku oraz opcji walutowych Grupa zawiera jednocześnie transakcje zamykające back-to-back na rynku międzybankowym, w rezultacie element szacowanego ryzyka kredytowego nie ma wpływu na wynik finansowy.

Oszacowany przez Grupę wpływ korekt z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta nie był znaczący z punktu widzenia poszczególnych transakcji pochodnych zawartych przez Bank. W konsekwencji, Bank nie uznaje wpływu nieobserwowalnych danych wejściowych użytych do wyceny transakcji pochodnych za znaczący i zgodnie z postanowieniami MSSF 13.73 nie klasyfikuje takich transakcji do 3 poziomu hierarchii wartości godziwej.

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki
Stan na 31.12.2019	61 294	(60 944)	95 976	103 001	1 498 195
Rozliczenie / sprzedaż / zakup	(34 996)	34 697	0	0	90 544
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	(175)	0	0
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	69 934
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	(6 387)	6 688	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	0	(52 666)	(42 920)
Wynik z pozycji wymiany	0	0	26	0	0
Stan na 31.12.2020	19 911	(19 559)	95 827	50 335	1 615 753

9. Zobowiązania i Aktywa warunkowe

9.1. SPRAWY SĄDOWE

Poniżej zaprezentowano dane na temat spraw sądowych toczących się z powództwa oraz przeciwko jednostkom Grupy. Odrębną kategorię stanowią postępowania związane z działaniami Urzędu Kontroli Skarbowej, które zostały opisane w **Rozdziale 4. nota 10) "Podatek dochodowy"**.

Sprawy sądowe z powództwa Grupy

Wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, wg stanu na 30.09.2021 r., w których spółki Grupy występowały w roli powoda wynosiła 377,5 mln PLN.

Postępowanie o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

W dniu 3 stycznia 2018 r. Bank Millennium ('Bank') otrzymał decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), w której Prezes UOKiK stwierdził naruszenie przez Bank praw konsumentów. Zdaniem Prezesa UOKiK istotą naruszenia jest to, że Bank poinformował konsumentów (dotyczy to 78 umów) w odpowiedziach na ich reklamacje, że wyrok sądowy stwierdzający abuzywność postanowień umowy kredytu dotyczących indeksacji nie ma do nich zastosowania. Zgodnie ze stanowiskiem Prezesa UOKiK abuzywność postanowień umownych stwierdzona przez sąd w toku kontroli abstrakcyjnej jest konstytutywna i skuteczna w stosunku do każdej umowy od początku jej zawarcia. W wyniku decyzji Bank został zobowiązany do:

- 1) przesłania informacji o decyzji UOKiK do wspomnianych 78 klientów,
- 2) umieszczenia informacji o decyzji i treści decyzji na stronie internetowej i na Twitterze,
- 3) zapłaty kary w wysokości 20,7 mln PLN.

Bank złożył odwołanie od decyzji w ustawowym terminie.

Dnia 7 stycznia 2020 r. sąd I instancji oddalił odwołanie Banku w całości. Bank złożył apelację od wyroku w ustawowym terminie. Sąd przedstawił pogląd, że wyrok wydany w toku kontroli wzorca umownego (w toku kontroli abstrakcyjnej), uznający postanowienia wzorca za abuzywne, przesądza abuzywność analogicznych postanowień we wcześniej zawartych umowach. W związku z tym, informacja przekazana konsumentom była niewłaściwa i wprowadzająca w błąd. W zakresie kary nałożonej przez UOKiK, Sąd wskazał, że polityka nakładania kar przez UOKiK zmieniła się w kierunku zaostrzenia kar oraz, że sąd zgadza się z tym kierunkiem.

W ocenie Banku, Sąd nie powinien dokonywać oceny zachowania Banku w 2015 r. z perspektywy dzisiejszych poglądów orzecznictwa dotyczących znaczenia kontroli abstrakcyjnej (dopiero w styczniu 2016 roku została opublikowana uchwała SN wspierająca pogląd Prezesa UOKiK), tym bardziej nie powinien nakładać kar za te zachowania stosując dzisiejszą politykę w zakresie nakładania kar. Powyższe stanowi istotny argument przeciwko zasadności wyroku i wspiera apelację, którą Bank złożył do sądu II instancji.

Zgodnie z aktualnymi szacunkami ryzyka przegrania sporu Bank nie utworzył rezerwy.

Postępowanie w sprawie praktyki ograniczającej konkurencję

Bank (wraz z innymi bankami) jest również stroną sporu z UOKiK, w którym Prezes UOKiK uznał za ograniczającą konkurencję praktykę polegającą na uczestniczeniu Banków, w tym Banku Millennium, w porozumieniu mającym na celu wspólne ustalanie stawek opłaty interchange pobieranych od transakcji dokonywanych kartami systemu Visa i Mastercard i decyzją z dnia 29 grudnia 2006 r. nałożył karę na Bank w kwocie 12,2 mln PLN. Bank, wraz z innymi bankami, złożył odwołanie od decyzji.

W związku z wyrokiem Sądu Najwyższego i wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23.11.2020 r., sprawa obecnie toczy się przed sądem I instancji - Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Bank utworzył rezerwę w kwocie równej nałożonej karze.

Postępowanie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

W dniu 22 września 2020 r. Bank otrzymał decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Prezes UOKiK) uznającą za abuzywne klauzule określające zasady wymiany walut, stosowane w tzw. aneksie antyspreadowym, i jednocześnie zakazał ich stosowania.

Na Bank nałożono karę w wysokości 10,5 mln zł. Wysokość kary uwzględnia dwie okoliczności łagodzące: współpracę z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz zaprzestanie stosowania kwestionowanych postanowień.

Bank został również zobowiązany, po uprawomocnieniu się decyzji, do poinformowania konsumentów listem poleconym, że klauzule zostały uznane za niedozwolone, a zatem nie są dla nich wiążące (bez konieczności uzyskania orzeczenia sądu potwierdzającego tą okoliczność) oraz opublikować decyzję w sprawie na stronie internetowej Banku.

W pisemnym uzasadnieniu Prezes UOKiK zarzuca, że kursy walut ustalane przez Bank są swobodnie ustalane przez Bank (w oparciu o nieokreśloną w żadnych przepisach koncepcję średniego kursu na rynku międzybankowym). Co więcej, klient nie wie dokładnie, gdzie szukać tych stawek, ponieważ zapisy odsyłają do serwisu Reuters, bez sprecyzowania, o którą stronę dokładnie chodzi.

Zapisy odnoszące się do kursów walut w tabelach Banku zostały zakwestionowane, ponieważ Bank nie określa, kiedy i ile razy dziennie te tabele będą przygotowywane i publikowane.

W uzasadnieniu decyzji Prezes UOKiK wskazał również, że w toku postępowania Bank Millennium przedstawił różne propozycje rozwiązań, które Prezes UOKiK uznał za niewystarczające.

Decyzja nie jest prawomocna. Bank złożył odwołanie od powyższej decyzji w ustawowym terminie. Bank ocenia, iż rokowania odnośnie szans procesowych na wygranie sprawy są pozytywne.

Sprawy sądowe przeciwko Grupie

Najistotniejsze postępowania w grupie spraw sądowych, w których spółki Grupy występowały w roli pozwanego na dzień 30.09.2021 r.:

- Bank jest stroną pozwaną w trzech postępowaniach sądowych, w których przedmiotem sporu jest wysokość opłaty interchange. W dwóch ze wspomnianych spraw Bank został pozwany solidarnie z innym bankiem, a w jednej z innym bankiem oraz organizacjami kartowymi. Łączna wartość roszczeń zgłoszona w tych sprawach wynosi 729,6 mln PLN. Postępowaniem o najwyższej wartości zgłoszonego roszczenia jest sprawa z powództwa PKN Orlen SA, w której powód żąda zapłaty 635,7 mln PLN. Powód w tym postępowaniu zarzuca, że banki działały w ramach porozumienia ograniczającego konkurencję na rynku usług acquiringowych poprzez wspólne ustalanie wysokości krajowej stawki opłaty interchange w latach 2006-2014. W pozostałych dwóch sprawach zarzuty są podobne do zarzutów podnoszonych w sprawie z powództwa PKN Orlen SA, natomiast okres rzekomego porozumienia jest wskazywany na lata 2008-2014. Zgodnie z aktualnymi szacunkami ryzyka przegrania sporu w tych sprawach Bank nie utworzył rezerwy. Dodatkowo wskazujemy, że Bank uczestniczy w charakterze interwenienta ubocznego w czterech innych postępowaniach dotyczących opłaty interchange. Stroną pozwaną są inne banki. Powodowie w tych sprawach również zarzucają bankom działanie w ramach porozumienia ograniczającego konkurencję na rynku usług acquiringowych poprzez wspólne ustalanie wysokości krajowej stawki opłaty interchange w latach 2008-2014.

- Sprawa z powództwa Europejskiej Fundacji Współpracy Polsko - Belgijskiej (EFPW-B) przeciwko Bankowi Millennium S.A., o wartości sporu 521,9 mln PLN wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 05.04.2016 r. do dnia zapłaty.
Pozew z dnia 23.10.2015 r. powód skierował do Sądu Okręgowego w Warszawie i doręczony został Bankowi w dniu 04.04.2016 r. Podstawą roszczeń dochodzonych w pozwie jest według powoda powstanie szkody w jego majątku, wskutek czynności podejmowanych przez Bank, polegających na błędnej interpretacji Umowy kredytu obrotowego zawartej pomiędzy Bankiem a PCZ S.A., co spowodowało postawienie kredytu w stan wymagalności.
W sprawie z powództwa EFPW-B, powód wniósł o zabezpieczenie powództwa w kwocie 250,0 mln PLN. Przedmiotowy wniosek został przez Sąd Apelacyjny prawomocnie oddalony 5.09.2016 r. Bank wniósł o oddalenie powództwa w całości, nie zgadzając się z zawartymi w pozwie zarzutami. Na poparcie stanowiska Banku, do akt postępowania pełnomocnik Banku złożył korzystny dla Banku, prawomocny odpis wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wydany w tożsamym stanie prawnym w sprawie z powództwa PCZ SA przeciwko Bankowi. Aktualnie Sąd w I instancji prowadzi postępowanie dowodowe.

Łączna wartość przedmiotu sporu dla pozostałych spraw, w których spółki Grupy występowały w roli pozwanego, wg stanu na 30.09.2021 r., wynosiła 1 730,8 mln PLN (z wyłączeniem opisanych niżej oraz w **Rozdziale 10.** pozwów grupowych). W grupie tej najistotniejszą kategorię stanowią sprawy dotyczące portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz sprawy dotyczące terminowych operacji finansowych (sprawy opcyjne).

Postępowanie grupowe dotyczące UNWW:

W dniu 3 grudnia 2015 r. wpłynął do Banku pozew grupowy. Grupa klientów Banku (454 kredytobiorców będących stronami 275 umów kredytu) jest reprezentowana przez Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Olsztynie. Powodowie żądali zapłaty kwoty 3,5 mln PLN, twierdząc, że postanowienia umów dotyczące UNWW są niedozwolone a tym samym bezskuteczne. W piśmie z 4 kwietnia 2018 r. powód rozszerzył grupę, na skutek czego suma roszczeń wzrosła z 3,5 mln PLN do ponad 5 mln PLN.

Aktualny stan:

1 października 2018 r. reprezentant grupy dokonał korekty łącznej kwoty roszczeń dochodzonych pozwem oraz złożył skorygowany wykaz wszystkich członków grupy obejmujący łącznie 697 osób - 432 umowy kredytowe. Zaktualizowana przez powoda wartość przedmiotu sporu wynosi 7.371.107,94 PLN. Postanowieniem z 1 kwietnia 2020 r. Sąd ustalił skład grupy zgodnie z żądaniem powoda oraz zdecydował o przeprowadzeniu dowodu z zeznań świadków na piśmie i wezwał strony do przestania pytań do świadków.

Według stanu na dzień 30.09.2021 r. toczyło się również 357 indywidualnych spraw sądowych dotyczących ubezpieczenia niskiego wkładu własnego (sprawy, w których prezentowane jest wyłącznie roszczenie o zwrot prowizji lub opłaty UNWW).

Powództwa Rzecznika Finansowego o zaprzestanie nieuczciwych praktyk rynkowych:

W dniu 13 sierpnia 2020 r. do Banku wpłynął pozew Rzecznika Finansowego. Rzecznik Finansowy w swoim pozwie domaga się nakazania Bankowi oraz ubezpieczycielowi (TU Europa), aby zaprzestali stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych polegających na:

- prezentowaniu oferowanego ubezpieczenia spłaty pożyczki jako chroniącego interesy ubezpieczonych, w sytuacji gdy konstrukcja ubezpieczenia wskazuje, że chroni ono interesy Banku;
- stosowaniu klauzul, które wiążą wartość świadczenia ubezpieczeniowego z kwotą zadłużenia kredytobiorcy;
- stosowaniu klauzul ustalających wysokość składki ubezpieczeniowej bez uprzedniej oceny ryzyka (underwriting);
- stosowaniu klauzul wyłączających odpowiedzialność ubezpieczyciela za wypadki ubezpieczeniowe wynikające z wcześniejszych przyczyn.

Rzecznik wnosi również o zobowiązanie Banku do publikacji na stronie internetowej Banku informacji o stosowaniu nieuczciwych praktyk rynkowych.

Pozew nie obejmuje żądania zapłaty przez Bank oznaczonych kwot. Niemniej uznanie praktyki za niedozwoloną może być przyczyną kreowania w przyszłości roszczeń przez klientów indywidualnych. Sprawa jest na etapie rozpoznawania przed sądem I instancji.

Ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych

Ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych zostało opisane w **Rozdziale 10. Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych.**

9.2. POZYCJE POZABILANSOWE

<i>w tysiącach zł</i>	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	15 944 479	15 634 722	15 722 748	15 651 999
Zobowiązania udzielone:	13 685 606	13 886 478	14 177 193	14 344 293
finansowe	11 939 056	12 155 238	12 420 910	12 611 879
gwarancyjne	1 746 550	1 731 240	1 756 283	1 732 414
Zobowiązania otrzymane:	2 258 873	1 748 244	1 545 555	1 307 706
finansowe	326 024	452	0	149 822
gwarancyjne	1 932 849	1 747 792	1 545 555	1 157 884

10. Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych

10.1. AKTUALNY STAN REZERW NA RYZYKO PRAWNE

Na dzień 30 września 2021 r. Bank miał 9 664 umowy kredytowe i dodatkowo 786 umowy kredytowe z byłego Euro Banku będących przedmiotem prowadzonych obecnie indywidualnych sporów sądowych (96% umów kredytowych przed sądem pierwszej instancji oraz 4% umów kredytowych przed sądem drugiej instancji) z wyłączeniem roszczeń wniesionych przez bank przeciw klientom, tzw. spraw windykacyjnych, dotyczących klauzul indeksacyjnych w walutowych kredytach hipotecznych z całkowitą wartością roszczeń wniesionych przez powodów wynoszącą 1 206,8 mln PLN oraz 95,8 mln CHF (portfel Banku Millennium: 1 110,1 mln PLN i 93,9 mln CHF oraz portfel byłego Euro Banku: 96,7 mln PLN i 1,9 mln CHF).

Z danych ZBP (Związek Banków Polskich) zebranych od wszystkich banków posiadających walutowe kredyty hipoteczne wynika, że znaczna większość sporów była prawomocnie korzystnie rozstrzygana dla banków do 2019 r. Jednakże, po wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydanym 3 października 2019 r. (Sprawa C-260/18) proporcje zmieniły się na niekorzyść i w zdecydowanej większości przypadków banki przegrywały sprawy w sądach, w szczególności w sądach pierwszej instancji. Jeśli chodzi o sam Bank, do 30 września 2021 r. ostatecznie rozstrzygnięto tylko 123 sprawy (96 w roszczeniach klientów wobec Banku i 27 w roszczeniach wniesionych przez Bank wobec klientów tj. sprawy windykacyjne). 73% zakończonych indywidualnych spraw sądowych przeciwko Bankowi było rozstrzygnięte korzystnie dla Banku zakładając umorzenia i ugody ze skarżącymi. Niekorzystne orzeczenia (27%) dotyczyły zarówno unieważnienia umów kredytowych, jak i konwersji na PLN+LIBOR/WIBOR. Bank wnosi skargi kasacyjne do Sądu Najwyższego od niekorzystnych dla Banku prawomocnych wyroków.

Kwota umów pożyczek w ramach indywidualnych spraw sądowych i pozwów grupowych na dzień 30.09.2021 r. wynosiła 3 923 mln zł. Gdyby wszystkie umowy kredytowe Banku Millennium będące obecnie w postępowaniach sądowych indywidualnych i grupowych zostały uznane za nieważne bez odpowiedniego wynagrodzenia za wykorzystanie kapitału, koszt przed opodatkowaniem mógłby wynieść 3 539 mln zł. W mniej niekorzystnych scenariuszach potencjalne straty wyniosłyby od 637 mln zł (nieważność + rekompensata Banku za wykorzystanie kapitału wraz z odsetkami ustawowymi), przez 1 399 mln zł (przy zastosowaniu tzw. propozycji KNF), do 2 192 zł mln (nieważność + rekompensata Banku za wykorzystanie kapitału przy stawce WIBOR plus spread). W scenariuszach, w których umowy kredytowe pozostaną obowiązujące, scenariusz „średni NBP” byłby najmniej kosztowny dla Banku, przekładając się, według naszych szacunków, na koszt brutto w wysokości 150 mln zł.

Roszczenia zgłaszane przez klientów w postępowaniach indywidualnych dotyczą przede wszystkim stwierdzenia nieważności umowy i zapłaty za zwrot rzekomo nienależytego świadczenia z uwagi na abuzywny charakter klauzul indeksacyjnych, lub też utrzymania umowy w PLN z oprocentowaniem indeksowanym do CHF Libor. Natarczywa kampania reklamowa obserwowana w domenie publicznej wpływa na liczbę sporów sądowych. Do końca 2019 r. przeciwko Bankowi złożono 1 980 indywidualnych roszczeń (dodatkowo 235 przeciwko dawnemu Euro Bankowi), w 2020 r. liczba ta wzrosła o 3 007 (267) natomiast od początku roku do chwili obecnej (koniec września 2021 r.) wzrosła o 4 636 (287), przy czym w samym III kw. 21 wniesiono 1 771 nowych spraw przeciwko Bankowi (105) (podobnie jak w II kw. 2021 r.).

Bank jest poza tym stroną pozwu zbiorowego, którego przedmiotem jest ustalenie odpowiedzialności Banku z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia się w związku z zawartymi walutowymi kredytami hipotecznymi. Nie jest to spór o zapłatę. Orzeczenie w tych postępowaniach nie przyzna członkom grupy żadnych kwot. Liczba umów kredytowych objęta tymi postępowaniami wynosi 3 281. Na obecnym etapie skład grupy został ustalony i potwierdzony przez sąd. Postępowanie weszło w fazę merytorycznego rozpatrywania. Decyzję o dopuszczeniu dowodu sąd podejmie na posiedzeniu niejawnym. Kolejna rozprawa zostanie wyznaczona z urzędu. Pozostająca do spłaty kwota umów kredytowych w ramach pozwu zbiorowego wyniosła 951 mln PLN na dzień 30.09.2021 r.

Zważywszy na zwiększone ryzyko prawne związane z walutowymi kredytami hipotecznymi w ciągu 9 miesięcy 2021 r. Bank Millennium utworzył rezerwę w wys. 1 424,2 mln PLN na ryzyko prawne portfela kredytów udzielonych przez Bank Millennium, oraz w wysokości 148,9 mln PLN - portfela kredytów udzielonych przez byłego Euro Bank (w roku 2020 r. odpowiednio w wys. 677 mln PLN oraz 36,4 mln PLN). Metodologia opracowana przez Bank opiera się na następujących głównych parametrach: (1) liczbie aktualnych (w tym pozwów zbiorowych) oraz potencjalnych przyszłych spraw sądowych, które pojawią się w określonym (trzyletnim) horyzoncie czasowym; (2) kwocie potencjalnej straty Banku w razie określonego wyroku sądu (uwzględniono trzy niekorzystne scenariusze wyroków); oraz (3) prawdopodobieństwie uzyskania określonego wyroku sądu obliczonym na podstawie statystyk orzeczeń sektora bankowego w Polsce oraz uzyskanych opinii prawnych. Wahania poziomu rezerw lub określonych strat zależą od ostatecznych (prawomocnych) decyzji sądów w każdej sprawie oraz od liczby spraw sądowych.

Na dzień 30 września 2021 r. bilansowa wartość rezerw utworzonych na ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych z portfela udzielonego przez Bank Millennium wyniosła 2 375,3 mln PLN, zaś w przypadku portfela udzielonego przez byłego Euro Bank 185,3 mln PLN, z czego kwoty: 2 113,4 mln PLN oraz 147,1 mln PLN pomniejszają wartość brutto portfela kredytowego zgodnie z metodologią MSSF9 podczas gdy pozostałe wartości za rozpoznawane jako „rezerwy na sprawy sporne”.

Ryzyko prawne portfela b. Euro Banku jest w pełni pokryte Umową Ubezpieczeniową z Societe Generale.

Bank przeanalizował wrażliwość metodologii obliczania rezerw, w przypadku której zmiana parametrów wpłynęłaby na wartość szacowanej straty związanej z ryzykiem prawnym sporu:

Parametr	Scenariusz:	Wpływ na stratę w wyniku ryzyka prawnego związanego z portfelem kredytów hipotecznych w walutach wymiennalnych
Zmiana w liczbie sporów sądowych	Dodatkowo 1 p.p. aktywnych klientów składa pozew sądowy przeciwko Bankowi.	53 mln PLN
Zmiana prawdopodobieństwa wygrania sprawy	Prawdopodobieństwo, że Bank wygra sprawę, jest niższe o 1 p.p.	36 mln PLN

3 października 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ('TSUE') wydał wyrok w sprawie C-260/18 w związku z pytaniami prejudycjalnymi złożonymi przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie przeciwko Raiffeisen Bank International AG. Wyrok TSUE w zakresie dokonanej w nim interpretacji prawa Unii Europejskiej jest wiążący dla sądów krajowych. Orzeczenie to interpretowało art. 6 dyrektywy 93/13. W świetle przedmiotowego orzeczenia wspomniany przepis musi być

interpretowany w taki sposób, że (i) sąd krajowy może unieważnić umowę kredytową, jeśli usunięcie nieuczciwych warunków wykrytych w tej umowie zmieniłoby charakter głównego przedmiotu umowy; (ii) skutki dla sytuacji klienta wynikające z unieważnienia umowy należy oceniać w świetle okoliczności istniejących lub dających się przewidzieć w czasie, kiedy powstał spór, a co do tego, czy konsument chce utrzymać umowę, decyduje jego wola; (iii) artykuł 6 dyrektywy wyklucza wypełnianie luk w umowie spowodowanych usunięciem nieuczciwych warunków umowy wyłącznie na podstawie krajowego ustawodawstwa o charakterze ogólnym lub przyjętych zwyczajów; (iv) artykuł 6 dyrektywy wyklucza utrzymanie nieuczciwych warunków umowy, jeśli konsument nie zgodził się na utrzymanie takich warunków. Można zauważyć, że TSUE podał w wątpliwość możliwość dalszej realizacji umowy kredytowej w PLN przy utrzymaniu obliczania odsetek zgodnie z LIBOR.

Wyrok TSUE dotyczy jedynie sytuacji, w której sąd krajowy uznał wcześniej, że warunek umowny ma charakter abuzywny. Wyłączną prerogatywą sądów krajowych jest ocena, w trakcie postępowania sądowego, czy dany warunek umowny może być uważany za abuzywny w danych okolicznościach sprawy. Można racjonalnie założyć, że kwestie prawne odnoszące się do walutowych kredytów hipotecznych będą dalej badane przez sądy krajowe w ramach rozpatrywanych sporów, co mogłoby doprowadzić do pojawienia się dalszych interpretacji, które byłyby istotne dla oceny ryzyka związanych z przedmiotowymi postępowaniami. Okoliczność ta wskazuje na potrzebę stałej analizy tych spraw. Kolejne wnioski o wyjaśnienie i orzeczenie skierowane do TSUE i polskiego Sadu Najwyższego zostały już złożone i mogą być dalej składane, co może mieć wpływ na wynik spraw sądowych.

29 kwietnia 2021 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ('TSUE') wydał wyrok w sprawie C-19/20 w związku z pytaniami prejudycjalnymi złożonymi przez Sad Okręgowy w Gdańsku w sprawie przeciwko ex- BPH S.A. TSUE stwierdził że:

(i) sąd krajowy jest zobowiązany do stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku umowy nawet jeśli warunek ten został zmieniony przez te strony w drodze umowy. Takie stwierdzenie pociąga za sobą przywrócenie sytuacji, w jakiej znajdowałby się konsument w braku warunku, którego nieuczciwy charakter zostałby stwierdzony, chyba że konsument poprzez zmianę nieuczciwego warunku zrezygnował z takiego przywrócenia w drodze wolnej i świadomej zgody. Jednakże z dyrektywy Rady 93/13 nie wynika, że stwierdzenie nieuczciwego charakteru pierwotnego warunku umownego miałoby co do zasady skutek w postaci unieważnienia umowy, jeśli zmiana tego warunku pozwala na przywrócenie równowagi między obowiązkami i prawami tych stron wynikającymi z umowy i na usunięcie wady obciążającej ten warunek.

(ii) sąd krajowy może usunąć jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, w wypadku gdy zniechęcający cel dyrektywy Rady 93/13 jest realizowany przez krajowe przepisy ustawowe regulujące korzystanie z niego, o ile element ten stanowi odrębne zobowiązanie umowne, które może być przedmiotem indywidualnej kontroli pod kątem nieuczciwego charakteru. Jednocześnie, przepisy dyrektywy stoją na przeszkodzie temu, by sąd odsyłający usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku poprzez zmianę jego istoty.

(iii) skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymywania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

(iv) sąd krajowy, który stwierdza nieuczciwy charakter warunku umowy zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, obowiązany jest poinformować konsumenta, w ramach krajowych norm proceduralnych i w następstwie kontradyktoryjnej debaty, o konsekwencjach prawnych, jakie może pociągnąć za sobą stwierdzenie nieważności takiej umowy, niezależnie od tego, czy konsument jest reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika.

7 maja 2021 Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów Sądu najwyższego wydał uchwałę której nadał moc zasady prawnej zgodnie z którą:

1. Niedozwolone postanowienie umowne (art. 3851 § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następczo świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną.
2. Jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.). Kredytodawca może żądać zwrotu świadczenia od chwili, w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna.

W tym kontekście, biorąc pod uwagę ostatnią niekorzystną ewolucję w orzecznictwie w zakresie walutowych kredytów hipotecznych, Bank będzie musiał regularnie dokonywać oceny i być może konieczne będzie dalsze zwiększanie salda rezerw dedykowanych na spory sądowe, w przypadku kontynuacji tego trendu.

Pomimo determinacji Banku w dalszym podejmowaniu wszelkich możliwych działań w celu ochrony swoich interesów w sądach, Bank w dalszym ciągu jest otwarty na osiągnięcie polubownych rozwiązań z klientami na warunkach wynegocjowanych. Bank Millennium podejmuje szereg działań na różnych poziomach, wobec różnych interesariuszy, w celu zmniejszenia ryzyka prawnego i ryzyka sporu sądowego w zakresie portfela walutowych kredytów hipotecznych. Bank jest otwarty na indywidualne negocjowanie korzystnych warunków przedterminowej spłaty (częściowej lub całkowitej) lub przewalutowania kredytów na PLN. W wyniku tych negocjacji liczba aktywnych walutowych kredytów hipotecznych zmniejszyła się od początku roku o prawie 6 600 (do końca września 2021 r.) w porównaniu do ponad 57 800 aktywnych umów kredytowych na koniec 2020 r. Koszty poniesione w związku z tymi negocjacjami wyniosły od początku roku 218 mln zł i są prezentowane w pozycji „Wynik z pozycji wymiany” w Rachunku zysków i strat.

10.2. ZDARZENIA, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA REZERWĘ NA RYZYKO PRAWNE

29 stycznia 2021 r. opublikowano zbiór pytań, z którymi Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego zwróciła się do Izby Cywilnej SN w pełnym składzie, co może mieć istotne konsekwencje w zakresie wyjaśnienia istotnych aspektów orzeczeń sądowych i ich konsekwencji. Izbę Cywilną Sądu Najwyższego poproszono o odpowiedź na pytania na temat kluczowych spraw dotyczących umów walutowych kredytów hipotecznych: (i) czy jest dopuszczalne zastąpienie - przepisami prawnymi lub normą zwyczajową - abuzywnych przepisów umowy odnoszących się do ustalania kursu walutowego; ponadto (ii) czy w przypadku niemożności ustalenia kursu walutowego waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego/denominowanego - jest dopuszczalne, by umowa była ważna w pozostałym zakresie; jak również (iii) czy w przypadku nieważności kredytu CHF, stosowałyby się teoria salda (powstaje pojedyncze roszczenie które odpowiada różnicy roszczenia banku i roszczenia klienta) lub teoria dwóch kondycji (odrębnie roszczenie banku i roszczenie klienta, które powinny zostać rozstrzygnięte odrębnie). Sąd Najwyższy poproszono również o odpowiedź na pytanie, (iv) od którego momentu rozpoczyna bieg okres przedawnienia w przypadku roszczenia banku o spłatę kwot wypłaconych jako kredyt i (v) czy banki oraz konsumenci mogą otrzymać wynagrodzenie za wykorzystanie swoich środków pieniężnych przez drugą stronę.

11 maja Izba Cywilna Sądu Najwyższego zwróciła się o opinie na temat kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich to pięciu instytucji, w tym do Narodowego Banku Polskiego (NBP), Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF), Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka oraz Rzecznika Finansowego.

Stanowiska: Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Finansowego są generalnie korzystne dla konsumentów, natomiast NBP i UKNF prezentują stanowisko bardziej wyważone, zawierające sprawiedliwe zasady traktowania kredytobiorców posiadających kredyty hipoteczne w walutach obcych w porównaniu do sytuacji kredytobiorców złotych, a także wyważone aspekty ekonomiczne dotyczące rozwiązania problemu, które mogłyby zostać rozważone przez Sąd Najwyższy.

W toku kolejnego posiedzenia w dniu 2 września 2021 r., Sąd Najwyższy nie ustosunkował się do odpowiedzi na zadane pytania i nie jest znany nowy termin posiedzenia. Bank w stosownym czasie oceni wpływ orzeczeń Sądu Najwyższego na poziom rezerw na ryzyko prawne.

Istnieje szereg pytań kierowanych przez polskie sądy do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, które mogą mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sporów sądowych w Polsce.

Pytania te odnoszą się w szczególności do:

- możliwości zastosowania w umowie rynkowego kursu kupna i sprzedaży waluty obcej, do której indeksowany jest kredyt bez wskazania sposobu jego wyliczenia,
- możliwości zastąpienia abuzywnej klauzuli umownej przepisem dyspozytywnym;
- terminu przedawnienia roszczeń konsumenta o zwrot świadczeń spełnionych w wykonaniu umowy, która została uznana za nieważną;
- możliwości stwierdzenia przez sąd abuzywności jedynie części warunku umownego.

Ponad to przedmiotem pytań do TSUE są także kwestie związane ze skutkami unieważnienia umowy, tj. możliwości domagania się przez strony umowy uznanej za nieważną świadczeń wykraczających poza zwrot pieniędzy zapłaconych w wykonaniu tej umowy (bank - kapitału kredytu, konsument - rat, opłat, prowizji i składek ubezpieczeniowych).

Z zakresem rozliczeń pomiędzy Bankiem a kredytobiorcą po upadku umowy kredytowej związane jest również zagadnienie prawne skierowane do siedmioosobowego składu Sądu Najwyższego (sygn. III CZP 54/21). Termin rozpoznania sprawy nie został jeszcze wyznaczony.

W dniu 8 grudnia 2020 roku p. Jacek Jastrzębski, przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), zaproponował wprowadzenie rozwiązania „sektorowego” w kwestii ryzyka związanego z walutowymi kredytami hipotecznymi dla całego sektora. Rozwiązanie polegałoby na oferowaniu przez banki swoim klientom możliwości dobrowolnego przystępowania do układów, na podstawie których klient zawierałby z bankiem ugodę, tak jakby jego kredyt od samego początku był kredytem złotowym oprocentowanym za pomocą odpowiedniej stopy WIBOR powiększonej o marżę historycznie stosowaną do takiego kredytu.

Po tym publicznym ogłoszeniu propozycja stała się przedmiotem konsultacji pomiędzy bankami; konsultacje były prowadzone pod auspicjami KNF i Związku Banków Polskich. Ogólnie rzecz biorąc, banki oceniały warunki, w których takie rozwiązanie można by wdrożyć, oraz jego dalsze skutki.

Zgodnie z informacjami przekazanymi w poprzednich sprawozdaniach finansowych Zdaniem Zarządu Banku ważnymi aspektami, które należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji o potencjalnym wdrożeniu takiego programu, są: a) korzystna opinia lub przynajmniej brak sprzeciwu ze strony istotnych instytucji publicznych; b) wsparcie jego realizacji przez Narodowy Bank Polski; c) poziom pewności prawnej umów dotyczących ugody, które byłyby podpisane z kredytobiorcami; d) poziom wpływu finansowego przed i po opodatkowaniu; e) konsekwencje kapitałowe, w tym korekty regulacyjne poziomu wymogów kapitałowych związanych z walutowymi kredytami hipotecznymi.

W oparciu o aktualnie dostępne informacje, niektóre z wyżej wymienionych aspektów prawdopodobnie nie zostaną w pełni wyjaśnione i/lub osiągnięte.

Na czas publikacji niniejszego raportu ani Zarząd ani inny organ stanowiący Banku nie podjął jakiegokolwiek decyzji dotyczącej wdrożenia niniejszego programu. Jeżeli/kiedy będzie gotowa rekomendacja dotycząca programu, Zarząd przedłoży ją Radzie Nadzorczej oraz Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy biorąc pod uwagę istotność takiej decyzji oraz jej implikacji.

Bank Millennium przeprowadził wśród swoich klientów, we współpracy z zewnętrzną renomowaną firmą, ankietę dotyczącą chęci przyjęcia rozliczenia w warunkach rozwiązania sektorowego zaproponowanego przez Przewodniczącego KNF. 49% zapytanych klientów było wstępnie zainteresowanych skorzystaniem z oferty, 25% nie potrafiło jednoznacznie wyrazić swojej opinii, a 26% nie skorzystałoby z takiej oferty.

Zgodnie z aktualnymi obliczeniami wdrożenie rozwiązania, w którym kredyty byłyby dobrowolnie przewalutowane na złote, tak jak gdyby od początku były kredytami złotowymi oprocentowanymi na podstawie odpowiedniej stopy WIBOR powiększonej o marżę historycznie stosowaną do takich kredytów, mogłoby prowadzić do strat wynikających z przewalutowania takich kredytów (gdyby przewalutowaniem był objęty cały obecny portfel) z wpływem brutto (przed opodatkowaniem) między PLN 4 141 mln a PLN 4 562 mln (dane niezaudytowane). Skutki mogą ulec znacznej zmianie w przypadku zmian kursu walutowego i różnych założeń. Wpływ na kapitał można by częściowo zamortyzować i złagodzić poprzez połączenie istniejącej nadwyżki kapitału ponad obecne wymogi minimalne, redukcję aktywów ważonych ryzykiem oraz zmniejszenie lub wyeliminowanie bufora Filaru 2.

Należy wreszcie nadmienić, że na 30.09.2021 Bank musi utrzymywać dodatkowe fundusze własne na pokrycie dodatkowych wymogów kapitałowych w związku z ryzykiem portfela walutowych kredytów hipotecznych (bufor walutowy Filaru II) w wysokości 3,41 p.p. (3,36 p.p. na poziomie Grupy), z których część została alokowana na ryzyko operacyjne/prawne.

Z uwagi na złożoność spraw sądowych i niepewność co do ich wyniku, jak również potencjalne wdrożenie rozwiązania Przewodniczącego KNF lub potencjalne orzeczenia Sądu Najwyższego, trudno jest wiarygodnie oszacować potencjalny wpływ tak różnych rezultatów i ich interakcji na dzień publikacji sprawozdań finansowych.

11. Informacje Dodatkowe

11.1. DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ

Na dzień 30.09.2021 r. (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	130 000	128 518
2.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	321 000	317 341
3.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz gwarancyjny - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	105 100	103 902
4.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz przymusowej restrukturyzacji - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	86 500	85 514
5.	Środki pieniężne	należności	wstępny depozyt rozliczeniowy w KDPW CCP (MAGB)	5 000	5 000
6.	Środki pieniężne	należności	fundusz zabezpieczający ASO (PAGB)	871	871
7.	Środki pieniężne	należności	właściwy depozyt zabezpieczający w KDPW CCP (MATS)	446	446
8.	Środki pieniężne	należności	wpłata na Fundusz Zabezpieczający OTC - KDPW_CCP	9 397	9 397
9.	Środki pieniężne	należności	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	52 031	52 031
10.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	309 293	309 293
11.	Należności leasingowe	kredyty i pożyczki	pożyczki udzielone Spółce Millennium Leasing	224 057	224 057
RAZEM				1 243 695	1 236 370

Według stanu na 30.09.2021 r. Grupa nie posiadała zawartych krótkoterminowych transakcji sprzedaży skarbowych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu.

Na dzień 31.12.2020 r. (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczone zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe OK0722	utrzymywanie i sprzedaż	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	130 000	129 922
2.	Obligacje skarbowe OK0722	utrzymywanie i sprzedaż	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	355 000	354 787
3.	Obligacje skarbowe PS0123	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz gwarancyjny - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	88 000	94 473
4.	Obligacje skarbowe PS0123	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz przymusowej restrukturyzacji - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	71 000	76 223
5.	Obligacje skarbowe PS0422	utrzymywanie i sprzedaż	wstępny depozyt rozliczeniowy w KDPW CCP (MARI)	300 000	313 311
6.	Środki pieniężne	należności	wstępny depozyt rozliczeniowy w KDPW CCP (MARI)	100	100
7.	Środki pieniężne	należności	fundusz zabezpieczający ASO (PAGB)	2 415	2 415
8.	Środki pieniężne	należności	wpłata na Fundusz Zabezpieczający OTC - KDPW_CCP	5 617	5 617
9.	Środki pieniężne	należności	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	45 153	45 153
10.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	503 532	503 532
11.	Należności leasingowe	kredyty i pożyczki	pożyczki udzielone Spółce Millennium Leasing	274 731	274 731
RAZEM				1 775 548	1 800 264

Dodatkowo według stanu na 31.12.2020 r. Grupa posiadała zawarte krótkoterminowe (rozliczane przeważnie w ciągu 7 dni) transakcje sprzedaży skarbowych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem były papiery wartościowe o wartości 248 429 tys. zł.

11.2. PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKЦИИ Z PRYZRZECZENIEM ODKUPU

Na dzień 30.09.2021 r. Grupa nie posiadała papierów wartościowych (prezentowanych w bilansie Grupy), które stanowiły przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB).

Na dzień 31.12.2020 r. następujące papiery wartościowe (prezentowane w bilansie Grupy) stanowiły przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB), w tys. zł:

Rodzaj papieru wartościowego	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Obligacje skarbowe	233 004	248 429
RAZEM	233 004	248 429

W następstwie zawarcia transakcji z przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem są papiery wartościowe prezentowane w powyższej tabeli, Grupa jest narażona na ryzyka analogiczne jak w przypadku posiadania papierów wartościowych o tej samej charakterystyce we własnym portfelu.

11.3. DYWIDENDA ZA ROK 2020

Bank Millennium posiada politykę dywidendy, obejmującą wypłatę 35% do 50% zysku netto Banku, zakładając, że zalecenia Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), dotyczące wypłaty dywidendy, zostaną zrealizowane.

W dniu 16 grudnia 2020 KNF opublikował stanowisko w sprawie polityki dywidendowej banków komercyjnych w 2021 r. Biorąc pod uwagę istotną niepewność co do dalszego rozwoju wydarzeń związanych z pandemią COVID19, przejściowy charakter rozwiązań wykorzystywanych przez banki do poprawy sytuacji kapitałowej w okresie pandemii, utrzymujące się ostrożne stanowiska nadzorcze w UE w zakresie ograniczeń dywidendowych oraz innych form obniżania zasobów kapitałowych oraz zmianę wytycznych EUNB wydłużającą moratoria KNF uznał za konieczne wstrzymanie przez banki komercyjne wypłat dywidendy. W dniu 13 stycznia Bank otrzymał analogiczne indywidualne zalecenie KNF w sprawie wstrzymania przez Bank wypłaty w pierwszym półroczu 2021 r.

W oparciu o powyższe zalecenia, niepewność w zakresie warunków działania spowodowana pandemią COVID-19, istniejące ryzyko prawne/operacyjne, jak również uwzględniając konieczność zapewnienia właściwego wsparcia kapitałowego dla wzrostu skali działalności biznesowej, Zarząd Banku przedstawił propozycję a Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku, które odbyło się w dniu 24 marca 2021, zdecydowało o zatrzymaniu całego zysku netto wypracowanego w roku 2020 w kapitałach własnych Banku.

11.4. ZYSK / STRATA NA AKCJĘ

Strata na jedną akcję za III kwartały 2021 r. (oraz rozwodniona strata na akcję), wyliczona na bazie skonsolidowanej wynosi -0,68 zł.

11.5. AKCJONARIUSZE POSIADAJĄCY CONAJMNIJ 5% OGÓLNEJ LICZBY GŁOSÓW NA WZA JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ GRUPY - BANKU MILLENNIUM S.A.

Z uwagi na fakt, że Bank jest spółką publiczną, której akcje znajdują się w obrocie na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, Bank nie posiada szczegółowych informacji na temat struktury akcjonariatu aktualnej na 30 września 2021 roku.

Informacja na temat akcjonariuszy, zawarta w poniższej tabeli, podana została na podstawie danych zebranych w związku z rejestracją akcjonariuszy uprawnionych do wzięcia udziału w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Banku zwołanym na dzień 24 marca 2021 roku.

Najwięksi akcjonariusze jednostki dominującej Grupy - Banku (powyżej 5% udział w głosach WZA):

Akcjonariusze według stanu na 30.09.2021	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	607 771 505	50,10	607 771 505	50,10
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	100 000 000	8,24	100 000 000	8,24
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień”	80 000 000	6,59	80 000 000	6,59
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva Santander	72 760 000	6,00	72 760 000	6,00

Akcjonariusze według stanu na 31.12.2020	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	607 771 505	50,10	607 771 505	50,10
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	109 924 704	9,06	109 924 704	9,06
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień”	85 697 263	7,06	85 697 263	7,06
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva Santander	76 760 035	6,33	76 760 035	6,33

11.6. INFORMACJE O UDZIELENIU PRZEZ GRUPĘ PORĘCZEŃ KREDYTU LUB GWARANCJI

W ciągu III kwartałów 2021 r. Grupa nie udzieliła żadnemu z Klientów gwarancji lub poręczeń, w wyniku czego łączna wartość zaangażowania Grupy z tego tytułu na dzień 30 września 2021 r. byłaby znacząca.

11.7. SEZONOWOŚĆ I CYKLICZNOŚĆ DZIAŁAŃ

W działalności Grupy nie występują istotne zjawiska podlegające wahaniom sezonowym lub mające charakter cykliczny.

11.8. POZOSTAŁE INFORMACJE DODATKOWE I WYDARZENIA PO DACIE BILANSU

Na dzień 30.09.2021 r. Grupa nie posiada istotnych zobowiązań z tytułu dokonania zakupu rzeczowych aktywów trwałych, a w okresie objętym skróconym skonsolidowanym sprawozdaniem Grupa nie dokonywała:

- istotnych odpisów aktualizujących wartość zapasów,
- istotnych transakcji nabycia i sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych,
- korekty błędów poprzednich okresów,
- istotnych zmian sposobu ustalania wartości godziwej dla instrumentów finansowych wycenianych wg tej wartości,
- zmiany klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany celu lub wykorzystania,
- zmiany sposobu ustalania wartości szacunkowych, które wywierałyby istotny wpływ na bieżący okres śródroczny.

Bank Hipoteczny

Kredyty hipoteczne są ważnym elementem działalności detalicznej Banku. W związku z tym Bank złożył w czerwcu 2018 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wniosek o wydanie zgody na utworzenie banku hipotecznego. W dniu 16 czerwca 2020 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała zezwolenie na utworzenie banku pod firmą „Millennium Bank Hipoteczny Spółka Akcyjna” z siedzibą w Warszawie. Kapitał zakładowy Millennium Banku Hipotecznego Spółka Akcyjna wynosić będzie 40.000.000 zł i został w całości pokryty przez Bank Millennium S.A. wkładem pieniężnym w wysokości 120.000.000 zł. Akcje imienne zwykłe w liczbie 40.000.000 o wartości nominalnej 1 zł każda akcja zostały objęte przez Bank po cenie emisyjnej 3 zł każda akcja. Nowy bank ma zapewnić średnio- i długoterminowe finansowanie poprzez emisję listów zastawnych w celu wsparcia działalności w zakresie mieszkaniowych kredytów hipotecznych.

Zwolnienia grupowe (w ramach procesu restrukturyzacji po połączeniu z Euro Bank)

W okresie pomiędzy 1 lutego a 31 marca 2020 przeprowadzono zwolnienia grupowe, które objęły około 211 pracowników. Koszty odpraw i odszkodowań z tego tytułu nie przekroczyły 13 milionów złotych. Przyczynami zwolnień były wynikające z połączenia struktur organizacyjnych: likwidacja dublujących się jednostek organizacyjnych, ujednoczenie i optymalizacja procesów. Dokonano również przeglądu placówek Banku - na podstawie przeprowadzonych analiz ekonomicznych i rynkowych podjęto decyzje o zamknięciu niektórych z nich. Zasady przeprowadzenia tych zwolnień, kryteria oraz wysokość odpraw zostały wypracowane i uzgodnione ze związkami zawodowymi funkcjonującymi w Banku.

Podział Millennium Dom Maklerski S.A.

Grupa jest w trakcie realizacji podziału Millennium Domu Maklerskiego S.A. („MDM”) poprzez przeniesienie części majątku Spółki Dzielonej na Bank .

Podział MDM zostanie dokonany w trybie art. 529 § 1 pkt 4 KSH, tj.: poprzez:

- a) przeniesienie na Bank części majątku (aktywów i pasywów) oraz praw i obowiązków Spółki Dzielonej, w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa MDM, związanej ze świadczeniem usług maklerskich („Działalność Maklerska”); oraz
- b) pozostawienie w MDM części majątku (aktywów i pasywów) oraz praw i obowiązków Spółki Dzielonej, w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa MDM, związanej z pozostałą działalnością („Działalność Nieregulowana”).

Bank oraz MDM są w trakcie pozyskiwania odpowiednich zgód w celu przeprowadzenia przedmiotowej transakcji.

Pomiędzy dniem, na który sporządzono raport a datą jego publikacji nie wystąpiły istotne zdarzenia, które mogłyby mieć istotny wpływ na sprawozdanie finansowe i przyszłe wyniki Grupy.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
25.10.2021	Joao Bras Jorge	Prezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
25.10.2021	Fernando Bicho	Wiceprezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
25.10.2021	Wojciech Haase	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
25.10.2021	Andrzej Gliński	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
25.10.2021	Wojciech Rybak	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
25.10.2021	Antonio Pinto Junior	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
25.10.2021	Jarosław Hermann	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym

**SKRÓCONE ŚRÓDROCZNE JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE
FINANSOWE BANKU MILLENNIUM S.A. ZA OKRES
9 MIESIĘCY ZAKOŃCZONY 30 WRZEŚNIA 2021 R.**

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP I POLITYKA RACHUNKOWOŚCI	100
2.	JEDNOSTKOWE DANE FINANSOWE (BANK).....	103
3.	INFORMACJE UZUPELNIAJĄCE DO JEDNOSTKOWYCH DANYCH FINANSOWYCH	110
4.	OPIS TRANSAKCJI Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI.....	115
5.	WARTOŚĆ GODZIWA	118
5.1.	INSTRUMENTY FINANSOWE NIEUJMOWANE W BILANSIE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ	118
5.2.	INSTRUMENTY FINANSOWE UJMOWANE W BILANSIE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ	119
6.	KOSZTY REZERW NA RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH.....	121
6.1.	AKTUALNY STAN REZERW NA RYZYKO PRAWNE	121
6.2.	ZDARZENIA, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA REZERWĘ NA RYZYKO PRAWNE.....	124
7.	INFORMACJE DODATKOWE	127
7.1.	EMISJE, WYKUP LUB SPŁATY INSTRUMENTÓW DŁUŻNYCH LUB KAPITAŁOWYCH.....	127
7.2.	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	127

1. Wstęp i Polityka rachunkowości

Niniejsze skrócone śródroczne jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku Millennium S.A. zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) MSR 34 „Śródroczna sprawozdawczość finansowa” przyjętym do stosowania w Unii Europejskiej. Skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe nie zawiera wszystkich informacji, które są prezentowane w pełnym sprawozdaniu finansowym, w związku z powyższym niniejsze skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe powinno być czytane łącznie z jednostkowym sprawozdaniem finansowym Banku Millennium S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2020 r.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 r., poz. 757) Bank jest zobowiązany do opublikowania danych finansowych za okres dziewięciu miesięcy kończący się 30 września 2021 r.

Skrócone śródroczne jednostkowe sprawozdanie finansowe zostało:

- sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Bank działalności gospodarczej w nie zmniejszonym istotnie zakresie, w okresie nie krótszym niż rok od dnia bilansowego,
- przygotowane w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

Poza jednostkowymi danymi finansowymi w skróconym śródrocznym jednostkowym sprawozdaniu finansowym dodatkowo zaprezentowano te informacje i dane, które są istotne dla właściwej oceny sytuacji majątkowej, finansowej i wyniku finansowego Banku, a które nie zostały zamieszczone w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. za okres dziewięciu miesięcy kończący się 30 września 2021 r. Pozostałe informacje i objaśnienia przedstawione w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. za okres dziewięciu miesięcy kończący się 30 września 2021 r. zawierają wszystkie istotne informacje stanowiące jednocześnie dane objaśniające do sprawozdania Banku.

Niniejsze skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku w dniu 25 października 2021 r.

Nowy model biznesowy w Banku

W efekcie rozpoczęcia działalności operacyjnej przez Millennium Bank Hipoteczny, w Banku Millennium, zgodnie z wymogami IFRS9, stworzony został nowy model biznesowy dla kredytów hipotecznych które mogą być sprzedawane (w ramach tak zwanego poolingu) do Millennium Banku Hipotecznego. Portfel niniejszych kredytów został zaliczony do modelu „Held to Collect and for Sale” i podlega wycenie do wartości godziwej ze skutkiem wyceny rozpoznawanym w innych całkowitych dochodach a powstał w wyniku reklasyfikacji wybranych kredytów hipotecznych zaliczanych pierwotnie do modelu „Held to Collect” (wycenianych według zamortyzowanego kosztu). Na dzień 30 września 2021 r. wartość godziwa tego portfela kredytowego wyniosła 10 146 044 tys. zł. (a wartość bilansowa brutto 10 050 379 tys. zł.). Ponieważ transakcje poolingu będą się odbywały w ramach Grupy Millennium (i jako takie będą w procesie konsolidacji eliminowane) więc z punktu widzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego kredyty przeznaczone do sprzedaży do Banku hipotecznego będą nadal wykazywane jako część modelu „Held to Collect” i wyceniane według zamortyzowanego kosztu (czyli sposób prezentacji tego portfela kredytów na poziomie Grupy pozostanie niezmienny).

Zmiany zasady rachunkowości w roku 2021

Począwszy od półrocznego sprawozdania finansowego Bank zmienił sposób prezentacji odsetek od instrumentów pochodnych nie objętych formalną rachunkowością zabezpieczeń. Mając na względzie, że instrumenty te mimo iż zaliczane są do portfela handlowego to w głównej mierze zawierane są w celu ustanowienia ekonomicznego zabezpieczenia ryzyka innych aktywów lub pasywów finansowych, Bank obecnie prezentuje przedmiotowe odsetki w Rachunku Zysków i Strat jako część „Wyniku z tytułu odsetek” podczas gdy uprzednio odsetki te były ujmowane w pozycji „Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu”. W celu zapewnienia porównywalności Bank dokonał stosownych korekt porównywalnych danych w Rachunku Zysków i Strat jak zaprezentowano poniżej:

Pozycja Rachunku Zysków i Strat	Dane za III kwartały 2020 prezentowane w jednostkowym sprawozdaniu finansowym za III kwartał 2020	Wartość korekty	Dane za III kwartały 2020 prezentowane w niniejszym jednostkowym sprawozdaniu finansowym za III kwartał 2021
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	2 353 001	31 256	2 384 257
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	58 942	(31 256)	8 209

W I półroczu 2021 roku Bank zmienił sposób prezentacji rezerw na indywidualne sprawy sądowe dotyczące kredytów hipotecznych CHF. Począwszy od I kwartału roku 2021 Bank dokonuje alokacji rezerwy portfelowej na przyszłe sprawy sporne i ujmuje je jako pomniejszenie wartości bilansowej brutto kredytów dla których oczekiwane jest zmniejszenie przyszłych przepływów pieniężnych zgodnie z MSSF 9 „Instrumenty finansowe”. Mając na uwadze iż analogicznie jak w przypadku rezerwy portfelowej oczekiwane jest zmniejszenie przepływów pieniężnych również w przypadku ekspozycji objętych indywidualnymi sprawami sądowymi, Bank począwszy od 30 czerwca 2021 zwiększył zakres alokowanej rezerwy o rezerwy utworzone na indywidualne sprawy sądowe (dotychczas rezerwy na toczące się indywidualne sprawy sporne były ujmowane zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” jako rezerwy na sprawy sporne). W konsekwencji powyższej zmiany rozwiązanie zgodne z MSR 37 będzie kontynuowane tylko w odniesieniu do spraw spornych dotyczących już spłaconych należności nieuwzględnionych w bilansie Banku.

W celu zapewnienia porównywalności Bank dokonał stosownych korekt porównywalnych danych w bilansie jak zaprezentowano poniżej:

Pozycja bilansu na dzień	Dane prezentowane uprzednio w jednostkowym sprawozdaniu finansowym	Wartość korekty	Dane prezentowane w jednostkowym sprawozdaniu finansowym za III kwartał 2021
31.12.2020			
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	71 885 679	(449 000)	71 436 679
Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne	554 643	(449 000)	105 643
30.09.2020			
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	71 846 615	(168 239)	71 678 376
Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne	323 412	(168 239)	155 173
01.01.2020			
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	67 191 034	(73 723)	67 117 311
Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne	110 885	(73 723)	37 162

2. Jednostkowe Dane Finansowe (Bank)

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Wynik z tytułu odsetek	1 877 488	645 352	1 889 711	603 390
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze:	1 964 708	672 017	2 384 257	670 266
Przychody naliczane z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej	1 906 141	654 506	2 294 059	653 373
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu	1 724 180	546 020	2 029 929	585 202
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	181 961	108 486	264 130	68 171
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	58 567	17 511	90 198	16 893
Koszty z tytułu odsetek	(87 220)	(26 665)	(494 546)	(66 876)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	532 118	171 764	476 118	154 401
Przychody z tytułu opłat i prowizji	645 929	214 420	604 640	202 399
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(113 811)	(42 656)	(128 522)	(47 998)
Przychody z tytułu dywidend	52 081	717	39 190	258
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	9 859	830	77 700	28 992
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	(6 749)	(934)	8 209	3 393
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	53 809	43 349	(13 153)	5 777
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	(1 754)	(1 480)	(10 740)	(2 708)
Wynik z pozycji wymiany	(77 627)	(89 305)	106 175	34 615
Pozostałe przychody operacyjne	187 216	85 641	71 191	18 951
Pozostałe koszty operacyjne	(51 138)	(19 390)	(115 249)	(14 801)
Koszty administracyjne	(1 015 571)	(337 185)	(1 143 541)	(351 880)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	(205 608)	(117 116)	(406 403)	(127 542)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(5 357)	(436)	(5 134)	(581)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	(1 573 157)	(526 113)	(297 673)	(129 654)
Wynik z tytułu modyfikacji	(9 436)	(2 705)	(10 090)	(1 859)
Amortyzacja	(144 468)	(48 415)	(147 970)	(48 292)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych	0	0	0	0
Podatek bankowy	(230 599)	(78 631)	(209 027)	(67 840)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	(608 893)	(274 057)	309 314	104 620
Podatek dochodowy	(214 022)	(58 668)	(171 449)	(62 787)
Wynik finansowy po opodatkowaniu	(822 915)	(332 725)	137 865	41 833

SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Wynik finansowy po opodatkowaniu	(822 915)	(332 725)	137 865	41 833
Inne składniki całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	(236 058)	(118 457)	188 241	(42 946)
Efekt wyceny papierów dłużnych	(278 677)	(71 056)	205 214	(33 931)
Efekt wyceny portfela kredytów przeznaczonego do poolingu do Banku Hipotecznego	116 840	(12 021)	0	0
Rachunkowość zabezpieczeń	(74 221)	(35 380)	(16 973)	(9 015)
Inne składniki całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	0	0	0	0
Zyski (straty) aktuarialne	0	0	0	0
Efekt wyceny akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	0	0	0	0
Inne składniki całkowitych dochodów przed opodatkowaniem, razem	(236 058)	(118 457)	188 241	(42 946)
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	44 851	22 507	(35 766)	8 160
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	0	0	0	0
Inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	(191 207)	(95 950)	152 475	(34 786)
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	(1 014 122)	(428 675)	290 340	7 047

BILANS

AKTYWA

<i>w tysiącach zł</i>	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 977 706	2 676 407	1 460 289	1 181 740
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	284 247	226 938	424 777	481 052
Instrumenty pochodne	134 155	125 627	155 365	156 747
Instrumenty kapitałowe	0	0	0	0
Instrumenty dłużne	150 092	101 311	269 412	324 305
Aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	194 622	158 516	251 107	188 628
Instrumenty kapitałowe	139 178	103 072	200 772	142 305
Instrumenty dłużne	55 444	55 444	50 335	46 323
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	20 905 524	21 910 575	18 626 366	24 779 358
Instrumenty kapitałowe	29 220	29 212	29 219	29 387
Instrumenty dłużne	20 876 304	21 881 363	18 597 147	24 749 971
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	76 990 966	75 518 014	73 052 432	71 678 376
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	497 780	1 671 619	1 615 753	1 586 693
Wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	10 146 044	9 126 239	0	0
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu	66 347 142	64 720 156	71 436 679	70 091 683
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	625 044	660 924	730 534	946 484
Instrumenty dłużne	37 156	37 057	38 818	42 946
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	578 488	605 506	625 366	862 024
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	9 400	18 361	66 350	41 514
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	4 953	38 102	21 795	29 350
Inwestycje w jednostkach zależnych, we wspólnych przedsięwzięciach i w jednostkach stowarzyszonych	208 874	208 874	208 874	208 874
Rzeczowe aktywa trwałe	511 343	519 983	541 326	538 766
Wartości niematerialne	370 466	360 745	373 720	358 710
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	533 968	527 078	534 013	454 584
Bieżące należności podatkowe	0	0	0	0
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	533 968	527 078	534 013	454 584
Pozostałe aktywa	549 634	670 042	341 393	306 003
Aktywa trwałe i grupy do zbycia sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	0	0	0	0
Aktywa razem	103 157 347	103 476 198	96 566 626	101 151 925

ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY

<i>w tysiącach zł</i>	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	109 499	77 599	168 559	156 427
Instrumenty pochodne	88 151	66 504	103 781	119 372
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	21 348	11 095	64 778	37 055
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	92 396 183	92 344 609	84 669 783	89 151 191
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	155 896	334 784	563 882	389 654
Zobowiązania wobec klientów	90 450 174	90 198 950	81 832 471	86 205 891
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	0	0	248 566	448 535
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	250 894	270 994	484 655	567 787
Zobowiązania podporządkowane	1 539 219	1 539 881	1 540 209	1 539 324
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	334 770	251 303	738 850	653 259
Rezerwy	377 608	407 363	158 371	219 009
Nierozstrzygnięte sprawy sporne	329 897	360 592	105 643	155 173
Udzielone zobowiązania i gwarancje	47 711	46 771	52 728	63 836
Zobowiązania podatkowe	21 605	13 580	28 704	44 652
Bieżące zobowiązania podatkowe	21 605	13 580	28 704	44 652
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0	0	0	0
Inne zobowiązania	2 099 475	2 134 853	1 966 656	1 950 080
Zobowiązania razem	95 339 140	95 229 307	87 730 923	92 174 618
KAPITAŁ WŁASNY				
Kapitał zakładowy	1 213 117	1 213 117	1 213 117	1 213 117
Akcje własne	(3 395)	(3 386)	(21)	(3 120)
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	1 147 241	1 147 241	1 147 241	1 147 241
Skumulowane inne całkowite dochody	5 802	101 752	197 009	219 323
Zyski zatrzymane	5 455 442	5 788 167	6 278 357	6 400 746
Kapitał własny razem	7 818 207	8 246 891	8 835 703	8 977 307
Zobowiązania i kapitał własny razem	103 157 347	103 476 198	96 566 626	101 151 925
Wartość księgowa	7 818 207	8 246 891	8 835 703	8 977 307
Liczba akcji	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)	6,44	6,80	7,28	7,40

ZMIANY STANU KAPITAŁÓW WŁASNYCH

w tysiącach zł	Razem kapitał własny	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Skumulo- wane inne całkowite dochody	Zyski zatrzymane	
						wynik niepodzielony	pozostałe kapitały
01.01.2021 - 30.09.2021							
Kapitał własny na początek okresu	8 835 703	1 213 117	(21)	1 147 241	197 009	18 579	6 259 778
Całkowite dochody za okres (netto)	(1 014 122)	0	0	0	(191 207)	(822 915)	0
wynik finansowy	(822 915)	0	0	0	0	(822 915)	0
wycena papierów dłużnych	(225 728)	0	0	0	(225 728)	0	0
wycena portfela kredytów przeznaczonych do poolingu do Banku Hipotecznego	94 640	0	0	0	94 640	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	(60 119)	0	0	0	(60 119)	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracownikom	(3 374)	0	(3 374)	0	0	0	0
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	(18 579)	18 579
Kapitał własny na koniec okresu	7 818 207	1 213 117	(3 395)	1 147 241	5 802	(822 915)	6 278 357
01.07.2021 - 30.09.2021							
Kapitał własny na początek okresu	8 246 891	1 213 117	(3 386)	1 147 241	101 752	(490 190)	6 278 357
Całkowite dochody za okres (netto)	(428 675)	0	0	0	(95 950)	(332 725)	0
wynik finansowy	(332 725)	0	0	0	0	(332 725)	0
wycena papierów dłużnych	(57 555)	0	0	0	(57 555)	0	0
wycena portfela kredytów przeznaczonych do poolingu do Banku Hipotecznego	(9 737)	0	0	0	(9 737)	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	(28 658)	0	0	0	(28 658)	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracownikom	(9)	0	(9)	0	0	0	0
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	0	0
Kapitał własny na koniec okresu	7 818 207	1 213 117	(3 395)	1 147 241	5 802	(822 915)	6 278 357
01.01.2020 - 31.12.2020							
Kapitał własny na początek okresu	8 690 087	1 213 117	0	1 147 241	66 848	560 727	5 702 154
Całkowite dochody za rok 2020 (netto)	148 740	0	0	0	130 161	18 579	0
wynik finansowy	18 579	0	0	0	0	18 579	0
wycena papierów dłużnych	143 476	0	0	0	143 476	0	0
wycena instrumentów kapitałowych	(142)	0	0	0	(142)	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	(12 582)	0	0	0	(12 582)	0	0
zyski / straty aktuarialne	(591)	0	0	0	(591)	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracownikom	(3 124)	0	(21)	0	0	0	(3 103)
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	(560 727)	560 727
Kapitał własny na koniec okresu	8 835 703	1 213 117	(21)	1 147 241	197 009	18 579	6 259 778
01.01.2020 - 30.09.2020							
Kapitał własny na początek okresu	8 690 087	1 213 117	0	1 147 241	66 848	560 727	5 702 154
Całkowite dochody za okres (netto)	290 340	0	0	0	152 475	137 865	0
wynik finansowy	137 865	0	0	0	0	137 865	0
wycena papierów dłużnych	166 223	0	0	0	166 223	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	(13 748)	0	0	0	(13 748)	0	0
Zakup akcji własnych	(3 120)	0	(3 120)	0	0	0	0
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	(560 727)	560 727
Kapitał własny na koniec okresu	8 977 307	1 213 117	(3 120)	1 147 241	219 323	137 865	6 262 881

SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

A. PRZEPLÝWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Zysk (strata) po opodatkowaniu	(822 915)	(332 725)	137 865	41 833
Korekty razem:	4 205 413	(1 317 204)	2 394 367	(870 059)
Odsetki otrzymane	2 005 548	711 023	2 340 490	661 614
Odsetki zapłacone	(87 840)	(28 027)	(496 782)	(86 289)
Amortyzacja	144 468	48 415	147 970	48 292
Zyski/straty z tytułu różnic kursowych	0	0	12 408	(3 731)
Przychody z tytułu dywidend	(52 081)	(717)	(39 190)	(258)
Rezerwy	219 237	(29 755)	54 268	170 416
Wynik na sprzedaży i likwidacji inwestycyjnych aktywów finansowych	(8 374)	(556)	(82 842)	(28 822)
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	51 951	(123 868)	301 824	(10 703)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	193 629	(91 246)	(288 222)	(44 303)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(5 611 660)	(2 114 262)	(4 891 946)	(1 717 320)
Zmiana stanu należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	56 950	8 961	157 488	23 862
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	(463 140)	115 367	29 835	(68 586)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	(395 361)	(173 300)	(67 775)	58 812
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	8 700 891	278 659	5 040 620	(171 328)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	(248 518)	39	365 607	448 645
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(231 608)	(20 079)	(124 978)	(70 994)
Zmiana stanu rozrachunków z tytułu podatku dochodowego	218 329	62 975	156 923	63 693
Podatek dochodowy zapłacony	(179 764)	(39 333)	(235 266)	(69 976)
Zmiana stanu pozostałych aktywów i pasywów	(136 541)	68 646	(27 887)	(84 188)
Pozostałe pozycje	29 297	9 854	41 822	11 105
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	3 382 498	(1 649 929)	2 532 232	(828 226)

B. PRZEPLÝWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Wpływy z działalności inwestycyjnej	58 162	471 977	59 081	439 125
Zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	6 081	1 049	19 891	5 912
Zbycie akcji i udziałów w podmiotach podporządkowanych	0	0	0	0
Zbycie inwestycyjnych aktywów finansowych	0	470 211	0	432 955
Pozostałe wpływy inwestycyjne	52 081	717	39 190	258
Wydatki z tytułu działalności inwestycyjnej	(737 468)	(34 459)	(4 185 035)	(135 003)
Nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	(58 543)	(34 459)	(40 247)	(15 003)
Zakup akcji w podmiotach podporządkowanych	0	0	(120 000)	(120 000)
Nabycie inwestycyjnych aktywów finansowych	(678 925)	0	(4 024 788)	0
Pozostałe wydatki inwestycyjne	0	0	0	0
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(679 306)	437 518	(4 125 954)	304 122

C. PRZEPLÝWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Wpływy z działalności finansowej	0	0	0	0
Zaciągnięcie kredytów długoterminowych	0	0	0	0
Emisja dłużnych papierów wartościowych	0	0	0	0
Zwiększenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0	0	0
Wpływy z emisji akcji własnych oraz dopłat do kapitału	0	0	0	0
Pozostałe wpływy finansowe	0	0	0	0
Wydatki z tytułu działalności finansowej	(40 364)	(15 549)	(746 918)	(375 593)
Splata kredytów długoterminowych	(10 000)	(5 000)	(394 828)	(358 112)
Wykup dłużnych papierów wartościowych	0	0	(300 000)	0
Zmniejszenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0	0	0
Wydatki z tytułu kosztów emisji	0	0	0	0
Umorzenie akcji	0	0	0	0
Płatności dywidend i innych wypłat na rzecz właścicieli	0	0	0	0
Pozostałe wydatki finansowe	(30 364)	(10 549)	(52 090)	(17 481)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(40 364)	(15 549)	(746 918)	(375 593)
D. ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NETTO (A+B+C)	2 662 828	(1 227 960)	(2 340 640)	(899 697)
- w tym z tytułu różnic kursowych	3 357	5 283	7 517	1 127
E. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA POCZĄTEK OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO	1 586 434	5 477 222	3 752 789	2 311 846
F. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA KONIEC OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO (D+E)	4 249 262	4 249 262	1 412 149	1 412 149

3. Informacje uzupełniające do jednostkowych danych finansowych

Na dzień 30.09.2021 r. Bank nie posiadał istotnych zobowiązań z tytułu dokonania zakupu rzeczowych aktywów trwałych, a w okresie objętym skróconym sprawozdaniem Bank nie dokonywał:

- istotnych odpisów aktualizujących wartość zapasów,
- istotnych transakcji nabycia i sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych,
- korekty błędów poprzednich okresów,
- istotnych zmian sposobu ustalania wartości godziwej dla instrumentów finansowych wycenianych wg tej wartości,
- zmian klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany celu lub wykorzystania, innych niż utworzenie nowego modelu biznesowego dla kredytów hipotecznych przeznaczonych do poolingu do Banku Hipotecznego co opisano w Rozdziale 1 „Wstęp i Polityka rachunkowości”,
- zmiany sposobu ustalania wartości szacunkowych, które wywierałyby istotny wpływ na bieżący okres śródroczny.

W działalności Banku nie występują istotne zjawiska podlegające wahaniom sezonowym lub mające charakter cykliczny.

Bank Hipoteczny

Kredyty hipoteczne są ważnym elementem działalności detalicznej Banku. W związku z tym Bank złożył w czerwcu 2018 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wniosek o wydanie zgody na utworzenie banku hipotecznego. W dniu 16 czerwca 2020 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała zezwolenie na utworzenie banku pod firmą „Millennium Bank Hipoteczny Spółka Akcyjna” z siedzibą w Warszawie. Kapitał zakładowy Millennium Banku Hipotecznego Spółka Akcyjna wynosić będzie 40.000.000 zł i został w całości pokryty przez Bank Millennium S.A. wkładem pieniężnym w wysokości 120.000.000 zł. Akcje imienne zwykłe w liczbie 40.000.000 o wartości nominalnej 1 zł każda akcja zostały objęte przez Bank po cenie emisyjnej 3 zł każda akcja. Nowy bank ma zapewnić średnio- i długoterminowe finansowanie poprzez emisję listów zastawnych w celu wsparcia działalności w zakresie mieszkaniowych kredytów hipotecznych.

Zwolnienia grupowe (w ramach procesu restrukturyzacji po połączeniu z Euro Bank)

W okresie pomiędzy 1 lutego a 31 marca 2020 przeprowadzono zwolnienia grupowe, które objęły około 211 pracowników. Koszty odpraw i odszkodowań z tego tytułu nie przekroczyły 13 milionów złotych. Przyczynami zwolnień były wynikające z połączenia struktur organizacyjnych: likwidacja dublujących się jednostek organizacyjnych, ujednoczenie i optymalizacja procesów. Dokonano również przeglądu placówek Banku - na podstawie przeprowadzonych analiz ekonomicznych i rynkowych podjęto decyzje o zamknięciu niektórych z nich. Zasady przeprowadzenia tych zwolnień, kryteria oraz wysokość odpraw zostały wypracowane i uzgodnione ze związkami zawodowymi funkcjonującymi w Banku.

Pomiędzy dniem, na który sporządzono raport a datą jego publikacji nie wystąpiły istotne zdarzenia, które mogłyby mieć istotny wpływ na sprawozdanie finansowe i przyszłe wyniki Banku.

Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych

	1.01.2021 - 30.09.2021	1.07.2021 - 30.09.2021	1.01.2020 - 30.09.2020	1.07.2020 - 30.09.2020
Z tytułu odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(210 710)	(116 339)	(396 720)	(121 260)
Utworzenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(1 049 805)	(321 027)	(1 183 989)	(375 205)
Odwrócenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	768 784	193 454	740 667	231 535
Kwoty odzyskane z tytułu kredytów uprzednio spisanych w ciężar rezerw	39 562	13 135	35 159	10 992
Sprzedaż wierzytelności	32 623	(243)	11 404	11 420
Pozostałe ujęte bezpośrednio w Rachunku Zysków i Strat	(1 874)	(1 658)	39	(2)
Z tytułu odpisów dla papierów wartościowych	0	4	50	0
Utworzenie odpisów dla papierów wartościowych	(6)	0	0	0
Odwrócenie odpisów dla papierów wartościowych	6	4	50	0
Z tytułu odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	5 102	(781)	(9 733)	(6 282)
Utworzenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	(48 301)	(10 193)	(67 371)	(20 018)
Odwrócenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	53 403	9 412	57 638	13 736
Razem	(205 608)	(117 116)	(406 403)	(127 542)

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek wycenianych wg zamortyzowanego kosztu

	1.01.2021 - 30.09.2021	1.01.2021 - 30.06.2021	1.01.2020 - 31.12.2020	1.01.2020 - 30.09.2020
Stan na początek okresu	2 204 743	2 204 743	1 801 122	1 801 122
Zmiana w wartości rezerw:	74 370	(37 960)	403 621	350 650
Odpisy dokonane w okresie	1 031 991	724 271	1 466 595	1 183 989
Wartości spisane w ciężar odpisów	(129 400)	(102 797)	(145 652)	(113 448)
Odwrócenie odpisów w okresie	(759 261)	(570 980)	(919 006)	(740 667)
Sprzedaż wierzytelności	(83 368)	(81 973)	(59 662)	(26 712)
Wyłączenie stanu początkowego odpisów portfela FVOCI	(12 884)	(12 884)	0	0
Utworzenie KOIM*	23 438	14 590	37 798	29 050
Zmiana z tytułu różnic kursowych	430	(8 947)	19 510	14 732
Inne	3 424	760	4 038	3 706
Stan na koniec okresu	2 279 113	2 166 783	2 204 743	2 151 772

* Zgodnie z MSSF9 Bank nalicza odsetki od portfela kredytowego z rozpoznaną utratą wartości od wartości ekspozycji netto. W tym celu naliczana jest i ujmowana jako pomniejszenie przychodów odsetkowych tak zwana korekta odsetek impairmentowych („KOIM”). Przedmiotowa korekta w bilansie prezentowana jest jako odpis z tytułu utraty wartości, w konsekwencji uzgodnienie zmiany stanu odpisów z tytułu utraty wartości wymaga uwzględnienia korekty KOIM ujmowanej w przychodach odsetkowych.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości wybranych składników aktywów

Odpisy aktualizujące:	inwestycyjne papiery wartościowe	inwestycje w jednostki podporządkowane	rzeczowe aktywa trwale	wartości niematerialne	inne aktywa
Stan na 01.01.2021	4 999	6 700	8 856	0	22 514
- Utworzenie odpisów	6	0	0	0	18 413
- Odwrócenie odpisów	(6)	0	0	0	(10 282)
- Wykorzystanie	0	0	0	0	(1 623)
- Pozostałe zmiany	0	0	0	0	0
Stan na 30.09.2021	4 999	6 700	8 856	0	29 021
Stan na 01.01.2021	4 999	6 700	8 856	0	22 514
- Utworzenie odpisów	4	0	0	0	13 407
- Odwrócenie odpisów	0	0	0	0	(6 622)
- Wykorzystanie	0	0	0	0	(1 259)
- Pozostałe zmiany	0	0	0	0	0
Stan na 30.06.2021	5 003	6 700	8 856	0	28 040
Stan na 01.01.2020	5 050	7 600	8 856	0	12 670
- Utworzenie odpisów	0	0	0	0	32 883
- Odwrócenie odpisów	(51)	0	0	0	(23 024)
- Wykorzystanie	0	(900)	0	0	(14)
- Pozostałe zmiany	0	0	0	0	0
Stan na 31.12.2020	4 999	6 700	8 856	0	22 514
Stan na 01.01.2020	5 050	7 600	8 856	0	12 670
- Utworzenie odpisów	0	0	0	0	27 602
- Odwrócenie odpisów	(50)	0	0	0	(19 598)
- Wykorzystanie	0	(900)	0	0	(124)
- Pozostałe zmiany	0	0	(123)	0	0
Stan na 30.09.2020	5 000	6 700	8 733	0	20 550

Zmiana stanu rezerw na Udzielone zobowiązania i gwarancje

	1.01.2021 - 30.09.2021	1.01.2021 - 30.06.2021	1.01.2020 - 31.12.2020	1.01.2020 - 30.09.2020
Stan na początek okresu	52 728	52 728	53 856	53 856
Utworzenie rezerw	48 301	38 108	73 893	67 371
Rozwiązanie rezerw	(53 403)	(43 991)	(75 357)	(57 638)
Różnice kursowe	85	(74)	336	247
Stan na koniec okresu	47 711	46 771	52 728	63 836

Zmiana stanu rezerw na Nierozstrzygnięte sprawy sporne

	1.01.2021 - 30.09.2021	1.01.2021 - 30.06.2021	1.01.2020 - 31.12.2020	1.01.2020 - 30.09.2020
Stan na początek okresu	105 643	105 643	37 162	37 162
Utworzenie rezerw	6 178	4 270	16 874	17 979
Rozwiązanie rezerw	(6 701)	(4 095)	(13 331)	(11 555)
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	0	0	(489)	(489)
Utworzenie rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	1 573 157	1 047 044	713 617	297 673
Alokacja do portfela kredytowego	(1 375 774)	(765 062)	(671 484)	(168 389)
Różnice kursowe	27 394	(27 208)	23 294	9 654
Reklasyfikacja	0	0	0	(26 862)
Stan na koniec okresu	329 897	360 592	105 643	155 173

Aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	30.09.2021			30.06.2021		
	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	1 659	(3 787)	(2 128)	1 659	(3 967)	(2 308)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	65 954	(88 807)	(22 853)	39 751	(62 238)	(22 487)
Niezrealizowane należności/zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	8 994	(11 443)	(2 449)	10 035	(8 321)	1 715
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	11 547	(39 547)	(28 000)	13 511	(33 038)	(19 527)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	0	(76 056)	(76 056)	0	(73 801)	(73 801)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	158 437	0	158 437	159 295	0	159 295
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	410 347	0	410 347	408 029	0	408 029
Świadczenia pracownicze	18 043	0	18 043	18 194	0	18 194
Prawa do użytkowania	6 925	0	6 925	7 297	0	7 297
Rezerwy na koszty	93 541	0	93 541	92 957	0	92 957
Wycena aktywów finansowych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	26 158	(27 519)	(1 361)	16 552	(40 420)	(23 868)
Wycena udziałów (akcji)	1 273	(23 129)	(21 856)	1 273	(20 160)	(18 887)
Pozostałe	2 618	(1 240)	1 378	2 874	(2 404)	470
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	805 496	(271 528)	533 968	771 427	(244 349)	527 078

	31.12.2020			30.09.2020		
	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	1 659	(3 507)	(1 848)	1 659	(3 502)	(1 843)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	128 219	(149 996)	(21 777)	124 200	(143 645)	(19 445)
Niezrealizowane należności/zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	12 285	(14 486)	(2 201)	11 012	(13 286)	(2 274)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	30 241	(33 021)	(2 780)	38 201	(33 021)	5 180
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	0	(77 075)	(77 075)	0	(82 659)	(82 659)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	188 794	0	188 794	180 572	0	180 572
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	405 834	0	405 834	387 903	0	387 903
Świadczenia pracownicze	19 420	0	19 420	20 181	0	20 181
Prawa do użytkowania	8 432	0	8 432	8 829	0	8 829
Rezerwy na koszty	83 764	0	83 764	19 173	0	19 173
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	9 172	(55 384)	(46 212)	9 307	(60 753)	(51 446)
Wycena udziałów (akcji)	1 273	(23 710)	(22 437)	1 273	(12 919)	(11 646)
Pozostałe	3 054	(955)	2 099	2 927	(868)	2 059
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	892 147	(358 134)	534 013	805 237	(350 653)	454 584

4. Opis transakcji z podmiotami powiązanymi

Wszelkie transakcje dokonane z podmiotami Grupy w 3 kwartale roku 2021 oraz 2020 wynikały z bieżącej działalności. Poniżej przedstawione zostały najistotniejsze kwoty transakcji wewnątrzgrupowych zawartych z następującymi podmiotami:

- MILLENNIUM BANK HIPOTECZNY,
- MILLENNIUM LEASING,
- MILLENNIUM DOM MAKLERSKI,
- MILLENNIUM TFI
- MILLENNIUM SERVICE,
- MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES,
- MILLENNIUM GOODIE,
- PIAST EXPERT.

oraz kwoty transakcji z grupą podmiotu dominującego w stosunku do Banku - Banco Comercial Portugues (jednostka dominująca najwyższego szczebla), transakcje te wynikają w głównej mierze z działalności o charakterze bankowym.

Poza transakcjami opisanymi w niniejszym rozdziale, we wskazanym okresie ani Bank Millennium S.A., ani jednostki zależne Banku Millennium S.A. nie dokonały innych transakcji z podmiotami powiązanymi, które pojedynczo lub łącznie były istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż warunki rynkowe.

Aktywa i pasywa z tytułu transakcji z podmiotami powiązanymi (tys. zł) wg stanu na 30.09.2021

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
AKTYWA			
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom - rachunki i depozyty	308	86 034	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	6 252 066	0	0
Inwestycje w jednostki podporządkowane	208 874	0	0
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	842	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0
Pozostałe aktywa	32 642	0	0
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec banków	4 440	43 792	0
Zobowiązania wobec klientów	425 724	0	0
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	0	0
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	0
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	0	201	0
Zobowiązania podporządkowane	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	73 607	0	64
w tym zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	65 246	0	0

Aktywa i pasywa z tytułu transakcji z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) wg stanu na 31.12.2020

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
AKTYWA			
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom - rachunki i depozyty	0	1 237	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	5 716 908	0	0
Inwestycje w jednostki podporządkowane	208 874	0	0
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 177	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0
Pozostałe aktywa	34 168	0	0
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec banków	0	23 601	127 903
Zobowiązania wobec klientów	500 049	0	0
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	0	0
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	0
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	5	333	0
Zobowiązania podporządkowane	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	96 801	0	122
w tym zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	88 675	0	0

Przychody i koszty z tytułu transakcji z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) za okres 1.01-30.09.2021

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
Przychody z tytułu:			
Odsetek	50 792	(231)	0
Prowizji	19 083	67	0
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	0	0	0
Dywidend	48 663	0	0
Pozostałe operacyjne netto	10 140	0	0
Koszty z tytułu:			
Odsetek	1 254	123	(182)
Prowizji	37	0	0
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	879	200	0
Pozostałe operacyjne netto	0	5	0
Działania	11 801	0	15

Przychody i koszty z tytułu transakcji z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) za okres 1.01-30.09.2020

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
Przychody z tytułu:			
Odsetek	72 749	(151)	0
Prowizji	14 844	84	0
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	1 317	0	0
Dywidend	35 665	0	0
Pozostałe operacyjne netto	5 510	0	0
Koszty z tytułu:			
Odsetek	2 032	3	(239)
Prowizji	72	0	0
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	0	468	0
Pozostałe operacyjne netto	0	9	0
Działania	18 884	0	259

Transakcje pozabilansowe z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) wg stanu na 30.09.2021

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
Zobowiązania warunkowe	1 510 050	103 198	0
udzielone	1 506 920	101 500	0
otrzymane	3 130	1 698	0
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	60 765	15 089	0

Transakcje pozabilansowe z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) wg stanu na 31.12.2020

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
Zobowiązania warunkowe	866 424	100 774	0
udzielone	863 550	100 000	0
otrzymane	2 874	774	0
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	100 662	15 938	0

5. Wartość godziwa

Metodologia stosowana w Banku do wyceny aktywów i zobowiązań według wartości godziwej została szczegółowo opisana w **Rozdziale 8. Skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2021 r.**

Poniższe tabele przedstawiają dane liczbowe dla Banku Millennium S.A.

5.1. INSTRUMENTY FINANSOWE NIEUJMOWANE W BILANSIE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ

30.09.2021	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU		
Instrumenty dłużne	37 156	38 406
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	578 488	578 491
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	66 347 142	64 388 010
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU		
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	155 896	155 815
Zobowiązania wobec klientów	90 450 174	90 438 298
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	250 894	251 198
Zobowiązania podporządkowane	1 539 219	1 538 701
* Negatywny efekt wyceny portfela kredytowego do wartości godziwej jest w głównej mierze spowodowany wzrostem marż kredytowych. Stosowana przez Bank metodologia wyceny portfela kredytowego zakłada, że bieżące marże w najlepszy sposób odzwierciedlają istniejące warunki rynkowe i sytuację ekonomiczną. Analogiczna zasada jest szeroko stosowana do wyceny nienotowanych na aktywnych rynkach papierów dłużnych. W efekcie, paradoksalnie zawsze, kiedy marże na nowych kredytach rosną, spada wartość godziwa „starego” portfela kredytowego.		
31.12.2020	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU		
Instrumenty dłużne	38 818	39 559
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	625 366	625 366
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	71 436 679	69 958 960
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU		
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	563 882	563 835
Zobowiązania wobec klientów	81 832 471	81 867 328
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	484 655	485 527
Zobowiązania podporządkowane	1 540 209	1 540 491

5.2. INSTRUMENTY FINANSOWE UJMOWANE W BILANSIE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ

Poniższa tabela przedstawia wartości bilansowe instrumentów wycenianych do wartości godziwej usystematyzowane według zastosowanej techniki określania wartości godziwej:

Dane w tys. zł, stan na 30.09.2021

	Kwotowania aktywnego ryнку	Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z ryнку	Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z ryнку
	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA			
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu			
Wycena instrumentów pochodnych		115 480	18 675
Instrumenty dłużne	150 092		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat			
Instrumenty kapitałowe		72 569	66 609
Instrumenty dłużne			55 444
Kredyty i pożyczki			497 780
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody			
Instrumenty kapitałowe			29 220
Instrumenty dłużne	18 876 304	2 000 000	
Kredyty i pożyczki			10 146 044
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń		4 953	
PASYWA			
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu			
Wycena instrumentów pochodnych	0	69 092	19 059
Pozycje krótkie	21 348	0	0
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	0	334 770	0

Dane w tys. zł, stan na 31.12.2020

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA			
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu			
Wycena instrumentów pochodnych		134 992	20 373
Instrumenty dłużne	269 412		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat			
Instrumenty kapitałowe		134 163	66 609
Instrumenty dłużne			50 335
Kredyty i pożyczki			1 615 753
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody			
Instrumenty kapitałowe			29 219
Instrumenty dłużne	18 597 147		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń		21 795	
PASYWA			
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu			
Wycena instrumentów pochodnych		83 760	20 021
Pozycje krótkie	64 778		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń		738 850	

Zmiany stanu wartości godziwych instrumentów wycenianych w oparciu o techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku przedstawia poniższa tabela dane w tys. zł):

W efekcie utworzenia nowego modelu biznesowego na poziomie jednostkowym Banku (więcej informacji na ten temat przedstawiono w Rozdziale 1 „Wstęp i Polityka rachunkowości”) Bank dokonuje wyceny do wartości godziwej kredytów hipotecznych sklasyfikowanych do modelu Held to Collect and for Sale metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych i jako że wycena ta bazuje na danych wejściowych, które nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych, to metoda wyceny jest zaliczana do Poziomu 3.

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki wyceniane przez rachunek zysków i strat	Kredyty i pożyczki wyceniane przez inne całkowite dochody
Stan na 1.01.2021	19 911	(19 559)	95 827	50 335	1 615 753	0
Rozliczenie / sprzedaż / zakup	293	(1 099)	0	0	(1 206 148)	0
Utworzenie nowego modelu biznesowego	0	0	0	0	0	9 962 338
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	0	0	0	116 840
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	48 970	75 157
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	(1 900)	1 970	0	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	0	5 109	39 205	0
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	0	0	0	0	0	(8 291)
Wynik z pozycji wymiany	0	0	2	0	0	0
Stan na 30.09.2021	18 304	(18 688)	95 829	55 444	497 780	10 146 044

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki
Stan na 1.01.2020	61 294	(60 944)	95 976	103 001	1 498 195
Rozliczenie / sprzedaż / zakup	(34 996)		34 697	0	90 544
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0		0	(175)	0
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0		0	0	69 934
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	(6 387)		6 688	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0		0	(52 666)	(42 920)
Wynik z pozycji wymiany	0		0	26	0
Stan na 31.12.2020	19 911	(19 559)	95 827	50 335	1 615 753

6. Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych

6.1. AKTUALNY STAN REZERW NA RYZYKO PRAWNE

Na dzień 30 września 2021 r. Bank miał 9 664 umowy kredytowe i dodatkowo 786 umowy kredytowe z byłego Euro Banku będących przedmiotem prowadzonych obecnie indywidualnych sporów sądowych (96% umów kredytowych przed sądem pierwszej instancji oraz 4% umów kredytowych przed sądem drugiej instancji) z wyłączeniem roszczeń wniesionych przez bank przeciw klientom, tzw. spraw windykacyjnych, dotyczących klauzul indeksacyjnych w walutowych kredytach hipotecznych z całkowitą wartością roszczeń wniesionych przez powodów wynoszącą 1 206,8 mln PLN oraz 95,8 mln CHF (portfel Banku Millennium: 1 110,1 mln PLN i 93,9 mln CHF oraz portfel byłego Euro Banku: 96,7 mln PLN i 1,9 mln CHF).

Z danych ZBP (Związek Banków Polskich) zebranych od wszystkich banków posiadających walutowe kredyty hipoteczne wynika, że znaczna większość sporów była prawomocnie korzystnie rozstrzygana dla banków do 2019 r. Jednakże, po wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydanym 3 października 2019 r. (Sprawa C-260/18) proporcje zmieniły się na niekorzyść i w zdecydowanej większości przypadków banki przegrywały sprawy w sądach, w szczególności w sądach pierwszej instancji. Jeśli chodzi o sam Bank, do 30 września 2021 r. ostatecznie rozstrzygnięto tylko 123 sprawy (96 w roszczeniach klientów wobec Banku i 27 w roszczeniach wniesionych przez Bank wobec klientów tj. sprawy windykacyjne). 73% zakończonych indywidualnych spraw sądowych przeciwko Bankowi było rozstrzygnięte korzystnie dla Banku zakładając umorzenia i ugody ze skarżącymi. Niekorzystne orzeczenia (27%) dotyczyły zarówno unieważnienia umów kredytowych, jak i konwersji na PLN+LIBOR/WIBOR. Bank wnosi skargi kasacyjne do Sądu Najwyższego od niekorzystnych dla Banku prawomocnych wyroków.

Kwota umów pożyczek w ramach indywidualnych spraw sądowych i pozwów grupowych na dzień 30.09.2021 r. wynosiła 3 923 mln zł. Gdyby wszystkie umowy kredytowe Banku Millennium będące obecnie w postępowaniach sądowych indywidualnych i grupowych zostały uznane za nieważne bez odpowiedniego wynagrodzenia za wykorzystanie kapitału, koszt przed opodatkowaniem mógłby wynieść 3 539 mln zł. W mniej niekorzystnych scenariuszach potencjalne straty wyniosłyby od 637 mln zł (nieważność + rekompensata Banku za wykorzystanie kapitału wraz z odsetkami ustawowymi), przez 1 399 mln zł (przy zastosowaniu tzw. propozycji KNF), do 2 192 zł mln (nieważność + rekompensata Banku za wykorzystanie kapitału przy stawce WIBOR plus spread). W scenariuszach, w których umowy kredytowe pozostaną obowiązujące, scenariusz „średni NBP” byłby najmniej kosztowny dla Banku, przekładając się, według naszych szacunków, na koszt brutto w wysokości 150 mln zł.

Roszczenia zgłaszane przez klientów w postępowaniach indywidualnych dotyczą przede wszystkim stwierdzenia nieważności umowy i zapłaty za zwrot rzekomo nienależytego świadczenia z uwagi na abuzywny charakter klauzul indeksacyjnych, lub też utrzymania umowy w PLN z oprocentowaniem indeksowanym do CHF Libor. Natarczywa kampania reklamowa obserwowana w domenie publicznej wpływa na liczbę sporów sądowych. Do końca 2019 r. przeciwko Bankowi złożono 1 980 indywidualnych roszczeń (dodatkowo 235 przeciwko dawnemu Euro Bankowi), w 2020 r. liczba ta wzrosła o 3 007 (267) natomiast od początku roku do chwili obecnej (koniec września 2021 r.) wzrosła o 4 636 (287), przy czym w samym III kw. 21 wniesiono 1 771 nowych spraw przeciwko Bankowi (105) (podobnie jak w II kw. 2021 r.).

Bank jest poza tym stroną pozwu zbiorowego, którego przedmiotem jest ustalenie odpowiedzialności Banku z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia się w związku z zawartymi walutowymi kredytami hipotecznymi. Nie jest to spór o zapłatę. Orzeczenie w tych postępowaniach nie przyzna członkom grupy żadnych kwot. Liczba umów kredytowych objęta tymi postępowaniami wynosi 3 281. Na obecnym etapie skład grupy został ustalony i potwierdzony przez sąd. Postępowanie weszło w fazę merytorycznego rozpatrywania. Decyzję o dopuszczeniu dowodu sąd podejmie na posiedzeniu niejawnym. Kolejna rozprawa zostanie wyznaczona z urzędu. Pozostająca do spłaty kwota umów kredytowych w ramach pozwu zbiorowego wyniosła 951 mln PLN na dzień 30.09.2021 r.

Zważywszy na zwiększone ryzyko prawne związane z walutowymi kredytami hipotecznymi w ciągu 9 miesięcy 2021 r. Bank Millennium utworzył rezerwę w wys. 1 424,2 mln PLN na ryzyko prawne portfela kredytów udzielonych przez Bank Millennium, oraz w wysokości 148,9 mln PLN - portfela kredytów udzielonych przez byłego Euro Bank (w roku 2020 r. odpowiednio w wys. 677 mln PLN oraz 36,4 mln PLN). Metodologia opracowana przez Bank opiera się na następujących głównych parametrach: (1) liczbie aktualnych (w tym pozwów zbiorowych) oraz potencjalnych przyszłych spraw sądowych, które pojawią się w określonym (trzyletnim) horyzoncie czasowym; (2) kwocie potencjalnej straty Banku w razie określonego wyroku sądu (uwzględniono trzy niekorzystne scenariusze wyroków); oraz (3) prawdopodobieństwie uzyskania określonego wyroku sądu obliczonym na podstawie statystyk orzeczeń sektora bankowego w Polsce oraz uzyskanych opinii prawnych. Wahania poziomu rezerw lub określonych strat zależą od ostatecznych (prawomocnych) decyzji sądów w każdej sprawie oraz od liczby spraw sądowych.

Na dzień 30 września 2021 r. bilansowa wartość rezerw utworzonych na ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych z portfela udzielonego przez Bank Millennium wyniosła 2 375,3 mln PLN, zaś w przypadku portfela udzielonego przez byłego Euro Bank 185,3 mln PLN, z czego kwoty: 2 113,4 mln PLN oraz 147,1 mln PLN pomniejszają wartość brutto portfela kredytowego zgodnie z metodologią MSSF9 podczas gdy pozostałe wartości za rozpoznawane jako „rezerwy na sprawy sporne”.

Ryzyko prawne portfela b. Euro Banku jest w pełni pokryte Umową Ubezpieczeniową z Societe Generale.

Bank przeanalizował wrażliwość metodologii obliczania rezerw, w przypadku której zmiana parametrów wpłynęłaby na wartość szacowanej straty związanej z ryzykiem prawnym sporu:

Parametr	Scenariusz:	Wpływ na stratę w wyniku ryzyka prawnego związanego z portfelem kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych
Zmiana w liczbie sporów sądowych	Dodatkowo 1 p.p. aktywnych klientów składa pozew sądowy przeciwko Bankowi.	53 mln PLN
Zmiana prawdopodobieństwa wygrania sprawy	Prawdopodobieństwo, że Bank wygra sprawę, jest niższe o 1 p.p.	36 mln PLN

3 października 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydał wyrok w sprawie C-260/18 w związku z pytaniami prejudycjalnymi złożonymi przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie przeciwko Raiffeisen Bank International AG. Wyrok TSUE w zakresie dokonanej w nim interpretacji prawa Unii Europejskiej jest wiążący dla sądów krajowych. Orzeczenie to interpretowało art. 6 dyrektywy 93/13. W świetle przedmiotowego orzeczenia wspomniany przepis musi być interpretowany w taki sposób, że (i) sąd krajowy może unieważnić umowę kredytową, jeśli usunięcie nieuczciwych warunków wykrytych w tej umowie zmieniłoby charakter głównego przedmiotu umowy;

(ii) skutki dla sytuacji klienta wynikające z unieważnienia umowy należy oceniać w świetle okoliczności istniejących lub dających się przewidzieć w czasie, kiedy powstał spór, a co do tego, czy konsument chce utrzymać umowę, decyduje jego wola; (iii) artykuł 6 dyrektywy wyklucza wypełnianie luk w umowie spowodowanych usunięciem nieuczciwych warunków umowy wyłącznie na podstawie krajowego ustawodawstwa o charakterze ogólnym lub przyjętych zwyczajów; (iv) artykuł 6 dyrektywy wyklucza utrzymanie nieuczciwych warunków umowy, jeśli konsument nie zgodził się na utrzymanie takich warunków. Można zauważyć, że TSUE podał w wątpliwość możliwość dalszej realizacji umowy kredytowej w PLN przy utrzymaniu obliczania odsetek zgodnie z LIBOR.

Wyrok TSUE dotyczy jedynie sytuacji, w której sąd krajowy uznał wcześniej, że warunek umowy ma charakter abuzywny. Wyłączną prerogatywą sądów krajowych jest ocena, w trakcie postępowania sądowego, czy dany warunek umowy może być uważany za abuzywny w danych okolicznościach sprawy. Można racjonalnie założyć, że kwestie prawne odnoszące się do walutowych kredytów hipotecznych będą dalej badane przez sądy krajowe w ramach rozpatrywanych sporów, co mogłoby doprowadzić do pojawienia się dalszych interpretacji, które byłyby istotne dla oceny ryzyka związanych z przedmiotowymi postępowaniami. Okoliczność ta wskazuje na potrzebę stałej analizy tych spraw. Kolejne wnioski o wyjaśnienie i orzeczenie skierowane do TSUE i polskiego Sadu Najwyższego zostały już złożone i mogą być dalej składane, co może mieć wpływ na wynik spraw sądowych.

29 kwietnia 2021 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ('TSUE') wydał wyrok w sprawie C-19/20 w związku z pytaniami prejudycjalnymi złożonymi przez Sad Okręgowy w Gdańsku w sprawie przeciwko ex- BPH S.A. TSUE stwierdził że:

(i) sąd krajowy jest zobowiązany do stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku umowy nawet jeśli warunek ten został zmieniony przez te strony w drodze umowy. Takie stwierdzenie pociąga za sobą przywrócenie sytuacji, w jakiej znajdowałby się konsument w braku warunku, którego nieuczciwy charakter zostałby stwierdzony, chyba że konsument poprzez zmianę nieuczciwego warunku zrezygnował z takiego przywrócenia w drodze wolnej i świadomej zgody. Jednakże z dyrektywy Rady 93/13 nie wynika, że stwierdzenie nieuczciwego charakteru pierwotnego warunku umownego miałoby co do zasady skutek w postaci unieważnienia umowy, jeśli zmiana tego warunku pozwala na przywrócenie równowagi między obowiązkami i prawami tych stron wynikającymi z umowy i na usunięcie wady obciążającej ten warunek.

(ii) sąd krajowy może usunąć jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, w wypadku gdy zniechęcający cel dyrektywy Rady 93/13 jest realizowany przez krajowe przepisy ustawowe regulujące korzystanie z niego, o ile element ten stanowi odrębne zobowiązanie umowne, które może być przedmiotem indywidualnej kontroli pod kątem nieuczciwego charakteru. Jednocześnie, przepisy dyrektywy stoją na przeszkodzie temu, by sąd odsyłający usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku poprzez zmianę jego istoty.

(iii) skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymywania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

(iv) sąd krajowy, który stwierdza nieuczciwy charakter warunku umowy zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, obowiązany jest poinformować konsumenta, w ramach krajowych norm proceduralnych i w następstwie kontradyktoryjnej debaty, o konsekwencjach prawnych, jakie może pociągnąć za sobą stwierdzenie nieważności takiej umowy, niezależnie od tego, czy konsument jest reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika.

7 maja 2021 Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów Sądu najwyższego wydał uchwałę której nadał moc zasady prawnej zgodnie z którą:

1. Niedozwolone postanowienie umowne (art. 3851 § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną.
2. Jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.). Kredytodawca może żądać zwrotu świadczenia od chwili, w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna.

W tym kontekście, biorąc pod uwagę ostatnią niekorzystną ewolucję w orzecznictwie w zakresie walutowych kredytów hipotecznych, Bank będzie musiał regularnie dokonywać oceny i być może konieczne będzie dalsze zwiększanie salda rezerw dedykowanych na spory sądowe, w przypadku kontynuacji tego trendu.

Pomimo determinacji Banku w dalszym podejmowaniu wszelkich możliwych działań w celu ochrony swoich interesów w sądach, Bank w dalszym ciągu jest otwarty na osiągnięcie polubownych rozwiązań z klientami na warunkach wynegocjowanych. Bank Millennium podejmuje szereg działań na różnych poziomach, wobec różnych interesariuszy, w celu zmniejszenia ryzyka prawnego i ryzyka sporu sądowego w zakresie portfela walutowych kredytów hipotecznych. Bank jest otwarty na indywidualne negocjowanie korzystnych warunków przedterminowej spłaty (częściowej lub całkowitej) lub przewalutowania kredytów na PLN. W wyniku tych negocjacji liczba aktywnych walutowych kredytów hipotecznych zmniejszyła się od początku roku o prawie 6 600 (do końca września 2021 r.) w porównaniu do ponad 57 800 aktywnych umów kredytowych na koniec 2020 r. Koszty poniesione w związku z tymi negocjacjami wyniosły od początku roku 218 mln zł i są prezentowane w pozycji „Wynik z pozycji wymiany” w Rachunku zysków i strat.

6.2. ZDARZENIA, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA REZERWĘ NA RYZYKO PRAWNE

29 stycznia 2021 r. opublikowano zbiór pytań, z którymi Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego zwróciła się do Izby Cywilnej SN w pełnym składzie, co może mieć istotne konsekwencje w zakresie wyjaśnienia istotnych aspektów orzeczeń sądowych i ich konsekwencji. Izbę Cywilną Sądu Najwyższego poproszono o odpowiedź na pytania na temat kluczowych spraw dotyczących umów walutowych kredytów hipotecznych: (i) czy jest dopuszczalne zastąpienie - przepisami prawnymi lub normą zwyczajową - abuzywnych przepisów umowy odnoszących się do ustalania kursu walutowego; ponadto (ii) czy w przypadku niemożności ustalenia kursu walutowego waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego/denominowanego - jest dopuszczalne, by umowa była ważna w pozostałym zakresie; jak również (iii) czy w przypadku nieważności kredytu CHF, stosowałyby się teoria salda (powstaje pojedyncze roszczenie które odpowiada różnicy roszczenia banku i roszczenia klienta) lub teoria dwóch kondycji (odrębnie roszczenie banku i roszczenie klienta, które powinny zostać rozstrzygnięte odrębnie). Sąd Najwyższy poproszono również o odpowiedź na pytanie, (iv) od którego momentu rozpoczyna bieg okres przedawnienia w przypadku roszczenia banku o spłatę kwot wypłaconych jako kredyt i (v) czy banki oraz konsumenci mogą otrzymać wynagrodzenie za wykorzystanie swoich środków pieniężnych przez drugą stronę.

11 maja Izba Cywilna Sądu Najwyższego zwróciła się o opinie na temat kredytów hipotecznych w frankach szwajcarskich to pięciu instytucji, w tym do Narodowego Banku Polskiego (NBP), Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF), Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka oraz Rzecznika Finansowego.

Stanowiska: Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Finansowego są generalnie korzystne dla konsumentów, natomiast NBP i UKNF prezentują stanowisko bardziej wyważone, zawierające sprawiedliwe zasady traktowania kredytobiorców posiadających kredyty hipoteczne w walutach obcych w porównaniu do sytuacji kredytobiorców złotych, a także wyważone aspekty ekonomiczne dotyczące rozwiązania problemu, które mogłyby zostać rozważone przez Sąd Najwyższy.

Kolejne posiedzenie Sądu Najwyższego wyznaczone na 2 września 2021 r. zostało odwołane i do tej pory nie ma ogłoszonego nowego terminu. Bank w stosownym czasie oceni wpływ orzeczeń Sądu Najwyższego na poziom rezerw na ryzyko prawne.

Istnieje szereg pytań kierowanych przez polskie sądy do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, które mogą mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sporów sądowych w Polsce.

Pytania te odnoszą się w szczególności do:

- możliwości zastosowania w umowie rynkowego kursu kupna i sprzedaży waluty obcej, do której indeksowany jest kredyt bez wskazania sposobu jego wyliczenia,
- możliwości zastąpienia abuzywnej klauzuli umownej przepisem dyspozytywnym;
- terminu przedawnienia roszczeń konsumenta o zwrot świadczeń spełnionych w wykonaniu umowy, która została uznana za nieważną;
- możliwości stwierdzenia przez sąd abuzywności jedynie części warunku umownego.

Ponad to przedmiotem pytań do TSUE są także kwestie związane ze skutkami unieważnienia umowy, tj. możliwości domagania się przez strony umowy uznanej za nieważną świadczeń wykraczających poza zwrot pieniędzy zapłaconych w wykonaniu tej umowy (bank - kapitału kredytu, konsument - rat, opłat, prowizji i składek ubezpieczeniowych).

Z zakresem rozliczeń pomiędzy Bankiem a kredytobiorcą po upadku umowy kredytowej związane jest również zagadnienie prawne skierowane do siedmioosobowego składu Sądu Najwyższego (sygn. III CZP 54/21). Termin rozpoznania sprawy nie został jeszcze wyznaczony.

W dniu 8 grudnia 2020 roku p. Jacek Jastrzębski, przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), zaproponował wprowadzenie rozwiązania „sektorowego” w kwestii ryzyka związanego z walutowymi kredytami hipotecznymi dla całego sektora. Rozwiązanie polegałoby na oferowaniu przez banki swoim klientom możliwości dobrowolnego przystępowania do układów, na podstawie których klient zawierałby z bankiem ugodę, tak jakby jego kredyt od samego początku był kredytem złotowym oprocentowanym za pomocą odpowiedniej stopy WIBOR powiększonej o marżę historycznie stosowaną do takiego kredytu.

Po tym publicznym ogłoszeniu propozycja stała się przedmiotem konsultacji pomiędzy bankami; konsultacje były prowadzone pod auspicjami KNF i Związku Banków Polskich. Ogólnie rzecz biorąc, banki oceniały warunki, w których takie rozwiązanie można by wdrożyć, oraz jego dalsze skutki.

Zgodnie z informacjami przekazanymi w poprzednich sprawozdaniach finansowych Zdaniem Zarządu Banku ważnymi aspektami, które należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji o potencjalnym wdrożeniu takiego programu, są: a) korzystna opinia lub przynajmniej brak sprzeciwu ze strony istotnych instytucji publicznych; b) wsparcie jego realizacji przez Narodowy Bank Polski; c) poziom pewności prawnej umów dotyczących ugody, które byłyby podpisane z kredytobiorcami; d) poziom wpływu finansowego przed i po opodatkowaniu; e) konsekwencje kapitałowe, w tym korekty regulacyjne poziomu wymogów kapitałowych związanych z walutowymi kredytami hipotecznymi.

W oparciu o aktualnie dostępne informacje, niektóre z wyżej wymienionych aspektów prawdopodobnie nie zostaną w pełni wyjaśnione i/lub osiągnięte.

Na czas publikacji niniejszego raportu ani Zarząd ani inny organ stanowiący Banku nie podjął jakiegokolwiek decyzji dotyczącej wdrożenia niniejszego programu. Jeżeli/kiedy będzie gotowa rekomendacja dotycząca programu, Zarząd przedłoży ją Radzie Nadzorczej oraz Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy biorąc pod uwagę istotność takiej decyzji oraz jej implikacji.

Bank Millennium przeprowadził wśród swoich klientów, we współpracy z zewnętrzną renomowaną firmą, ankietę dotyczącą chęci przyjęcia rozliczenia w warunkach rozwiązania sektorowego zaproponowanego przez Przewodniczącego KNF. 49% zapytanych klientów było wstępnie zainteresowanych skorzystaniem z oferty, 25% nie potrafiło jednoznacznie wyrazić swojej opinii, a 26% nie skorzystałoby z takiej oferty.

Zgodnie z aktualnymi obliczeniami wdrożenie rozwiązania, w którym kredyty byłyby dobrowolnie przewalutowane na złote, tak jak gdyby od początku były kredytami złotowymi oprocentowanymi na podstawie odpowiedniej stopy WIBOR powiększonej o marżę historycznie stosowaną do takich kredytów, mogłoby prowadzić do strat wynikających z przewalutowania takich kredytów (gdyby przewalutowaniem był objęty cały obecny portfel) z wpływem brutto (przed opodatkowaniem) między PLN 4 141 mln a PLN 4 562 mln (dane niezaudytowane). Skutki mogą ulec znacznej zmianie w przypadku zmian kursu walutowego i różnych założeń. Wpływ na kapitał można by częściowo zamortyzować i złagodzić poprzez połączenie istniejącej nadwyżki kapitału ponad obecne wymogi minimalne, redukcję aktywów ważonych ryzykiem oraz zmniejszenie lub wyeliminowanie bufora Filaru 2.

Należy wreszcie nadmienić, że na 30.09.2021 Bank musi utrzymywać dodatkowe fundusze własne na pokrycie dodatkowych wymogów kapitałowych w związku z ryzykiem portfela walutowych kredytów hipotecznych (bufor walutowy Filaru II) w wysokości 3,41 p.p. (3,36 p.p. na poziomie Grupy), z których część została alokowana na ryzyko operacyjne/prawne.

Z uwagi na złożoność spraw sądowych i niepewność co do ich wyniku, jak również potencjalne wdrożenie rozwiązania Przewodniczącego KNF lub potencjalne orzeczenia Sądu Najwyższego, trudno jest wiarygodnie oszacować potencjalny wpływ tak różnych rezultatów i ich interakcji na dzień publikacji sprawozdań finansowych.

7. Informacje dodatkowe

7.1. EMISJE, WYKUP LUB SPŁATY INSTRUMENTÓW DŁUŻNYCH LUB KAPITAŁOWYCH

W trakcie 9 miesięcy zakończonych 30 września 2021 roku łączne zobowiązania Banku z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych spadły o 233,8 mln PLN. Zmniejszenie stanu praktycznie w całości spowodowane było wykupem Bankowych Papierów Wartościowych (BPW).

7.2. ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE

Struktura zobowiązań pozabilansowych przedstawiała się następująco:

<i>w tysiącach zł</i>	30.09.2021	30.06.2021	31.12.2020	30.09.2020
Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	17 454 529	16 471 252	16 589 172	16 486 417
Zobowiązania udzielone:	15 192 526	14 719 998	15 040 743	15 175 920
finansowe	12 713 396	12 211 864	12 478 702	12 652 405
gwarancyjne	2 479 130	2 508 133	2 562 041	2 523 515
Zobowiązania otrzymane:	2 262 003	1 751 255	1 548 429	1 310 497
finansowe	326 024	452	0	149 822
gwarancyjne	1 935 979	1 750 803	1 548 429	1 160 675

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
25.10.2021	Joao Bras Jorge	Prezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
25.10.2021	Fernando Bicho	Wiceprezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
25.10.2021	Wojciech Haase	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
25.10.2021	Andrzej Gliński	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
25.10.2021	Wojciech Rybak	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
25.10.2021	Antonio Pinto Junior	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
25.10.2021	Jarosław Hermann	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym